

מדוע אסור שהרשות הפלסטינית תשלוט ברצועת עזה

ישי ריבלין
יגאל רם
בועז העצני
נגה ארבל

מורום
הכלת
למדעיניות

ריבונות לאומית. חירות הפרט.

אלול תשפ"ד - ספטמבר 2024
נייר מדיניות מס' 92

עו"ד ישי ריבלין

ראש צוות החוקרים

חבר לשעבר במחלקת הליטיגציה של פורום קהלת.

יגאל רם

משפטן, חוקר והיסטוריון. כתב בעבר ב"הארץ", ב"ישראל היום" וב"Jewish Journal".

בועז העצני

חבר מועצת קריית־ארבע, אחראי סיורי הסברה במועצה אזורית שומרון, פעיל למען ארץ ישראל.

נגה ארבל

מעריכה בכירה לשעבר במרכז למחקר מדיני של משרד החוץ וחוקרת בכירה לשעבר בפורום קהלת. שירתה כרמ"ד מחקר מדיניות בינ"ל במערך מחקר הקורונה של אמ"ן במשרד הבריאות. מרצה לרטוריקה, שכנוע ומגמות שינוי בדעת קהל.

מדוע אסור שהרשות הפליסטינית תשלוט ברצועת עזה

ישי ריבלין
יגאל רם
בועז העצני
נגה ארבל

אלול תשפ"ד - ספטמבר 2024
נייר מדיניות מס' 92

מדוע אסור שהרשות הפלסטינית תשלוט ברצועת עזה
ישי ריבלין, יגאל רם, בועז העצני, נגה ארבל
אלול תשפ"ד – ספטמבר 2024

מסת"ב 5-11-7796-965-978 ISBN

תוכן עניינים

1	מבוא ותקציר
5	א: התשתית האידיאולוגית של הרשות הפלסטינית
6	א.1. ההיסטוריה והאידיאולוגיה המוקדמת של הפת"ח (התנועה לשחרור פלסטין)
8	א.2. הקמת הארגון לשחרור פלסטין (אש"ף) והשתלטות הפת"ח עליו
9	א.3. האמנה הלאומית הפלסטינית של אש"ף
12	א.4. מאש"ף לרשות הפלסטינית
	ב: הרשות הפלסטינית מקדמת שנאת ישראל ורצח יהודים ומשתתפת באופן פעיל בטרור
19	ב.1: חינוך ילדים לטרור ולשנאת ישראל ברשות הפלסטינית
20	ב.1.1: ספרי הלימוד במערכת החינוך הפלסטינית
26	ב.1.2: חינוך לשנאה בגני הילדים ובבתי הספר
28	ב.1.3: חינוך לטרור בקייטנות קיץ
31	ב.1.4: קריאת מוסדות חינוך ומפעלי חינוך על שם טרוריסטים
33	ב.1.5: הסתה ב"טלוויזיה החינוכית" של הרש"פ
36	ב.1.6: סיכום
37	ב.2: הרשות הפלסטינית מסרבת להכיר בישראל ובזכותה להתקיים
	ב.2.1: מחיקת ישראל ממפות רשמיות והתייחסות לערי ישראל כערים פלסטיניות
37	ב.2.2: סירוב להשתתף באירועים שבהם משתתפים ישראלים ולנהל יחסים תקינים עם ישראל
39	

3.ב: הרשות הפלסטינית ובכירה מעודדים טרור באופן מוצהר וגלוי.....	40
4.ב: הרשות מממנת תגמולי טרור למחבלים ולמשפחותיהם.....	46
5.ב: מעורבות אנשי פת"ח והרשות הפלסטינית בפעולות טרור נגד ישראלים.....	51
ג: הרשות הפלסטינית אינה מתפקדת כריבון ראוי בשטחיה.....	53
1.ג: אין לרשות הפלסטינית לגיטימציה ציבורית בקרב הפלסטינים.....	54
2.ג: הרשות הפלסטינית כבר אינה שולטת בפועל בחלקים משטחה.....	56
3.ג: הרשות הפלסטינית פוגעת קשות בזכויות האדם של הפלסטינים.....	58
3.1.ג: הרשות הפלסטינית פוגעת בחופש הביטוי.....	58
3.2.ג: הרשות הפלסטינית פוגעת בחופש ההתאגדות.....	61
3.3.ג: הרשות הפלסטינית פוגעת בזכויות נשים.....	61
3.4.ג: הרשות הפלסטינית פוגעת בזכויות אוכלוסייה להט"בית.....	66
3.5.ג: הרשות הפלסטינית פוגעת בזכויות נוצרים ומיעוטים דתיים.....	68
3.6.ג: הרשות הפלסטינית פוגעת בזכות להליך הוגן (Due Process) ומפעילה עינויים כלפי עצורים ואסירים.....	69
3.7.ג: הרשות הפלסטינית פוגעת בזכויות ילדים.....	71
4.ג: הרשות הפלסטינית נגועה עמוקות בשחיתות.....	72
5.ג: אין ברשות הפלסטינית מערכת משפט עצמאית.....	76
סיכום.....	79

מבוא ותקציר

מי יהיה הגורם שישלוט ברצועת עזה ביום שאחרי המלחמה?

שאלה זו שבה ועולה בישראל ובזירה הבינלאומית מאז שפרצה המלחמה ב־7 באוקטובר 2023. גורמים רבים בקהילייה הבינלאומית, ואפילו בישראל פנימה, מצביעים על הרשות הפלסטינית כמועמדת מובילה לתפקיד זה, בתצורתה הנוכחית או לאחר התחדשות.

מסמך זה שלפניכם נועד לבחון את האפשרות הזו על־ידי לימוד והתחקות אחר מאפייניה השונים של הרשות הפלסטינית – האידיאולוגיה העומדת בבסיס הארגונים המרכיבים אותה, יחסה למדינת ישראל, חלקה בייזום ועידוד טרור, האופן שבו היא נוהגת באזרחיה שלה, והתנהלות ראשיה מבחינת טוהר מידות.

מסקנת המחקר היא כי הרעיון להשליט את הרשות על רצועת עזה הוא רעיון מסוכן – בראש ובראשונה למדינת ישראל, אך גם לתושבי רצועת עזה.

בפרק א תוצג התשתית האידיאולוגית של הרשות הפלסטינית אשר מנחה את פעולותיה. את הסקירה נתחיל בהקמת הפת"ח על ידי יאסר ערפאת בשנת 1959, ובאמנת היסוד שלה. האמנה קובעת בין מטרותיה השמדה מוחלטת של מדינת ישראל, והקמת מדינה פלסטינית – שתהווה חלק מהאומה הערבית הגדולה. משם נסיף ונראה כיצד הוקם אש"ף, וכיצד השתלטה עליו תנועת הפת"ח, תוך שהיא משנה את האמנה הלאומית הפלסטינית לאחר ההשתלטות. גם אמנה זו הוסיפה וראתה כמטרתה העיקרית את המאבק המזוין בישות הציונית, ואת הכחשת הקשר של עם ישראל לארצו, תוך יצירת זהות בין המאבק הפלסטיני למאבק הפן־ערבי. משם נמשיך

ונעקוב אחרי התפתחות אש"ף, במהלכה התקבלה תוכנית השלבים – תוכנית ש"מוכנה" לקדם את המטרה הפלסטינית גם באמצעים שאינם אלימות, בתנאי שהם תורמים לקידום המטרה הגדולה. נראה כיצד אש"ף, שבהמשך הפך לרשות הפלסטינית, פעל באופן זה ממש, וכיצד סירבה הרשות הפלסטינית לכל ניסיון להשגת פתרון קבע הכרוך בהכרה בקיומה של מדינת ישראל.

בפרק ב נראה כיצד מקדמת הרשות הפלסטינית את האידיאולוגיה הרצחנית שלה. נציג את האופן שבו היא מחנכת לטרור ולשנאה מינקות. ההסתה מושרשת עמוק במערכת החינוך הפלסטינית: החל בספרי הלימוד, עבור בתכנים המועברים בקייטנות, תוכניות הטלוויזיה והבידור בשעות אחר הצהריים וכלה בשמות שניתנים לבתי הספר ולקייטנות עצמם.

נמשיך ונראה כיצד הרשות מסרבת להכיר בישראל, וכיצד בכיריה פועלים תחת כל עץ רענן לעידוד טרור ומאבק בישראל – לרבות תמיכה מפורשת בטבח של חמאס ב־7 באוקטובר.

נוסיף ונראה כי הרשות הפלסטינית מממנת טרור באופן ישיר, ושהעבודה המשתלמת ביותר (ועם קביעות) ברשות היא רצח יהודים. נראה כיצד הרש"פ מתגאה בתמיכה כלכלית זו, ומעמידה אותה בראש סדר העדיפויות שלה.

נסיים את פרק ב בהצגת המעורבות הישירה של אנשי מנגנוני הביטחון של הרשות הפלסטינית במעשי טרור נגד ישראל. כלומר, הרשות גם מעודדת טרור, גם מממנת אותו, וגם משתתפת באופן פעיל בהוצאתו אל הפועל.

בפרק ג – הפרק האחרון של מחקר זה – נבקש להציג את הסיפור מזווית ראייתה של האוכלוסייה הערבית ביו"ש וברצועת עזה. נפתח את הפרק בהצגת העובדה שאין לרשות הפלסטינית לגיטימציה דמוקרטית. תושבי הרשות בחרו בחמאס ברוב קולות עוד בשנת 2006, ומאז לא התקיימו בחירות כלליות ברשות, מתוך ידיעה ברורה של הרש"פ כי העם אמר את דברו. הדבר ניכר גם בסקרי דעת הקהל, שמהם עולה כי תושבי הרשות הפלסטינית סבורים שעדיף להם בלעדיה, והיו שמחים לבחור במנהיגים אחרים שיובילו אותם. הפופולרי מבין המועמדים הוא לא אחר מאשר איסמעיל הנייה – שזה עתה סיים את תפקידו כראש הלשכה המדינית של חמאס. בהמשך נראה כי הרשות הפלסטינית גם איננה שולטת למעשה בחלקים משמעותיים משטחה.

לא זו בלבד שהרשות הפלסטינית אינה לגיטימית בעיני תושביה ואינה מושלת בפועל בשטחים הנתונים לה, במקומות שבהם היא פועלת היא עסוקה בפגיעה שיטתית וחריפה בזכויות האדם של תושביה. כפי שנציג, פגיעות אלו כוללות עינויים ורצח של מתנגדים פוליטיים, פגיעה במיעוט הנוצרי, רמיסת זכויות נשים וילדים, רדיפת להט"ב ועוד כהנה וכהנה.

לכל אלו יש להוסיף את השחיתות הפושה ברשות הפלסטינית, הנחשבת נטועה עמוק בתרבות הפוליטית שלה, ואת היעדר עצמאותה של הרשות השופטת הנשלטת בפועל על ידי אבו־מאזן, לאחר שפעל במשך עשורים להשמיד כל שריד לעצמאותה.

המסמך מבקש לפרוש בפני הקורא תמונה כללית ובהירה באשר לכוונותיה ופעולותיה של הרשות הפלסטינית, כדי לקדם את הדיון הציבורי החשוב בנושא זה. הנושאים הנסקרים הם רחבים ועמוקים, ומטבע הדברים לא ניתן היה לסקור את כלל המקורות והמחקרים. עם זאת, החומר המוצג מספק מידע מבוסס דיו כדי לצייר תמונה בהירה ומקיפה.

חיבור זה לא היה מתאפשר ללא עבודתם של ארגונים רבים שהשקיעו שנים רבות בחקר הרשות הפלסטינית. נבקש להודות לארגון PMW, על כמות החומר הבלתי נדלית שאסף על הרשות הפלסטינית; למחלקת המחקר של ארגון "רגבים", על תמיכתה וסיועה בניתוח מעורבות הרשות הפלסטינית בטרור; למרכז הירושלמי לענייני ציבור ומדינה; למכון לחקר תקשורת המזרח התיכון; למרכז המידע למודיעין ולטרור על שם אלוף מאיר עמית ולמכון למחקרי ביטחון לאומי (INSS). גופים אלו ועוד רבים אחרים אספו, חקרו וניתחו לאורך השנים מידע רב, ומסמך זה מבוסס בעיקרו עליהם. קיבוץ החומר תחת קורה אחת מאפשר את קבלת התמונה הרחבה והמסקנה המתבקשת ממנה.

עבודת המחקר והכתיבה האירה את עינינו, ונקווה שתאיר גם את עיני הקוראים.

צוות הכותבים

ירושלים, קיץ 2024.

א: התשתית האידיאולוגית של הרשות הפלסטינית

כדי להבין את הרשות הפלסטינית יש להביט אחורה – למקורותיה ההיסטוריים, ליסודותיה הרעיוניים ולמסמכים המכוננים של הגופים הפועלים במסגרתה. לשם כך, נסקור את ההיסטוריה והאידיאולוגיה של תנועת הפת"ח (חרפת תחריר פלסטין – התנועה לשחרור פלסטין), שחרתה על דגלה את המאבק המזוין במדינת ישראל והשמדתה, כחלק מהמאבק הפן-ערבי. נמשיך בתיאור הקמת אש"ף (הארגון לשחרור פלסטין) והשתלטות פת"ח עליו. נתאר את האמנה הלאומית הפלסטינית, שתוקנה לאחר השתלטות פת"ח על אש"ף, ואשר קובעת כי המאבק המזוין במדינת ישראל הוא אסטרטגיה ולא טקטיקה, וכי חינוך ילדים למאבק מזוין הוא חובה קדושה. לאחר מכן נציג את השינויים שעשה אש"ף עד להפיכתו לרשות הפלסטינית. נסביר ונדגים מדוע מדובר בשינויים מן השפה ולחוץ, שאינם מלמדים על זניחת מטרותיו האמיתיות של אש"ף אלא מהווים חלק מתוכנית השלבים הפלסטינית, תוכנית הקובעת שמאבק מזוין הוא רק כלי אחד מסט הכלים שיש להפעיל כדי להילחם בישראל. בהמשך יוצגו גם חלק מתהליכי המשא ומתן שהתקיימו בין ישראל לרשות הפלסטינית לאחר הקמתה, ואשר גם מהם עולה בבירור כי המאבק המוחלט במדינת ישראל לא נזנח מעולם.

א.1 ההיסטוריה והאידיאולוגיה המוקדמת של הפת"ח (התנועה לשחרור פלסטין)

הבסיס הרעיוני של ארגון הפת"ח נוצר בשנת 1957 על ידי יאסר ערפאת, ח'ליל אל-וזיר (שהוכר בשם "אבו-ג'יהאד") וחברים נוספים בכווית, בהתבסס על שני ניירות עמדה שגובשו על ידם. המפגש הרשמי הראשון של הארגון התקיים כשנתיים לאחר מכן, בשנת 1959, בהשתתפות כעשרים פעילים ממספר קבוצות. בין הפעילים היו יאסר ערפאת, ח'ליל אל-וזיר, צלאח ח'לף וח'אלד אל-חסן. אליהם הצטרף בהמשך פארוק קדומי, ויחד הם הובילו את הפת"ח בימיה הראשונים.

מייסדי הפת"ח ראו לנגד עיניהם את המרד באלג'יריה נגד צרפת, ששלטה שלטון קולוניאליסטי במדינה ('מלחמת העצמאות של אלג'יריה'). המרד באלג'יריה היה מאבק אלים ורווי טרור נגד אזרחים, שנמשך למעלה משבע שנים והסתיים בניצחון האלג'ירים ובהקמת מדינה עצמאית.¹

אמנת הפת"ח נכתבה כאמור קודם מלחמת ששת הימים, כשטחי יהודה ושומרון נתונים תחת כיבוש ירדני ושטחי רצועת עזה תחת שלטון מצרי. היא כללה כמה עקרונות מהותיים, ואלה העיקריים שבהם:²

1. פלסטין היא חלק מהעולם הערבי, האזרחים הפלסטינים הם חלק מהאומה הערבית, והמאבק שלהם הוא חלק מהמאבק הערבי הכולל.
2. לעם הפלסטיני קיימת זהות נפרדת, יש לו זכות להחליט על גורלו, והוא בעל ריבונות מלאה על כל אדמותיו.
3. המאבק הפלסטיני הוא חלק ממאבק עולמי כולל נגד הציונות, הקולוניאליזם והאימפריאליזם.
4. התנועה הציונית היא גזענית, קולוניאליסטית ואגרסיבית באידיאולוגיה שלה, במטרותיה, בארגונה ובשיטותיה.
5. הקיום הישראלי בפלסטין הוא פלישה ציונית קולוניאליסטית, והוא בן ברית טבעי לקולוניאליזם ולאיימפריאליזם.

**"מייסדי הפת"ח
ראו לנגד
עיניהם את
המרד באלג'יריה
נגד צרפת,
ששלטה שלטון
קולוניאליסטי
במדינה ('מלחמת
העצמאות של
אלג'יריה'). המרד
באלג'יריה היה
מאבק אלים ורווי
טרור נגד אזרחים,
שנמשך למעלה
משבע שנים
והסתיים בניצחון
האלג'ירים ובהקמת
מדינה עצמאית"**

**”בפרק באמנה
שעסק בשיטות
הפעולה של הפת”ח
נקבע כי הדרך
היחידה לשחרור
פלסטין היא
המאבק המזוין,
וכי המאבק המזוין
אינו טקטיקה אלא
אסטרטגיה למיגור
הקיום הציוני. כן
נקבע כי המאבק
המזוין לא יחדל
עד שהמדינה
הציונית תושמד
ופלסטין תשחרר
במלואה. באותו
פרק אף נקבע כי
תוצג התנגדות
מוחלטת לכל פתרון
פוליטי שיהווה
אלטרנטיבה
להשמדת הכיבוש
הציוני בפלסטין”**

6. שחרור פלסטין והגנת המקומות הקדושים בה הם חובה ערבית, דתית ואנושית.

7. אלו המשתתפים במהפכה ובשחרור פלסטין הם הבעלים של האדמה הפלסטינית.

בין מטרות התנועה, כפי שנקבעו באמנה, נקבעו גם המטרות הבאות:³

1. שחרור מלא של כל פלסטין, והשמדה מוחלטת של כל קיום ציוני – כלכלי, פוליטי וצבאי.

2. הקמת מדינה דמוקרטית בעלת ריבונות מלאה על כל שטחי פלסטין, שירושלים היא עיר בירתה.

3. מעורבות פעילה בהשגת מטרות האומה הערבית בשחרור ובנייה של חברה ערבית מאוחדת, עצמאית ופרוגרסיבית.

[בהצגת העמדות של הפת”ח, אש”ף והרשות הפלסטינית, אנחנו נוקטים במונח ”פלסטין” ככינוי לארץ ישראל, כפי שנוקטים מנסחי העמדות והמסמכים הללו, וזאת לשם הנוחות בלבד. אין בכך כדי להכיר בו ככינוי הלגיטימי לארץ ישראל].

בפרק באמנה שעסק בשיטות הפעולה של הפת”ח⁴ נקבע כי הדרך היחידה לשחרור פלסטין היא המאבק המזוין, וכי המאבק המזוין אינו טקטיקה אלא אסטרטגיה למיגור הקיום הציוני. כן נקבע כי המאבק המזוין לא יחדל עד שהמדינה הציונית תושמד ופלסטין תשחרר במלואה. באותו פרק אף נקבע כי תוצג התנגדות מוחלטת לכל פתרון פוליטי שיהווה אלטרנטיבה להשמדת הכיבוש הציוני בפלסטין.

האמנה זיקקה יחדיו את האידיאולוגיה והאסטרטגיה של ארגון הפת”ח, אשר כאמור רואת במאבק הפלסטיני גם מאבק דתי וגם מאבק פן-ערבי, כחלק מהאומה הערבית הגדולה, ואשר שם לעצמו מטרה להשמיד את מדינת ישראל ולשחרר את שטחיה כולם.

בשנת 1963 הוחלט על הקמת ועדה מרכזית של הארגון, שמטרתה הייתה לקשור יחד את התאים הפזורים אשר הקשר ביניהם עד אז היה רופף למדי.⁵

א.2. הקמת הארגון לשחרור פלסטין (אש"ף) והשתלטות הפת"ח עליו

במקביל לעליית ארגון הפת"ח, בשנת 1964 הוקם ארגון אחר אשר נועד להיות ארגון הגג של התנועות הלאומיות הפלסטיניות – הארגון לשחרור פלסטין (אש"ף - PLO). את הקמת הארגון יזם נשיא מצרים באותה תקופה, גמאל עבד אל-נאצר, בסיוע סובייטי, וזאת כחלק מרצונו לרומם את דגל הפן־ערביות והמאבק בישראל בעזרת המאבק הפלסטיני.⁶ כפי שהצביע ערפאת בעצמו, מטרת הקמת אש"ף הייתה לתת לנאצר – ולא לפת"ח – שליטה על המאבק הפלסטיני.⁷

בראש המועצה הלאומית הפלסטינית ויו"ר הוועד הפועל של אש"ף הועמד אחמד שוקיירי, יליד לבנון שגדל בטולכרם ובעכו. שוקיירי הקים ועדה אשר מינתה את חברי המועצה הלאומית הפלסטינית, בהתאם לחלוקה גיאוגרפית של ריכוזי פלסטינים בארצות ערב ומחוצה להן, "מהים עד המפרץ".⁸ המועצה הלאומית הפלסטינית אישרה את "האמנה הלאומית הפלסטינית" ואת חוקת היסוד של אש"ף.

ועדת הפסגה הערבית השנייה שנערכה בספטמבר 1964, אישרה את כינון אש"ף. נאצר ראה בהקמת אש"ף את "המפנה היסודי בפעולה הערבית לשחרור פלסטין" וכביטוי "לכישלון הציונות לחסל את בעיית פלסטין".⁹

באותה תקופה החל פת"ח לבצע פעולות טרור וחבלה נגד ישראל, תוך שהוא קורא תיגר על האסטרטגיה המצרית בסוגיית הסכסוך עם ישראל ועל דרכו של אש"ף בהובלת שוקיירי. באגרת ששלח הארגון למועצה הלאומית הפלסטינית הוא הדגיש את הפעילות הפדאיונית, דהיינו פעולות הטרור, וקרא להפיכת אש"ף ל"ארגון מהפכני", כלומר – לארגון לוחם בישראל. הופעתו הגלויה של הפת"ח ומעשי הטרור והחבלה שביצע, הפכו אותו לגורם מתחרה באש"ף.¹⁰

האתגר שהציב הפת"ח לאש"ף, לצד התנהלותו של שוקיירי, גרמו לירידה חדה במעמדו של אש"ף. בדצמבר 1967 דרשו 7 מתוך 15 החברים בוועד הפועל של אש"ף את התפטרותו של שוקיירי. לתביעה זו הצטרף חבר נוסף, ובכך נוצר רוב בוועד הפועל בעד התפטרותו. ב־24 בדצמבר 1967 התפטר שוקיירי.¹¹

**”חינוך הפרט
הפלסטיני כחינוך
ערבי־מהפכני הוא
חובה לאומית.
יינקטו כל
האמצעים ליצירת
תודעה לאומית
אצל הפלסטיני,
כדי שיכיר את
מולדתו הכרה
עמוקה – רוחנית
וחומרית. הכרחי
להכשירו למאבק
המזוין ולהקרבת
רכושו וחיו למען
החזרת מולדתו
עד לשחרורה”**

לאחר מכן, וכתוצאה מעליית קרנם של ארגונים שפעלו בדרך של מאבק מזוין נגד ישראל, החליטו חברי הוועד הפועל באש”ף כי אין מנוס משינוי הרכב מוסדות הארגון, ויש לצרף נציגים מארגוני הפדאיון (ארגוני טרור). לשם כך כונסה ועדה מכינה חדשה אשר החליטה על הרכב חדש של המועצה הלאומית הפלסטינית. ההרכב כלל מאה חברים לפי המפתח הבא: 48 נציגים של ארגוני הפדאיון, 20 נציגי צבא השחרור הפלסטיני ו־32 נציגים נוספים. ההנהגה החדשה התכנסה ביולי 1968, ופת”ח היה הארגון המרכזי והמוביל בה. במושב זה התקבלו כמה תיקונים לאמנה הלאומית הפלסטינית.¹²

בפברואר 1969 הושלם תהליך השתלטות ארגוני הפדאיון על אש”ף, כאשר נבחר ועד פועל חדש ובו רוב גדול לנציגיהם ולתומכיהם. סך המנדטים לפת”ח ואוהדיהם הגיע ל־50 אחוז. מאז מזוהה אש”ף עם פת”ח, ולהפך.¹³

א.3. האמנה הלאומית הפלסטינית של אש”ף

כאמור, אמנת אש”ף תוקנה לאחר השתלטות פת”ח על הארגון. להלן נציג כמה סעיפים רלוונטיים מתוך האמנה:¹⁴

- **סעיף 1: פלסטין היא מולדת העם הערבי הפלסטיני והיא חלק בלתי נפרד מהמולדת הערבית הגדולה, והעם הפלסטיני הוא חלק מן האומה הערבית.**
- **סעיף 4: האישיות הפלסטינית היא תכונה שורשית מתמידה שאינה פגה, והיא עוברת מן האבות אל הבנים; הכיבוש הציוני ופיזור העם הערבי הפלסטיני כתוצאה מהשוואות שבאו עליו אינם פוגעים באישיותו ובשייכותו הפלסטינית ואינם שוללים אותו.**
- **סעיף 5: הפלסטינים הם האזרחים הערבים אשר שכנו משכן קבע בפלסטין עד שנת 1947, אחת היא אם הוצאו ממנה או נשארו בה. כל מי שנולד לאב ערבי פלסטיני אחרי תאריך זה בתוך פלסטין או מחוצה לה הוא פלסטיני.**
- **סעיף 6: היהודים אשר שכנו משכן קבע בפלסטין עד תחילת הפלישה הציונית לתוכה ייחשבו פלסטינים.**
- **סעיף 7: השייכות הפלסטינית והקשר לפלסטין, החומרי, הרוחני וההיסטורי, הם עובדות קבועות. חינוך הפרט הפלסטיני כחינוך ערבי־מהפכני הוא חובה לאומית. יינקטו כל האמצעים ליצירת תודעה לאומית אצל הפלסטיני, כדי**

”הפעולה

הפידאינית היא

הגרעין של מלחמת

השחרור העממית

הפלסטינית והדבר

יחייב את הסלמתה,

את הרחבתה, את

ההגנה עליה ואת

גיוס כל היכולת

הפלסטינית במסת

אדם ובמדע,

את ארגונם ואת

שיתופם במהפכה

הפלסטינית

המזוינת, ואת

מימוש המיזוג

המאבקי־הלאומי

בין הקבוצות

השונות של העם

הערבי הפלסטיני

לבין ההמון

הערבי (בארצות

ערב) כדי לערוב

להתמדת המהפכה,

להתרחבותה

ולניצחונה”

שיכיר את מולדתו הכרה עמוקה – רוחנית וחומרית. הכרחי להנשירו למאבק המזוין ולהקרבת רכושו וחיינו למען החזרת מולדתו עד לשחרורה.

סעיף 9: המאבק המזוין הוא הדרך היחידה לשחרור פלסטין ולכן הוא אסטרטגיה ולא טקטיקה. העם הפלסטיני מאשר את החלטתו הנחושה, המוחלטת והקבועה – להמשיך במאבק המזוין ולהתקדם לקראת המהפכה העממית המזוינת לשחרור מולדתו, ולחזור אליה, לשמור על זכותו לחיות בה חיים טבעיים, ועל קיום זכותו להגדרה עצמית, ולריבונות עליה.

סעיף 10: הפעולה הפידאינית היא הגרעין של מלחמת השחרור העממית־הפלסטינית והדבר יחייב את הסלמתה, את הרחבתה, את ההגנה עליה ואת גיוס כל היכולת הפלסטינית במסת־אדם ובמדע, את ארגונם ואת שיתופם במהפכה הפלסטינית המזוינת, ואת מימוש המיזוג המאבקי־הלאומי בין הקבוצות השונות של העם הערבי הפלסטיני לבין ההמון הערבי (בארצות ערב) כדי לערוב להתמדת המהפכה, להתרחבותה ולניצחונה.

סעיף 14: גורל האומה הערבית, יתרה מזו, עצם הקיום הערבי תלוי בגורל הבעיה הפלסטינית ומקשר זה נובע המאמץ של האומה הערבית ועמלה לשחרור פלסטין. העם הפלסטיני יישא בתפקידו החלוצי למימוש מטרה לאומית קדושה זו.

סעיף 15: שחרור פלסטין מבחינה ערבית הוא חובה לאומית כדי להדוף מהמולדת הערבית הגדולה את הפלישה הציונית והאימפריאליסטית ולטהר את פלסטין מהקיום הציוני. האחריות השלמה לכך נופלת על האומה הערבית, עמים וממשלות כאחד, ובראשם העם הערבי הפלסטיני.

סעיף 19: חלוקת פלסטין משנת 1947 והקמת ישראל בטלות מיסודן, אחת היא כמה התמידה, משום שהן נוגדות את רצון העם הערבי הפלסטיני ואת זכותו הטבעית למולדתו, ומשום שהן סותרות את העקרונות הכלולים במגילת האומות המאוחדות ובראשן זכות ההגדרה העצמית.

סעיף 20: הצהרת בלפור ונוסח המנדט ומה שנבע מהם ייחשבו בטלים. טענות הקשר ההיסטורי או הרוחני של היהודי לפלסטין אינן עולות בקנה אחד עם אמיתות

**”הצהרת בלפור
ונוסח המנדט ומה
שנבע מהם ייחשבו
בטלים. טענות
הקשר ההיסטורי
או הרוחני של
היהודי לפלסטין
אינן עולות בקנה
אחד עם אמיתות
ההיסטוריה, או עם
מרכיבי המדינה
במשמעותם
האמיתית. היהדות,
כדת שמימית
(היינו של התגלות)
אינה לאומיות
בעלת מציאות
עצמית, וכמו כן
אין היהודים עם
אחד, שלו אישיותו
העצמית, אלא הם
אזרחים במדינות
שבהן הם מצויים”**

ההיסטוריה, או עם מרכיבי המדינה במשמעותם האמיתית. היהדות, כדת שמימית (היינו של התגלות) אינה לאומיות בעלת מציאות עצמית, וכמו כן אין היהודים עם אחד, שלו אישיותו העצמית, אלא הם אזרחים במדינות שבהן הם מצויים.

סעיף 22: הציונות היא תנועה מדינית הקשורה קשר אורגני באימפריאליזם העולמי והיא עוינת לכל תנועות השחרור והקדמה בעולם. היא תנועה גזענית קנאית בהויתיה; תוקפנית, התפשטותית-התיישבותית במטרותיה; היא פשיסטית-נאצית באמצעיה. ישראל היא מכשיר התנועה הציונית ובסיס אנושי (בכוח אדם) וגיאוגרפי לאימפריאליזם העולמי. היא משמשת נקודת התבססות וקפיצה, כדי להלוטם בתקוות האומה הערבית לשחרור, לאיחוד ולקדמה.

סעיף 30: הלוחמים ונושאי הנשק במערכת השחרור הם גרעין הצבא הערבי שיהווה את זרוע המגן של הישגי העם הערבי הפלסטיני.

מספר מאפיינים ברורים עולים מן האמנה:

1. העם הפלסטיני תופס את עצמו כחלק ממאבק פן-ערבי (ובלשון האמנה "האומה הערבית"), כחלוץ המוביל את המחנה.
2. כל שטחי פלסטין שייכים לעם הפלסטיני, ואין כל הכרה בזכות של העם היהודי להגדרה עצמית בשטח זה.
3. כל מי שנולד לאדם ששכן בפלסטין לפני 1947 - ייחשב פלסטיני, הוא ובניו ובניו בניו עד עולם.¹⁵
4. המאבק המזוין הוא הדרך היחידה לשחרור פלסטין, ומאבק זה חייב להתבטא גם בחינוך והכשרה אליו ולהקרבה עד מוות.
5. אי-הכרה גורפת במדינת ישראל, בהצהרת בלפור או במנדט, תוך שלילת הקשר ההיסטורי והדתי של היהודים לארץ ישראל. בהתאם לאמנה, ליהודים אין זכות להגדרה עצמית בארץ ישראל.
6. הציונות היא תנועה אימפריאליסטית, המהווה תנועה גזענית, קנאית, תוקפנית ואף פשיסטית-נאצית באמצעים שבהם היא פועלת.

א.4. מאש"ף לרשות הפלסטינית

ארגון אש"ף בהנהגת יאסר ערפאת התמקם בירדן ותקף משטחה את ישראל באמצעות מתקפות מחבלים וירי טילים. במקביל, ניסה הארגון לפעול נגד הממלכה הירדנית, ואף לארגן הפיכה במדינה. בעקבות ניסיון זה יצא חוסיין מלך ירדן למבצע צבאי בשנת 1970 (שכונה לאחר מכן "ספטמבר השחור"), במהלכו נכנסו כוחותיו למחנות אש"ף, הרגו אלפים מהם והגלו את השאר לסוריה, ומשם הם עברו ללבנון.

במהלך השנים הבאות התבסס אש"ף בדרום לבנון (אזור אשר קיבל את הכינוי "פתחלנד"¹⁶), ומשם פעל להוצאת פעולות טרור במספרים הולכים וגדלים נגד ישראל ויעדים ישראלים בעולם. אחת מפעולות הטרור הבולטות בתקופה זו היא רצח 11 הספורטאים במינכן ב־1972.¹⁷

שינוי מסוים באסטרטגיה של אש"ף התרחש בעקבות הפסגה הערבית שהתכנסה באלג'יר אחרי מלחמת יום הכיפורים. נשיא מצרים אנואר סאדאת לחץ על הנהגת הארגון לאמץ את תוכנית השלבים – תוכנית המכירה בכך שהמאבק המזוין אינו הדרך היחידה לשחרור פלסטין. הוועדה הלאומית הפלסטינית שהתכנסה ביוני 1974 דנה בעניין, ובה התגלע ויכוח בין הדוגלים באסטרטגיה הרואה במאבק המזוין משום הדרך היחידה לשחרור כל פלסטין, לבין אלו שראו במלחמת יום הכיפורים שינוי נסיבות, ובהתאם לכך קראו לאימוץ תוכנית השלבים ופתרון מדיני לצד המשך המאבק המזוין. בסוף הדיון אימצה הוועדה הלאומית הפלסטינית ה־12 את תוכנית עשר הנקודות (תוכנית השלבים), ובה נקבע כך:¹⁸

1. התנגדות להחלטת מועצת הביטחון 242, שבה הוכרו ריבונותן ועצמאותן של מדינות האזור (בהן גם מדינת ישראל).

2. אש"ף יפעיל את כל האמצעים, אשר הראשון בהם הוא התנגדות מזוינת, כדי לשחרר את השטח הפלסטיני. משמעות הדברים היא כי קיימות דרכים נוספות – נוסף על מאבק מזוין – להשגת שחרור פלסטין.

3. התנגדות לכל תוכנית שתאפשר הקמת ישות פלסטינית במחיר של הכרה (בישראל), שלום (עם ישראל), גבולות בטוחים, ויתור על הזכות הלאומית או שלילת השיבה וזכות ההגדרה העצמית של הפלסטינים על אדמת המולדת. בסעיף זה נשללו כל התוכניות שבבסיסן מונחת ההכרה בישראל.¹⁹

**"למרות 'הריכוך'
בעמדתו סירב
אש"ף לקבל את
יוזמת סאדאת,
ביקורו בירושלים
ונאמו בכנסת
ישראל בנובמבר
1977. אלו תוארו
כ'בגידה גדולה'
וכ'הכרה בניצחון
הישראלי במאבק
ההיסטורי בין
האומה הערבית
והציונות'. הסכמי
קמפ־דיוויד כונו
על ידם "מכירת
בעיית פלסטין
תמורת חופן של
אדמות סיני"**

4. כל צעד שניתן לנקוט לשחרור הוא צעד לקראת הגשמת האסטרטגיה הפלסטינית.

5. המאבק יתבצע יחד עם כוחות ירדניים כדי להקים חזית ירדנית-פלסטינית.

6. שיתוף פעולה עם כוחות שחרור ערביים נוספים התומכים בתוכנית זו.

7. הגברת האחדות הלאומית, כדי שניתן יהיה לקדם את המשימות והחובות הלאומיות.

8. ברגע שתוקם רשות פלסטינית, זו תשאף לפעול באחדות עם מדינות עימות נוספות, מתוך שאיפה להשלים את שחרור כלל הטריטוריה הפלסטינית, כצעד לקראת אחדות כלל-ערבית.

9. חיזוק האחידות עם מדינות סוציאליסטיות, כדי לסכל את מזימות הציונות והאימפריאליזם.

10. לאור התוכנית הנ"ל, מנהיגות ההתקוממות תקבע את הטקטיקות שישרתו ויסייעו בהגשמת המטרות.

אימוץ תוכנית השלבים גרם למספר ארגונים פלסטינים מיליטנטיים (בהם "ארגון החזית העממית") להשעות את חברותם בוועד הפועל.²⁰

למרות "הריכוך" בעמדתו סירב אש"ף לקבל את יוזמת סאדאת, ביקורו בירושלים ונאמו בכנסת ישראל בנובמבר 1977. אלו תוארו כ"בגידה גדולה" וכ"הכרה בניצחון הישראלי במאבק ההיסטורי בין האומה הערבית והציונות". הסכמי קמפ־דיוויד כונו על ידם "מכירת בעיית פלסטין תמורת חופן של אדמות סיני". בכינוס הבא של המועצה הלאומית הפלסטינית השתתפו גם הארגונים הפורשים, ובהחלטת המועצה עמדו על נחישות אש"ף להמשיך ולהסלים את המאבק המזוין ואת כל צורות המאבק הפוליטי והעממי.²¹

התבססות אש"ף בלבנון הייתה זמנית, ובעקבות מלחמת שלום הגליל בשנת 1982 גורשו ערפאת ואנשיו לתוניס, שם הקימו מחדש את מטה הארגון.

בשנים הבאות ניסה חוסיין מלך ירדן לגרום לקידום הצעה מדינית פלסטינית-ירדנית על בסיס "שטחים תמורת שלום" בהתאם להחלטה 242 של מועצת הביטחון. המועצה הלאומית הפלסטינית, ובהמשך גם יאסר ערפאת עצמו, סירבו להסכים באופן מפורש להחלטה 242, לשאת ולתת עם מדינת ישראל ולגנות את הטרור. בעקבות כך הודיע המלך חוסיין כי "איננו יכולים להמשיך בתיאום המדיני עם הנהגת אש"ף כל עוד לדבר אין משמעות ולא מחויבות, אמינות ויציבות".²²

האינתיפאדה הראשונה, שפרצה בסוף דצמבר 1987 ונתפסה כהמשך המאבק של אש"ף בישראל, העמידה את הארגון בפני משבר. מלך ירדן שחשש כי האינתיפאדה עלולה לחלחל לשטחו, הקדים תרופה למכה והודיע על ניתוק הקשרים המנהליים והמשפטיים עם יהודה ושומרון. בהתאם לכך הצהיר ביולי 1988 כי "לירדן אין ריבונות על הגדה המערבית ורצועת עזה הכבושות, אשר שייכות לעם הפלסטיני".²³

כדי למנוע ואקום בשטח ומצב שבו גוף אחר שאיננו אש"ף ינסה לקבוע את ריבונותו על השטח, אישרה המועצה הלאומית הפלסטינית ב-15 בנובמבר 1988 את הצהרת העצמאות הפלסטינית,²⁴ ויחד איתה הודעה מדינית.²⁵ בהכרזת העצמאות הפלסטינית הודיעה המועצה על "כינון מדינת פלסטין על אדמתנו הפלסטינית ובירתה ירושלים", אשר הבסיס החוקי-משפטי שלה הוא החלטת החלוקה מ-1947. בכך הכיר לכאורה אש"ף בזכות קיומן של שתי מדינות על אדמת פלסטין המנדטורית – ישראל ופלסטין, ללא קביעת גבולות וללא אמירה ברורה בעניין. הכרזת העצמאות גם הצהירה על אמונת מדינת פלסטין ביישוב מחלוקות אזוריות באמצעי שלום, בהתאם לאמנת האו"ם ולהחלטותיה, ושהיא דוחה איום או שימוש בכוח, אלימות וטרור נגדה ונגד שלמות טריטוריאלית של מדינות אחרות.

מנגד, בהצהרת העצמאות הזו נטען כי ישראל כבשה את פלסטין וחלקים מטריטוריות ערביות אחרות, גירשה את הפלסטינים מבתיהם באמצעות טרור מאורגן, וכי הפלסטינים שנותרו, כשריד משועבד במולדתם, נרדפו ונאלצו לסבול את הרס חייהם הלאומיים. בהתאם לכך הוכרז כי המועצה הלאומית הפלסטינית, בשם האל ובשם העם הערבי פלסטיני, מקימה את מדינת פלסטין שבירתה ירושלים, וכי המדינה הפלסטינית היא חלק מהאומה הערבית הגדולה.

**”קריאה של
הטקסטים
האמורים מבהירה
שמדינת ישראל
לא הוזכרה והוכרה
בהצהרה כלל, וכי
ההצהרה שללה
פעולות אלימות
נגד העצמאות
והשלמות
הטריטוריאלית'
הפלסטינית, וכן
נגד השלמות
הטריטוריאלית של
מדינות אחרות,
ללא ציון מדינת
ישראל בשמה.
ההצהרה גם קראה
לעם הפלסטיני
להיאבק עד סיום
הכיבוש, אך לא
הגדירה מהו אותו
כיבוש – יהודה
ושומרון ורצועת
עזה, או כלל שטחי
מדינת ישראל”**

ההצהרה הסתיימה בקריאה לאללה ”הנותן את הממלכה לפי רצונך, הנוטל את הממלכה לפי רצונך, המרומם לפי רצונך, והמשפיל לפי רצונך, בידך כל הטוב, אתה הוא השליט כבול”.²⁶

להכרזת העצמאות צורפה גם הודעה מדינית. ההודעה המדינית שיצאה מטעם אש”ף דיברה על הצורך בכינוס ועידה בינלאומית על בסיס החלטות מועצת הביטחון 242 ו-338, תוך דרישה לנסיגת ישראל מכל השטחים הפלסטיניים והערביים שנכבשו בשנת 1967, פתרון בעיית הפליטים הפלסטינים, ויצירת הסדרי ביטחון בין כל המדינות הקשורות באזור כולל המדינה הפלסטינית. במסגרת הודעה זו הודיעה המועצה הלאומית הפלסטינית על התנגדותה לטרור על כל סוגיו, תוך הפניה להכרזת קהיר מ־7 בנובמבר 1988 בעניין. מדובר בהכרזתו של ערפאת שלפיה פעולות בתוך מדינת ישראל ושטחי יהודה ושומרון הן לגיטימיות משום שהן ”מלחמה לעצמאות והתנגדות לכיבוש”, ורק פעולות חבלה בחו”ל הן ”טרור”. כלומר, גם ההתנגדות לטרור איננה התנגדות מהמשך רצח יהודים בארץ ישראל.

ניתן לטעון שבמסגרת הכרזת העצמאות הפלסטינית קיבל אש”ף את הנחות היסוד של החלטת מועצת הביטחון 242 – המכירה בקיומה של ישראל.²⁷ אולם, קריאה של הטקסטים האמורים מבהירה שמדינת ישראל לא הוזכרה והוכרה בהצהרה כלל, וכי ההצהרה שללה פעולות אלימות נגד ”העצמאות והשלמות הטריטוריאלית” הפלסטינית, וכן נגד ”השלמות הטריטוריאלית של מדינות אחרות”, ללא ציון מדינת ישראל בשמה. ההצהרה גם קראה לעם הפלסטיני להיאבק עד סיום הכיבוש, אך לא הגדירה מהו אותו כיבוש – יהודה ושומרון ורצועת עזה, או כלל שטחי מדינת ישראל.²⁸ יתר על כן, ההכרזה קבעה במפורש שהפלסטינים עומדים על זכות השיבה, ללא מגבלה כלשהי, שהם רואים בירושלים בירתם, ושאינן בהכרזה כדי להודיע על קץ הסכסוך.

המסקנה היא שראשי אש”ף המשיכו לדבוק בתוכנית השלבים, וראו את ההכרה בהחלטות מועצת הביטחון 242 ו-338 ובנסיגה ישראלית לגבולות '67 שלב אחד בתוכנית השלבים, ולא סיום הסכסוך.

כך למשל, הכריז צלאח ח'לף (אבו־אייאד) בדיוני המועצה הלאומית הפלסטינית לפני פרסום ההכרזה: ”זוהי מדינה המיועדת לדורות הבאים. תחילה היא תהיה קטנה... אם ירצה אלוהים, היא תתרחב מזרחה ודרומה... רציתי את כל פלסטין בבת אחת. אך הייתי טיפש. כן, אני מעוניין בשחרור פלסטין, אבל השאלה היא איך. והתשובה היא: שעל-שעל”.²⁹

**”בנאום ששודר
ברדיו הירדני
כמה ימים לפני
החתימה על הסכמי
אוסלו אמר ערפאת
כי הסכם אוסלו
’יהיה הבסיס
למדינה עצמאית
פלסטינית,
בהתאם להחלטת
המועצה הלאומית
הפלסטינית
מ־1974, החלטה
שקראה להקים
רשות לאומית
פלסטינית על
כל חלק מאדמת
פלסטין ממנו
ישראל נסוגה
או אשר שוחר”**

כחודש לאחר מכן, ב־14 בדצמבר 1988, בעקבות לחץ אמריקאי, כינס ערפאת מסיבת עיתונאים ובה הצהיר כי המועצה הלאומית הפלסטינית הכירה בזכות מדינת ישראל להתקיים בשלום בהתאם להחלטת מועצת הביטחון 242, וכי אש״ף דוחה בצורה מוחלטת את כל סוגי הטרור. בעקבות הצהרה זו הסכימה ארצות הברית לפתוח בדיאלוג עם נציגי הארגון, וזה פתח את הדלת לוועידת מדריד (שהתקיימה בשנת 1991).

בספטמבר 1993, לאחר חילופי השלטון בישראל והקמת הממשלה בראשות יצחק רבין, החליפו ישראל ואש״ף מכתבי הכרה הדדית – ערפאת כתב לרבין כי אש״ף ”מכיר בזכות מדינת ישראל להתקיים בשלום ובביטחון”, ”מקבל את החלטות 242 ו־338 של מועצת הביטחון של האו”ם”, מתחייב ל”פתרון הסכסוך בדרכי שלום”, ”מוותר על השימוש בטרור” ומאשר כי סעיפי האמנה הכופרים בזכות הקיום של ישראל ”אינם פעילים כעת ואינם תקפים עוד”, ואף התחייב להגיש למועצה הלאומית הפלסטינית את השינויים ההכרחיים באמנה הפלסטינית. בתגובה כתב לו רבין שממשלת ישראל החליטה להכיר באש״ף כנציג העם הפלסטיני, מה שסימן את תחילת תהליך אוסלו שבעקבותיו נחתמו הסכמי אוסלו בשנת 1993.³⁰ הסכמים אלו הקימו את הרשות הפלסטינית, אשר בראשה עמד ערפאת.

ושוב, למרות ההצהרות על הכרה לכאורה בישראל, המשיכו הפלסטינים להבהיר שאין להם שום כוונה להסתפק בהסדר של שתי מדינות, וכי הכול הוא חלק מתוכנית השלבים.

בנאום ששודר ברדיו הירדני כמה ימים לפני החתימה על הסכמי אוסלו (13 בספטמבר 1993) אמר ערפאת (בערבית) כי הסכם אוסלו ”יהיה הבסיס למדינה עצמאית פלסטינית, בהתאם להחלטת המועצה הלאומית הפלסטינית מ־1974 [תוכנית השלבים], החלטה שקראה להקים רשות לאומית פלסטינית על כל חלק מאדמת פלסטין ממנו ישראל נסוגה, או אשר שוחרר.”³¹

בדומה לכך, בדרשה במסגד ביוהנסבורג ב־10 במאי 1994 הבטיח ערפאת כי הג’יהאד יימשך, וכי לא ”מדינת ישראל הנצחית” אלא ”מדינת פלסטין הנצחית” נדונה במשא ומתן מול ישראל. לדבריו, הסכם אוסלו אינו מחייב יותר מההסכם שנחתם בשנת 628 בין הנביא מוחמד לשבט קורישי בחיג’אז – ”ההודנה של חודיביה” – הסכם שהופר על ידי מוחמד מיד כאשר התחזק כל צורכו, והיה מסוגל לנצח בקרב.³²

**”גם העובדה
שהוא עמד בראש
הרשות הפלסטינית
לא גרמה לקיום
התחייבותו
לרבין להגיש
למועצה הלאומית
הפלסטינית
את השינויים
ההכרחיים באמנה
הפלסטינית.
המועצה הלאומית
הפלסטינית גררה
את רגליה במשך
כמה שנים בהקשר
זה, ורק בדצמבר
1998 בוטלו
הסעיפים באמנה
בפועל, לאחר לחץ
אמריקאי כבד”**

בנובמבר 1996 אמר מוחמד דחלאן, מבכירי מנגנוני הביטחון של הרש"פ: "הרשות הפלסטינית אינה מוציאה מכלל אפשרות חזרה למאבק המזוין ותשתמש בכלי הנשק שלה".³³ באוגוסט אותה שנה כינה ערפאת את ישראל "שטן" וקרא לערבים להשתמש בכל האמצעים העומדים לרשותם להילחם בישראל, ואף איים שאם ישראל תסרב לדרישת הרש"פ, תהיה תגובה. עוד איים כי "יש לנו כוח לוחם בן 30,000 איש".³⁴ גם נביל שעת', שר ברשות הפלסטינית, ציין באותה שנה כי "אם ישראל לא תיעתר לדרישות הרשות הפלסטינית בירושלים ולשיבת פליטים נחזור למאבק המזוין, כפי שעשינו במשך 40 שנה, רק שעכשיו יש לנו כוח חמוש של 30,000 חיילים".³⁵ אי-זניחת המאבק המזוין וכן אי-זניחת זכות השיבה נוכחות בהתבטאויות אלו.

בשנת 1996 זכה הפת"ח, הארגון הגדול ביותר באש"ף, לרוב במועצה המחוקקת הפלסטינית, ויאסר ערפאת הפך ליו"ר הרשות הפלסטינית. אך גם העובדה שהוא עמד בראש הרשות הפלסטינית לא גרמה לקיום התחייבותו לרבין להגיש למועצה הלאומית הפלסטינית את השינויים ההכרחיים באמנה הפלסטינית. המועצה הלאומית הפלסטינית גררה את רגליה במשך כמה שנים בהקשר זה, ורק בדצמבר 1998 בוטלו הסעיפים באמנה בפועל, לאחר לחץ אמריקאי כבד.³⁶

בשנת 2000 ניסה נשיא ארצות הברית קלינטון לזמן את ההנהגה הישראלית והפלסטינית לקמפ־דיוויד כדי לגבש הסכם שלום מקיף וסופי. גם לאחר כישלון השיחות בקמפ־דיוויד ניסה הממשל האמריקאי להמשיך ולהביא את הצדדים לידי הסכמות על מספר עקרונות יסוד, אשר היו מוסכמים על ההנהגה הישראלית, אך סורבו מכול וכול על ידי הרשות הפלסטינית. אלו הבהירו שהם אינם מוכנים לוותר על זכות השיבה של הפלסטינים לישראל עצמה, דרשו ריבונות מלאה על הר הבית (מעליו ומתחתיו), ובעיקר – סירבו להצהיר על קץ הסכסוך.³⁷

כפי שמציין בני מוריס, "סירובו של ערפאת להסכים לריבונות המשותפת על הר הבית ביטא שלילה ברורה של זכות היהודים על הר הבית, ובמשתמע גם שלילת זכותם על הארץ כולה, שהרי לשיטתו של ערפאת היהודים 'אינם עם' ואין להם כל עבר היסטורי בארץ ישראל, ולפיכך תביעותיהם המדיניות והטריטוריאליזם אינן לגיטימיות. זה היה המסר של ערפאת בקמפ־דיוויד, וכזה היה הפזמון החוזר הקבוע בפי מנהיגים פלסטינים, מחוסייני ועד עבאס, לאורך כל תולדות התנועה הלאומית הפלסטינית".³⁸

”בשנת 2011 דלפו לעיתונות מסמכים מצוות המשא ומתן הפלסטיני לקמפ־דיוויד. המסמכים מציגים את ’אחורי הקלעים’ של הדרישות הפלסטיניות, וגם מהם עולה בבירור כי הפלסטינים מסרבים לוותר על זכות השיבה ועל זכותם להתיישב בכל המקומות שעזבו לפני מלחמת העצמאות. משמעות הדרישה לאפשר שיבה של מאות אלפי מיליוני פלסטינים לתוך שטחה של מדינת ישראל, היא מחיקת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית. אם כן, גם בקמפ־דיוויד הוכח כי הפלסטינים מסרבים להסכם שלום שיסיים את הסכסוך בינם לבין ישראל, ואינם מוכנים להכיר בזכותה של מדינת ישראל להתקיים, או בזכות היהודים להתקיים בשטח מדינת ישראל.

דברים דומים תיאר גם עו”ד דניאל רייזנר, שהשתתף מטעם ישראל בקמפ־דיוויד. לדבריו, בשלב מסוים בשיחות דרש ערפאת לאפשר לפלסטינים מלבנון ולמאות אלפי צאצאיהם לשוב לישראל. כאשר הבין שעליו יהיה לוותר על זכות השיבה במתכונת שאליה הטיף – סירב.³⁹

בשנת 2011 דלפו לעיתונות מסמכים מצוות המשא ומתן הפלסטיני לקמפ־דיוויד. המסמכים מציגים את ”אחורי הקלעים” של הדרישות הפלסטיניות, וגם מהם עולה בבירור כי הפלסטינים מסרבים לוותר על זכות השיבה ועל זכותם להתיישב בכל המקומות שעזבו לפני מלחמת העצמאות.⁴⁰ משמעות הדרישה לאפשר שיבה של מאות אלפי ואף מיליוני פלסטינים לתוך שטחה של מדינת ישראל, היא מחיקת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית. אם כן, גם בקמפ־דיוויד הוכח כי הפלסטינים מסרבים להסכם שלום שיסיים את הסכסוך בינם לבין ישראל, ואינם מוכנים להכיר בזכותה של מדינת ישראל להתקיים, או בזכות היהודים להתקיים בשטח מדינת ישראל.

עם מותו של יאסר ערפאת בנובמבר 2004 נבחר מחמוד עבאס (אבו־מאזן) ליו”ר הוועד הפועל של אש”ף, ומאז הוא עומד בראש הרשות הפלסטינית.

גם שינוי המנהיגות לא יצר שינוי אידיאולוגי בקרב הרשות הפלסטינית, וזו המשיכה לסרב להכיר במדינת ישראל כמדינה יהודית. בנובמבר 2007 אמר סאיב עריקאת כי ”הפלסטינים לא יקבלו את ישראל כמדינה יהודית”, ואבו־מאזן, אחרי פסגת השלום באנאפוליס, אמר: ”הפלסטינים לא מקבלים את הנוסחה כי מדינת ישראל היא מדינה יהודית [...] אנו אומרים שישראל קיימת ובישראל יש יהודים ויש שאינם יהודים”.⁴¹

בפרק הבא נראה כיצד מתבטאת האידיאולוגיה של הרשות הפלסטינית בפועל – החל מחינוך לשנאה של ישראל ושל היהודים שחיים בה, דרך תשלומים למחבלים ועד מעורבות אקטיבית של אנשי הרשות הפלסטינית ברצח יהודים.

ב: הרשות הפלסטינית מקדמת שנאת ישראל ורצח יהודים ומשתתפת באופן פעיל בטרור

**”בפרק הקודם
הצגנו את
האידיאולוגיה
של אש”ף –
הארגון העומד
בראש הרשות
הפלסטינית. בפרק
זה נראה כיצד
פועלים הרשות
הפלסטינית
והגופים החברים
בה למימוש
מטרותיה ולקידום
השמדת מדינת
ישראל”**

בפרק הקודם הצגנו את האידיאולוגיה של אש”ף – הארגון העומד בראש הרשות הפלסטינית. בפרק זה נראה כיצד פועלים הרשות הפלסטינית והגופים החברים בה למימוש מטרותיה ולקידום השמדת מדינת ישראל.

את הפרק נפתח בהצגת מערכת החינוך והתעמולה של הרש”פ, המחנכת לשנאה, לטרור ולשליטת קיומה של מדינת ישראל, ומעודדת טרור ורצח – בין היתר בטלוויזיה הרשמית של הרשות הפלסטינית ובהתבטאויות של בכירי הרשות הפלסטינית.

נמשיך ונראה כי:

- הרשות הפלסטינית מסרבת להכיר בישראל, באופן אקטיבי.
- בכירי הרשות עצמם מעודדים טרור, כולל הטבח שבוצע ב־7 באוקטובר.
- הרשות הפלסטינית מממנת רצח יהודים על ידי תמיכה כספית במחבלים ובמשפחותיהם.
- ישנה מעורבות פעילה של אנשי הרשות הפלסטינית בטרור וברצח יהודים בישראל.

”מערכת החינוך ברשות הפלסטינית מחדירה בילדים את שנאת ישראל והיהודים, מעודדת ומחנכת לטרור ולרצח, מטיפה למלחמת דת נגד היהודים ולדרישה לגירוש היהודים מכל שטחי מדינת ישראל. חינוך זה מתחיל כבר בגני ילדים, ונמשך לאורך כל שנות החינוך במערכת. כך מתחנכים דורות שלמים על שנאת ישראל ועל האדרת הטרור והמוות”

נעיר כי בפרק מוצגות דוגמאות רבות, אך אלו מהוות מדגם חלקי בלבד, שאינו סוקר את כלל הממצאים בתחום. זאת בשל ההיקף העצום של מקורות בנושא, ובשל מגבלות ההיקף של המחקר שלפניכם.

פרק ב.1: חינוך ילדים לטרור ולשנאת ישראל ברשות הפלסטינית

מערכת החינוך ברשות הפלסטינית מחדירה בילדים את שנאת ישראל והיהודים, מעודדת ומחנכת לטרור ולרצח, מטיפה למלחמת דת נגד היהודים ולדרישה לגירוש היהודים מכל שטחי מדינת ישראל. חינוך זה מתחיל כבר בגני ילדים, ונמשך לאורך כל שנות החינוך במערכת. כך מתחנכים דורות שלמים על שנאת ישראל ועל האדרת הטרור והמוות. להלן נציג את החינוך לשנאה ולטרור כפי שבא לידי ביטוי בספרי הלימוד הרשמיים במערכת החינוך הפלסטינית, ונציג פעילויות שונות המחנכות לשנאה ולטרור בגני הילדים, בבתי הספר ובמערכות החינוך השונות.

ב.1.1: ספרי הלימוד במערכת החינוך הפלסטינית

את הבסיס לשנאת ישראל מקבלים התלמידים כבר בספרי הלימוד. במהלך השנים חוברו מספר דו”חות בעניין ספרי הלימוד במערכת החינוך הפלסטינית.

כך למשל, האיחוד האירופי הטיל על מכון Georg Eckert Institute לבחון את ספרי הלימוד של הרשות הפלסטינית, וזה ערך מחקר שבו נסקרו ספרי לימוד ומדריכי מורים שפורסמו על ידי משרד החינוך הפלסטיני בשנים 2017–2019.⁴² המחקר ביקש לבחון כיצד ספרי לימוד פלסטיניים מתייחסים לנושאים כמו זכויות אדם או סובלנות, האם הם מעוררים אלימות או שנאה, ואם כן – באיזה אופן. המחקר מצא כי הגם שספרי הלימוד הפלסטיניים מציגים גישה התומכת כביכול בזכויות אדם, הם גם מכילים קטעים אנטישמיים המאדירים ותומכים באלימות כלפי מדינת ישראל וישראלים, המכונים בספרים אלו ”הכובשים הציוניים”. כך הוצגה האינתיפאדה הראשונה כ”התקוממות האבנים”; טרור נגד אזרחים ישראלים הוצג כשיטת מאבק לגיטימית; מעשי טרור, כמו אלו שבוצעו בידי דלאל מוגרבי,⁴³ מוצגים כדוגמאות להתנגדות אזרחית לגיטימית. בספרים רבים הם מוצגים לצד תיאורים של התנגדות אזרחית ובלתי חמושה נגד הכיבוש הישראלי – כמו שביתות – ולעיתים קרובות מלווים בתרגילים המעודדים דיון בדוגמאות שניתנו.

”המחקר מצא
 כי רבים מספרי
 הלימוד עושים דה-
 הומניזציה לישראל
 וליהודים, ומציגים
 אותם באופן
 אגרסיבי ומעורר
 שנאה. אחד מן
 הספרים במחקר גם
 כלל סטריאוטיפים
 והאשמות
 אנטישמיות
 ברורות, תוך
 שהוא מאשים את
 היהודים בניסיון
 לרצוח את הנביא
 מוחמד. ספרים
 אחרים טענו
 לקונספירציה
 יהודית לכבוש את
 האתרים הקדושים
 לאסלאם”

נוסף על כך, מרבית ספרי הלימוד שנבדקו אינם מתייחסים כלל למדינת ישראל אלא בכינוי הנפוץ ”הכיבוש הציוני”; מפות של האזור אינן מציגות את ישראל, או מציגות את כלל שטחי המדינה כשטח פלסטיני, תוך צביעתם בצבעי הדגל הפלסטיני.

כמו כן, המחקר מצא כי רבים מספרי הלימוד עושים דה-הומניזציה לישראל וליהודים, ומציגים אותם באופן אגרסיבי ומעורר שנאה. אחד מן הספרים במחקר גם כלל סטריאוטיפים והאשמות אנטישמיות ברורות, תוך שהוא מאשים את היהודים בניסיון לרצוח את הנביא מוחמד. ספרים אחרים טענו לקונספירציה יהודית לכבוש את האתרים הקדושים לאסלאם.

להלן מספר קטן של דוגמאות מתוך המחקר, שנלקחו מספרי לימוד ברשות הפלסטינית:

Figure 72: *Islamic Education 5/11* (2019), p. 66265

The enemies of Islam in every time and place will not stop using all means and methods to fight Islam and Muslims, fighting those who call for Islam, and seeking to extinguish the light of Allah on earth, but Allah supports his religion and those who call to the way of Allah, despite the numerous methods of distortion and harm.

Topic for discussion:

The several attempts by Jews to kill the Prophet (pbuh)

Activity 2: Mention other situations used by enemies to insult Islam and Muslims.

Banner: (Victory is but an hour of patience).

نُعْتِي، وَنَحْفَظُ: أَرْضَ الْكُرَمَاءِ

قَسَمًا سَأُضْحِي بِدِمَائِي لِأَرْضِ الْكُرَمَاءِ
وَأُزِيلُ الْغَاصِبَ مِنْ بَلَدِي وَأُيَدِّ قُلُوبَ الْغُرَبَاءِ
يَا بَلَدَ الْأَقْصَى وَالْحَرَمِ يَا مَهْدَ النُّحُوءِ وَالْكَرَمِ
صَبِرًا صَبِرًا فَالْتَصِرْ لَنَا وَالْفَجْرُ يُطِلُّ مِنَ الظُّلَمِ

Figure 123a: The Arabic Language 3/II (2019), p. 66

Sing and learn by heart: The land of Kurāma' [generosity].
[Image]

I swear, I will sacrifice my blood to irrigate the land of generosity, to kick out the violators and strangers from my country.

O country of Al-Aqsa and Al-Haram, you cradle of revival and generosity.

Be patient, victory will be for us and the sun will rise after the night.

Haidar Mahmoud

قضية للنقاش:

أُحَدِّثُ عَنْ دَوْرِ الْمَرْأَةِ الْفِلَسْطِينِيَّةِ فِي الْجِهَادِ وَالتَّضْحِيَةِ
وَالصَّبْرِ فِي مَوَاجَهَةِ الْإِحْتِلَالِ الْيَهُودِيِّ الصَّهْيُونِيِّ.

Figure 77: Islamic Education 5/II (2019), p. 77

Topic for discussion:

Talk about the role of Palestinian women in their *jihad*, their sacrifice and steadfastness in facing the Jewish Zionist occupation.

دلال المغرّبي

(الشعر)

بين يدي النص

تخلل تاريخنا الفلسطيني الكثير من أسماء الشهداء الذين قدّموا أرواحهم فداءً للوطن، منهم الشهيدة دلال المغرّبي التي سنطرن بفعالها صورة من صور التحدي والشجاعة ما جعل وترها عالماً في قلوبنا وغفولنا. والشعر الذي نين أهدبنا بتحدث عن طرف من مسيرة فعالها.

Figure 103: The Arabic Language 5/II (2019), p. 51³⁴⁴

Dalal Al-Mughrabi
(The authors)

About the text:

Our Palestinian history is full of many names of *shuhadā'* who sacrificed their lives for the homeland, including the *shahida* Dalal Al-Mughrabi whose struggle took the form of defiance and heroism, which made her memory immortal in our hearts and minds. And the text in our hands talks about one aspect of her struggle.

Figure 91: The Arabic Language 9/II (2019), p. 50

قصيدة للنقاش:
 قيام اليهود بتدنيس قبور عدد من الصحابة والسَّالِحين، وجرفها، وإزالتها
 من مقابر المسلمين في مدينة القدس خاصة، وفلسطين بشكل عام.

نستمع معاً لأنشودة (أنا ابن القدس ومن ههنا).

Figure 73: Islamic Education 5/II (2019), p. 71-268

Topic for discussion:

The Jews desecrated a number of the graves of the Prophet's Companions. They removed them from Muslim cemeteries in Jerusalem in particular, and in Palestine in general.

[Image]: The grave of 'Ubada Ibn al-Samit

Listen together to the song (I am the son of Jerusalem and from here).

شجاعة أهل فلسطين:

مدد وقوع فلسطين تحت الاحتلال الصهيوني ووقف أهلها مواقف البطولة والقداء، رجالاً ونساءً وأطفالاً، حيث واجهوا المحتلَّين الصهاينة بكل قوة وإقدام، وقد ظهرت بطولات وشجاعة الكثير من القادة والأبطال من أهل فلسطين على مرَّ تاريخها أمثال الشهيد عبد القادر الحسيني، وغير الدين القسام كما برزت شجاعة أطفال فلسطين في الانتفاحتين الأولى والثانية، وقلَّما يقاومون الأعداء الصهاينة بكلِّ قوَّة وشجاعة، حيث ارتقى عددٌ كثيرٌ منهم شهداء أثناء دفاعهم عن أرض فلسطين أرض الإسراء والمعراج.

Figure 124a: Islamic Education 5/I (2019), p. 39-40

The courage of the Palestinians:

Since Palestine was under the Zionist occupation [الاحتلال الصهيوني] *al-ihṭilāl aṣ-ṣuhyūnī*] its people, men, women and children, stood up for heroism and sacrifice. They resisted the Zionist occupiers with courage. Palestine's history marks the heroism and bravery of many Palestinian leaders and heroes such as *a-shahid* Abdul Qader al-Husseini and Izz ad-Din Al-Qassam.³⁸⁵ The bravery of Palestinian children became also apparent during the First and Second Intifadas, as they resisted the Zionist enemies with strength and courage. Some of them became *shuhadā'* [died/were killed], while defending the land of Palestine, the land of *Isra'* and *Mi'raj*. [Image]

تفكّر وتدبّر الرِّسم الاتِّم، وتكتب فقرة عن الرسالة التي أزد الالتزام بإصالتها.

الوحدة الثانية:

ثورات شعبية

تفكّر، وتدبّر:
 الطريق إلى فلسطين ليست بالبعيدة، ولا بالقرية، إنها بسطة القرب.

Figure 92: History 12 (2019), p. 40

Unit two:

People's revolutions

Think and reflect:

The path to Palestine is neither far nor near; it is as far away as the revolution.

أساليب الانتفاضة:

نشطاء (٢): نلاحظ، ونستج، ثم نجيب:

- نناقش الأساليب التي استخدمتها الانتفاضة الفلسطينية في مقاومة الاحتلال عام ١٩٨٧م.
- نفكّر سبب تسمية الانتفاضة الفلسطينية عام ١٩٨٧م بالانتفاضة الحجورية.
- نستجيب أساليب وأدوات أخرى تمّ توظيفها في الانتفاضة عام ١٩٨٧م.

Figure 96: History 12 (2019), p. 58

”תוכנית הלימודים מלאה בתוכן התומך בדברי שטנה, הסתה ועידוד אלימות. כך למשל, החוק השני של ניוטון מודגם על ידי ילד המשתמש בקלע מכוון לחיילים. הסתברות נלמדת באמצעות הדוגמה הבאה: אם ההסתברות לפגיעה במכונית עם הירייה הראשונה היא 0.7, והמתנחל ירה בעשר מכוניות (פלסטיניות), מה מספר כלי הרכב שייפגעו?”

דו”ח נוסף שחקר את ספרי הלימוד ברשות הפלסטינית הוא דו”ח של The 2020–21 Palestinian School Curriculum Grades 1–12⁴⁴ של המכון לניטור שלום וסובלנות תרבותית בחינוך בית ספרי (IMPACT-SE)⁴⁵.

להלן מספר מסקנות העולות מן הדו”ח, ודוגמאות מילוליות הממחישות אותן:

• תוכנית הלימודים מלאה בתוכן התומך בדברי שטנה, הסתה ועידוד אלימות. כך למשל, החוק השני של ניוטון מודגם על ידי ילד המשתמש בקלע מכוון לחיילים. הסתברות נלמדת באמצעות הדוגמה הבאה: ”אם ההסתברות לפגיעה במכונית עם הירייה הראשונה היא 0.7, והמתנחל ירה בעשר מכוניות (פלסטיניות), מה מספר כלי הרכב שייפגעו?” משוואות ליניאריות נלמדות באמצעות הפניות לטבח במערת המכפלה, תוך הוראה לתלמידים ”לחשב את מספר הקדושים והפצועים בטבח אם ידוע כי מספר הפצועים הוא פי חמישה ממספר הקדושים, אם נניח שמספר הקדושים בטבח הוא איקס”. ביולוגיה נלמדת באמצעות הדוגמה של מוחמד א-דורה, ילד בן 12 שנהרג בחילופי אש בין הצבא הישראלי לפלסטינים בספטמבר 2002 (ככל הנראה מידי שוטרים פלסטינים). כימיה נלמדת באמצעות המחשה ודוגמה של מים ותמיסת מלח שמחזיקה אסירים פלסטינים בחיים במהלך שביתות רעב.

• ספרי לימוד עושים דמוניזציה שיטתית לישראל וליהודים. כך למשל, שירה ערבית נלמדת באמצעות שיר ותצלום גרפי של גופה של ילדה פלסטינית בת ארבעה חודשים במהלך הלווייתה. השיר מתאר כיצד חיילים ישראלים ”שרפו את הגומה שלה” ו”הפציצו את החיוך שלה”. פעילות נלווית אומרת לתלמידים להציג על קירות כיתתם תמונות ושמות של תינוקות שנהרגו על ידי ישראל ”בידיים קרות”. סיפור של ”קצין ציוני” שיוורה שלא בצדק בדייג בעזה לעיני בנו, משמש להבנת הנקרא. תרגיל נוסף בהבנת הנקרא מציג ילדה פלסטינית שכותבת מכתב לילדי העולם, הכולל תיאורים אלימים של פעולות ישראליות לכאורה הכוללות: ניקוב אוזני ילדים בירי רובה, צעדת ”מוות לחיילים”, מחיקת הילדות על ידי העלמת אור השמש, והפצת חושך שמכסה הכול ו”הורג” ורדים ופרפרים בגנים.

**”קיומה של ישראל
מוכחש לחלוטין
במפות האזוריות,
ואלו מתעלמות גם
ממדינת ישראל וגם
מערים ישראליות.
השם ‘ישראל’
ו’כיבוש ישראלי’
הוחלפו בכינוי
’כיבוש ציוני’. עצם
קיומה של ישראל
מתואר כגזעני
והקמתה על ידי
’כנופיות ציוניות’
מתוארת כסוג
של אפליה גזעית
נגד הפלסטינים.
ההיסטוריה
והמורשת היהודיות
מוצגות שוב ושוב
כמי שזויפו.
מקומות קדושים
ליהודים מוצגים
כאזורים מוסלמיים
שנגזלו על ידי
הציונים”**

נושאים של שיתוף פעולה, דו־קיום, הבנה וסובלנות כלפי האחר היהודי־ישראלי נעדרים לחלוטין. עשיית שלום כדי לפתור את הסכסוך איננה מוצגת כאפשרות בשום אופן. יתר על כן, קיומה של ישראל מוכחש לחלוטין במפות האזוריות, ואלו מתעלמות גם ממדינת ישראל וגם מערים ישראליות. השם ”ישראל” ו”כיבוש ישראלי” הוחלפו בכינוי ”כיבוש ציוני”. עצם קיומה של ישראל מתואר כגזעני והקמתה על ידי ”כנופיות ציוניות” מתוארת כסוג של אפליה גזעית נגד הפלסטינים. ההיסטוריה והמורשת היהודיות מוצגות שוב ושוב כמי שזויפו. מקומות קדושים ליהודים מוצגים כאזורים מוסלמיים שנגזלו על ידי הציונים.

הספרים גדושים במסרים המסיתים לידים להקרבת החיים, למאבק מתמשך ל”ג’יהאד”, ”מהפכה”, ו”מרד”. כמו כן מובטח הגמול של הגעה לגן עדן וזכייה בכלות בתולות ל”שהידים”, כאשר מי שמחפש הצלחה אישית מצטייר כפחדן. ”שתיית כוס המרורים בתפארת היא הרבה יותר מתוקה מחיים ארוכים נעימים בליווי השפלה”. הג’יהאד ”לשחרור פלסטין” מוצג כ”חובה פרטית לכל מוסלמי”. מות קדושים מתואר באופן חיובי כ”דלק שהזין את האינתיפאדה ונתן לה את הכוח להמשיך”. השפה הערבית נלמדת באמצעות סיפור המתאר פיגוע התאבדות שבו הפלסטינים ”חתכו את צווארם של חיילי האויב” ו”חבשו חגורות נפץ”. מחבלים, כגון דלאל מוגרבי, זוכים לתהילה כ”כתר של האומה”.

תוכנית הלימודים שמה דגש על שיבת פליטים פלסטינים לקווי 1949 ולביסוס ריבונות פלסטינית בישראל, כשהמסר הוא שהמאבק לשחרור אינו מסתיים בשטחי יו”ש ועזה.

בספרים קיימים דימויים אנטישמיים קלאסיים כגון זרוע עם מגן דוד אוחזת בגלובוס (יהודים שולטים בעולם), ויהודים מאופיינים כשקרנים ורמאים, השולטים בכסף, בתקשורת ובפוליטיקה.

הדברים מוכרים וידועים גם בעולם. כך למשל, במסיבת עיתונאים בסנאט האמריקאי בפברואר 2007, שבה נדונו ספרי הלימוד במערכת החינוך הפלסטינית, אמרה הילרי קלינטון (אז סנאטורית) כ:46

**”במספר טקסי
סיום בגני ילדים
באזור טולכרם
מציגים ילדים
הצגות הקוראות
למות מות קדושים
עבור המאבק
על מסגד אל-
אקצא, תוך שהם
מניפים צעצועים
בדמות כלי נשק,
וקוראים ‘נמשיך
להקריב קורבנות
עד נשימתנו
האחרונה’, וכן כי
עכו, יפו וצפת
אינן למכירה”**

”ספרי הלימוד האלה אינם מעניקים חינוך לילדים פלסטינים, הם נותנים להם אינדוקטרינציה. כשראינו את הדו”ח הזה בשילוב עם אמצעי תקשורת אחרים שהילדים האלה נחשפים אליהם, אנחנו רואים תמונה גדולה יותר ומטרידה. זה מטריד ברמה האנושית, זה מטריד אותי כאם, זה מטריד אותי כסנאטורית של ארצות הברית, כי זה בעצם מרעיל עמוקות את מוחותיהם של הילדים האלה...”

”התעמולה הזאת מסוכנת. אתה יודע, המילים באמת חשובות. יש אנשים שממעיטים בחשיבותן של מילים. אבל המילים באמת חשובות. כי באידיאליזציה שעושים לילדים, העולם הוא ללא מדינת ישראל. מלמדים ילדים לעולם לא לקבל את המציאות של מדינת ישראל, לעולם לא לשאוף לעתיד טוב יותר שיקיים את הבטחת השלום והביטחון. זה בעצם מסר של פסימיות ופטליזם שמערערים את האפשרות של ילדים אלה לחיות חיים של הגשמה ופרודוקטיביות.”⁴⁷

ב.2.1: חינוך לשנאה בגני הילדים ובבתי הספר

החינוך לשנאה ולטרור בא לידי ביטוי לא רק בספרי הלימוד, כפי שהוצג לעיל, אלא גם בפעילויות שונות במערכת החינוך.

כך למשל, במספר טקסי סיום בגני ילדים באזור טולכרם מציגים ילדים הצגות הקוראות למות מות קדושים עבור המאבק על מסגד אל-אקצא, תוך שהם מניפים צעצועים בדמות כלי נשק, וקוראים “נמשיך להקריב קורבנות עד נשימתנו האחרונה”, וכן כי עכו, יפו

”בבית ספר יסודי בצור-באהר (מזרח ירושלים) מלמדים ילדים צעירים לשיר כי הם חיילים המגינים על אל-אקצא, הקוראים להחזיר את התפארת של דת האסלאם ולהקריב את עצמם (”שיישפך מאיתנו הדם”). הילדים אווזים בידיהם אבנים, ואחד אף נצפה אווז כדור של רובה”

בגנים ברשות הפלסטינית מציינים את הצהרת בלפור כיום אבל, לומדים כי ההצהרה היא שורש הרע, שורפים את תמונתו של בלפור

בגן, ודורכים עליה ועל ההצהרה. 49

בבית ספר יסודי בצור-באהר (מזרח ירושלים) מלמדים ילדים צעירים לשיר כי הם חיילים המגינים על אל-אקצא, הקוראים להחזיר את התפארת של דת האסלאם ולהקריב את עצמם (”שיישפך מאיתנו הדם”). הילדים אווזים בידיהם אבנים, ואחד אף נצפה אווז כדור

תחקיר בריטי גילה כי בבתי ספר פלסטיניים, הנתמכים בסיוע

בריטי, מועלות הצגות שבהן הילדים "הורגים" חייל צה"ל.⁵¹

ב.3.1: חינוך לטרור בקייטנות קיץ

החינוך לטרור אינו מסתיים במערכת החינוך הפורמלית – גני הילדים ובתי הספר, אלא ממשיך ביתר שאת במערכת החינוכית הבלתי פורמלית – בקייטנות קיץ ובמרכזים הקהילתיים.

כך למשל, השייח' ח'אלד אל-מוגרבי מלמד ילדים (בגילי 7–12) בקייטנת מסגד אל-אקצא על ה"זכויות" שמקבל השהיד המת על קידוש הגנת המולדת.⁵²

**”קייטנה של ארגון
פת”ח, שהתקיימה
ביוני 2022 לילדים
ובני נוער (בגילי
13–17) בכפר
ביתא (דרומית
לשכם). בסרטונים
נראים הילדים
ובני הנוער, חלקם
חמושים ברובים,
עוברים אימונים
סמי־צבאיים
בהכוונה ובהדרכה
של אנשי מנגנוני
ביטחון פלסטיניים
ובהשתתפות
פעילי פת”ח
מקומיים חמושים
ורעולי פנים”**

דוגמה נוספת היא של ראש מנהלת החינוך בקבטיה (עיירה בשומרון), רמא דראע'מה, הפותחת את מחנות הקיץ בכותרת "תמיכה באסירים מתוך הערכה למאבקהם", ובה היא מעלה על נס את "ההקרבה הגדולה מצד אסירינו האמיצים למען החירות והוד המולדת"⁵³.

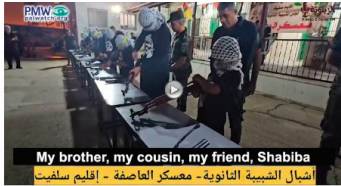
בהצגה שנערכה לילדים צעירים במרכז הקהילתי בורג' לוק-לוק במזרח ירושלים הוצגו בובות שסיפרו לילדים כי "התחשק לי לעמוד מול קהל ולשיר לירושלים אשר נשללת מאיתנו, ירושלים אשר היהודים הורגים את צעיריה. לשיר ולומר: ירושלים, אנו באים, ירושלים, זמן המוות הגיע. ירושלים, לא ניכנע לאויבים ולא נושפל"⁵⁴.

דוגמה אחרת היא קייטנה של ארגון פת”ח, שהתקיימה ביוני 2022 לילדים ובני נוער (בגילי 13–17) בכפר ביתא (דרומית לשכם). בסרטונים נראים הילדים ובני הנוער, חלקם חמושים ברובים, עוברים אימונים סמי־צבאיים בהכוונה ובהדרכה של אנשי מנגנוני ביטחון פלסטיניים ובהשתתפות פעילי פת”ח מקומיים חמושים ורעולי פנים. מטרת המחנה – לחזק את התפיסות המהפכניות בקרב הדורות הבאים, כאמצעי לשימור מורשת השהידים ומאבקם.⁵⁵

במחנות דומים של הפת"ח לילדים בגיל תיכון לומדים הילדים לפרק קלצ'ניקובים, ולהילחם בקרבות פנים אל פנים.⁵⁶

הרשות הפלסטינית מבהירה בפה מלא כי מטרתה (במחנות הקיץ) היא לעודד ילדים למאבק אלים בישראל, ולצורך כך מציגה את הטרוריסטים כדמויות לחיקוי עבור הילדים.⁵⁷

כך למשל מסביר לילדים ג'יבריל רג'וב, האחראי על המועצה הפלסטינית לצעירים ולספורט ברשות הפלסטינית, כי הטרוריסטים המתאבדים הם האליטה של העם הפלסטיני:

”הרשות הפלסטינית מבהירה בפה מלא כי מטרתה (במחנות הקיץ) היא לעודד ילדים למאבק אלים בישראל, ולצורך כך מציגה את הטרוריסטים כדמויות לחיקוי עבור הילדים”

ב.4.1: קריאת מוסדות חינוך ומפעלי חינוך על שם טרוריסטים

”קריאת מחנות קיץ על שם מחבלים מתאבדים היא תופעה ברשות הפלסטינית... אך לא רק מחנות קיץ נקראים על שם מחבלים. מערכת החינוך ברשות הפלסטינית מלאה בבתי ספר הקרויים על שמם של טרוריסטים”

קריאת מחנות קיץ על שם מחבלים מתאבדים היא תופעה נפוצה ברשות הפלסטינית. כך למשל,⁵⁸ על שם המחבלת דלאל מוגרבי, שהובילה את הפיגוע בכביש החוף, הוקמו מחנות קיץ של הפת”ח בחברון, בית-לחם ויריחו. דוגמה נוספת היא של מחנה קיץ לרכיבה על סוסים על שם המחבל אבו-סוכר. אבו-סוכר תכנן את פיגוע מקרר התופת בירושלים בשנת 1975. בפיגוע נהרגו 15 איש ומעל 60 נפצעו. דוגמה אחרת היא טורניר כדורגל של פת”ח שנקרא על שם שלושה מחבלים שרצחו את מאיר חי, אב לשבעה, בפיגוע ירי בשנת 2009.⁵⁹

בהתאם לכך, הילדים באותם מחנות מבליטים בגאווה את הקשר שלהם למחבלים מתאבדים:

אך לא רק מחנות קיץ נקראים על שם מחבלים. מערכת החינוך ברשות הפלסטינית מלאה בבתי ספר הקרויים על שמם של טרוריסטים. להלן רשימה חלקית:⁶⁰

- בית ספר תיכון לבנות בטולכרם על שם נשאת אבו-ג'בארה (פעיל חמאס, שהרכיב חגורות נפץ עבור פיגועי התאבדות).
- בית ספר יסודי לבנים בטולכרם על שם “השהידים של ענבתא”.
- בית ספר תיכון לבנים בג'נין על שם השהיד אחמד יאסין (מייסד ארגון הטרור חמאס).

- בית ספר יסודי בג'נין על שם [השהיד] עז א-דין [אל-קסאם] (מנהיג דתי וראש כנופיות טרור בשנות השלושים של המאה ה-20 שביצעו מעשי המרדה, רצח וחבלה בצפון הארץ נגד יהודים והשלטון הבריטי. על שמו נקראת הזרוע הצבאית של חמאס, והרקטות הראשונות שנורו על ישראל מעזה).
- בית ספר לבנים בעראבה, ליד ג'נין, על שם השהיד אבו-עלי מוסטפא (ראש ארגון "החזית העממית לשחרור פלסטין", היה אחראי למספר פיגועים גדולים).
- בית ספר לבנות בעראבה, על שם השהיד אבו-עלי מוסטפא.
- בית ספר תיכון לבנים בעראבה, על שם אבו-ג'יהאד (ממייסדי פת"ח, תכנן עשרות פיגועי טרור, בהם הפיגוע במלון סבוי בתל-אביב, 1975; מקרר התופת בכיכר ציון בירושלים, 1975; הפיגוע בכביש החוף, 1978; הפיגוע בבית הדסה בחברון, 1980; ועוד). כמו כן קרויים על שמו של אבו-ג'יהאד יער, מרכז מחקר בביתוניא, רחוב ומוזיאון ברמאללה ומרכז ספורט לנוער בקבטיה.
- בית הספר התיכון לבנות באל-שוּיח', ליד חברון, על שם דלאל מוגרבי.
- בית ספר לבנות בחברון על שם "השהידים של אינתיפאדת אל-אקצא".
- בית ספר לבנות בדורא על שם "השהידים של אל-דורא".
- בית ספר יסודי בצוריף על שם "השהידים של צוריף".
- בית ספר יסודי בירושלים על שם "השהידים של חזמא".
- בית ספר תיכון לבנים בירושלים על שם "השהידים של סלואד".
- בית ספר לבנות בקלקיליה על שם "השהידים של אינתיפאדת אל-אקצא".
- בית ספר תיכון לבנים ביעבד, בצפון מערב השומרון, על שם [השהיד] עז א-דין אל-קסאם.
- ארגון PMW מצא כי השם הנפוץ ביותר לבתי ספר בשטחי הרשות הפלסטינית הוא "אל-ח'נסאא" – שמה של אישה מכובדת במסורת האיסלמית (המאה השביעית), שהביעה שמחה גדולה בעקבות מות ארבעת בניה כשהידים בשדה הקרב.

”כך למשל
 בצילומים להלן.
 מורה הצועדת
 בראש תהלוכת
 תלמידות ומעודדת
 אותן לצעוק אחריה
 קריאות: התומכות
 בג'יהאד, בטבח 7
 באוקטובר ובמוות
 לציונים. כך למשל:
 'אנחנו בנותיו של
 מוחמד דף'”

עידוד לאלימות ולרצח יהודים משולב במערכת החינוך של בנים ובנות גם יחד. כך למשל בצילומים להלן. מורה הצועדת בראש תהלוכת תלמידות ומעודדת אותן לצעוק אחריה קריאות התומכות בג'יהאד, בטבח 7 באוקטובר ובמוות לציונים. כך למשל: ”אנחנו בנותיו של מוחמד דף” (מנהיג חמאס שהוביל את הטבח), וקריאות נוספות שניתן לראות בתמונות הללו.⁶¹

ב.1.5: הסתה ב”טלוויזיה החינוכית” של הרש”פ

ההסתה והקריאות לרצח מועברות היטב לילדים לא רק במערכת החינוך עצמה, אלא גם לאחר יום הלימודים, בתוכניות הילדים שבהן הם צופים בטלוויזיה.

כך למשל מציגה נערה בתוכנית ”ענקי הסבלנות” (בטלוויזיה הרשמית של הרש”פ) שיר שחיברה בעקבות ”החלטת טראמפ שירושלים היא בירת ישראל”, ובו נאמר:⁶²

”בלפור, מנוול, מה עשית לעמנו? האם המצפון שלך שקט? לך בקברך אל האש היוקדת; אתה הוא זה שגירש אותנו, אל תבקש עזרה. שתית את דמנו מגביע, והשקית אותנו בגורל הזה... והבאת לעמנו את מי שגרם לילד הקטן להתייתם. והפכת את מיטב אנשינו לשהידים או לאסירים; מדוע הבאת אלינו את היהודים, שמטמאים את ירושלים ואת מסגדה הגדול”.

שיר נוסף שכתבה ילדה "לרגל מותו של ערפאת" בתוכנית "בית הבתים" (בטלוויזיה הרשמית של הרשות הפלסטינית, שבה נכח שר החינוך של הרש"פ), ובו היא מאשימה את "הכובש הבוגדני" שהרעיל את ערפאת,⁶³ ואותו היא מסיימת במילים: "לירושלים צועדים מיליוני שהידים"⁶⁴.

כך למשל שודרה בטלוויזיה הרשמית כתבה שעסקה בפעילות תרבות בבית ספר פלסטיני, שמטרתה לחזק את תודעת התלמידים בצורך בחרם על מוצרים ישראליים. כתבת הטלוויזיה סיפרה לצופים כי "זריעת תרבות החרם על סחורות הכובש בלבבות הילדים והמתבגרים, הייתה המטרה שהובילה את משרד החינוך [של הרש"פ] להציב את הנושא הזה במרכז הפעילות בבתי הספר ברחבי המולדת". התלמיד שרואיין בכתבה הגדיל לעשות וסיפר למראיינים כי "הגעתי לעשות חזרה על ההצגה, כדי שנחרים את המוצרים הישראליים, נילחם ביהודים, נהרוג אותם ונתגבר עליהם"⁶⁵.

"שיר נוסף שכתבה ילדה 'לרגל מותו של ערפאת' בתוכנית 'בית הבתים' (בטלוויזיה הרשמית של הרש"פ, שבה נכח שר החינוך של הרש"פ), ובו היא מאשימה את 'הכובש הבוגדני' שהרעיל את ערפאת, ואותו היא מסיימת במילים: 'לירושלים צועדים מיליוני שהידים'"

”במופע לרגל יום
הילד הפלסטיני
(ששודר בטלוויזיה
הפלסטינית) נראה
יו”ר הרש”פ
אבו־מאזן מוחא
כפיים לילדה
שדקלמה את
הדברים הבאים: ‘לו
הגיעו כל היהודים,
וביקשו מקלט אצל
הקופים, ורעדו
מפניהם האריות, לא
נסכים לקבל פיצוי
על אדמתנו. אין
לירושלים תחליף!
בפלסטין יש אמיצי
לב, שנלחמים
בעושק הנורא
ביותר... מותנו כמו
חיים, מולדתי היא
קבר לפולשים...
עוד אצעד אלף
מיילים, לו אמות
בה כשהיד...”

במופע לרגל יום הילד הפלסטיני (ששודר בטלוויזיה הפלסטינית) נראה יו”ר הרש”פ אבו־מאזן מוחא כפיים לילדה שדקלמה את הדברים הבאים: “לו הגיעו כל היהודים, וביקשו מקלט אצל הקופים, ורעדו מפניהם האריות, לא נסכים לקבל פיצוי על אדמתנו. אין לירושלים תחליף! בפלסטין יש אמיצי לב, שנלחמים בעושק הנורא ביותר... מותנו כמו חיים, מולדתי היא קבר לפולשים... עוד אצעד אלף מיילים, לו אמות בה כשהיד... כולם ביחד, לעבר ירושלים! לעבר ירושלים! לעבר ירושלים!”⁶⁶

”מערכת החינוך של הרש”פ רוויה אלימות, שנאה והסתה לטרור נגד יהודים, והכחשת קיומה של מדינת ישראל. ההסתה לטרור קיימת בכל מקום במערכת החינוך – בגני הילדים, בספרי הלימוד בבתי הספר, בקייטנות קיץ ובקריאת שמות מוסדות חינוך על שם טרוריסטים פלסטינים. ילד פלסטיני מתחנך מגיל הגן לשנאת ישראל ולקידוש המאבק בה בטוריסטים דמויות מופת ודוגמה לחיקוי. כל אלו הם תוצר של מדיניות מכוונת. הרשות הפלסטינית ממשיכה לפעול לאורה של האמנה הלאומית הפלסטינית, אשר מציבה כמטרה את ”חינוך הפרט הפלסטיני כחינוך ערבי מהפכני... והכשרתו למאבק המזוין ולהקרבת רכושו וחיינו למען החזרת מולדתו עד לשחרורה”. החדרת הרעל והשנאה למוחם וליבם של הילדים הפלסטינים ממחישה יותר מכול את העובדה שהרשות הפלסטינית לא זנחה מעולם את דרך הטרור והאלימות, אלא להפך – היא מכשירה את הדור הבא לפעול בדיוק כך.

ב.6.1: סיכום

כך למשל הציגה הטלוויזיה הרשמית של הרשות הפלסטינית תמונה מקצועית, ובה הוצגו ילדים יושבים על דשא, כאשר הילדה עטופה בדגל פלסטין ומחזיקה זר פרחים, והילד חובש כאפייה ומחזיק קלצ'ניקוב.⁶⁷

מערכת החינוך של הרש”פ רוויה אלימות, שנאה והסתה לטרור נגד יהודים, והכחשת קיומה של מדינת ישראל. ההסתה לטרור קיימת בכל מקום במערכת החינוך – בגני הילדים, בספרי הלימוד בבתי הספר, בקייטנות קיץ ובקריאת שמות מוסדות חינוך על שם טרוריסטים פלסטינים. ילד פלסטיני מתחנך מגיל הגן לשנאת ישראל ולקידוש המאבק בה באמצעות טרור. הוא לומד לראות בטורוריסטים דמויות מופת ודוגמה לחיקוי. כל אלו הם תוצר של מדיניות מכוונת. הרשות הפלסטינית ממשיכה לפעול לאורה של האמנה הלאומית הפלסטינית, אשר מציבה כמטרה את ”חינוך הפרט הפלסטיני כחינוך ערבי מהפכני... והכשרתו למאבק המזוין ולהקרבת רכושו וחיינו למען החזרת מולדתו עד לשחרורה”. החדרת הרעל והשנאה למוחם וליבם של הילדים הפלסטינים ממחישה יותר מכול את העובדה שהרשות הפלסטינית לא זנחה מעולם את דרך הטרור והאלימות, אלא להפך – היא מכשירה את הדור הבא לפעול בדיוק כך.

”הרשות הפלסטינית
אינה מסתפקת
במחיקת מדינת
ישראל מהמפות
המפורסמות
בשטחיה. בפרסומים
רבים מוצגות ערים
ישראליות (יפו, עכו,
חיפה, נצרת, רמלה,
לוד, טבריה, ציפורי,
ירושלים, טירה,
בית-שאן ועוד)
ואתרים ישראליים
(הכנרת, נמל חיפה,
הר הכרמל, מערת
קשת בגליל) כערים
פלסטיניות וכאתרים
פלסטיניים”

פרק ב.2: הרשות הפלסטינית מסרבת להכיר בישראל ובזכותה להתקיים

הרשות הפלסטינית, בכיריה וגופיה, מסרבים באופן עקבי להכיר במדינת ישראל. לסירוב זה ביטויים רבים, ולהלן דוגמאות אחדות.

ב.1.2. מחיקת ישראל ממפות רשמיות והתייחסות לערי ישראל כערים פלסטיניות

מדינת ישראל אינה מופיעה במפות המפורסמות ברשות הפלסטינית. השטח כולו מתואר כשייך לפלסטינים. הדבר מתבטא בפרסומים רשמיים של פת”ח,⁶⁸ של משמר הנשיאות הפלסטיני,⁶⁹ של כוחות הביטחון הלאומי של הרשות⁷⁰ ושל הטלוויזיה הפלסטינית.⁷¹ מפרסומים רשמיים אלה ניכר מעת לעת גם המסר של רצון לכבוש את השטחים בחזרה בכוח הזרוע.⁷²

גם בדו”חות על ספרי הלימוד ברשות הפלסטינית (הדו”חות צוינו לעיל בפרק ב.1) מופיעות דוגמאות רבות להיעדרה של מדינת ישראל מהמפות בספרי הלימוד.⁷³

הרשות הפלסטינית אינה מסתפקת במחיקת מדינת ישראל מהמפות המפורסמות בשטחיה. בפרסומים רבים מוצגות ערים ישראליות (יפו, עכו, חיפה, נצרת, רמלה, לוד, טבריה, ציפורי, ירושלים, טירה, בית-שאן ועוד⁷⁴) ואתרים ישראליים (הכנרת, נמל חיפה, הר הכרמל, מערת קשת בגליל⁷⁵) כערים פלסטיניות וכאתרים פלסטיניים. כך בשידורים בטלוויזיה הרשמית של הרשות – בלוגו בתחתית המסך,⁷⁶ בפתח תוכנית יומית,⁷⁷ בתוכניות חינוכיות ואחרות,⁷⁸ בשירים משודרים,⁷⁹ ובפרסומים בעיתונות⁸⁰ של הרשות וגופיה הרשמיים. כך גם בפסטיבל שהתקיים בשנת 2012 בחסות ראש הממשלה הפלסטיני, סלאם פיאד, ששודר אף הוא בטלוויזיה הפלסטינית הרשמית.⁸¹

בכירי הרשות מתבטאים באופן דומה בצורה גלויה ופומבית. כך למשל, בריאיון לערוץ הספורט ”אל-כאס” אמר ג’יבריל רג’וב כי ”פלסטין כולה – מהנהר ועד לים – כולה כבושה”;⁸² מושל מחוז סלפית ברשות הפלסטינית (הממוקם סמוך לאריאל) העניק מגן הוקרה... ובו מופיעה תמונת פלסטין הכוללת את כל שטחי מדינת ישראל;⁸³ זיאד אבו-עין, ראש הרשות להתנגדות לגדר ולהתנחלויות וחבר המועצה המהפכנית של פת”ח אמר: ”נמשיך בהתנגדות, וכל הארץ הינה ארץ פלסטינית”.⁸⁴

”מוחמד אשתייה,

ראש ממשלת

הרש”פ, הציג

בנאום ב־2021 את

הנרטיב הפלסטיני

כאמת היסטורית

מוחלטת המבטלת

את הנרטיב

הציוני והיהודי.

”78% מפלסטין

ההיסטורית נקטעו

לטובת המפעל

הציוני, ועכשיו

מכורסם מה שנותר

בגדה המערבית

ורצועת עזה...

ישראל, כפרויקט

ציוני, היא משימה,

לא מדינה, שכן זו

מדינה פונקציונלית”

לבד מהתיאור הגיאוגרפי, בכירי הרשות מתבטאים באופן שגרתי בדרך השוללת לחלוטין את אפשרות קיומה של מדינת ישראל. שר החוץ והתפוצות של הרש”פ ריאד אל־מאלכי אמר בטלוויזיה הרשמית: ”אנו אומרים שהבטחת בלפור לפני מאה שנים הייתה תחילת האסון הפלסטיני. זהו אסון שעדיין נמשך. האסון הזה מתבטא בראש ובראשונה בעקירה ובהקמת הישות הציונית שהיא מדינת ישראל”.⁸⁵

מוחמד אשתייה, ראש ממשלת הרש”פ, הציג בנאום ב־2021 את הנרטיב הפלסטיני כאמת היסטורית מוחלטת המבטלת את הנרטיב הציוני והיהודי. ”78% מפלסטין ההיסטורית נקטעו לטובת המפעל הציוני, ועכשיו מכורסם מה שנותר בגדה המערבית ורצועת עזה... ישראל, כפרויקט ציוני, היא משימה, לא מדינה, שכן זו מדינה פונקציונלית, והקולוניזציה של פלסטין לא החלה בתנועה הציונית, אלא 15 שנה לפני הקמתה, כאשר המושבה (הקולוניה) הראשונה, פתחתקווה, הוקמה בשנת 1882”.⁸⁶

מסמך רשמי של הרשות הפלסטינית שהתפרסם ב־2019 הראה את התפיסה של הרשות כלפי ישראל ולגבי התוצאה הסופית שאליה מבקשת הרש”פ להגיע במסגרת תהליך השלום. כותבי המסמך הקפידו להימנע משימוש במונח ”העם היהודי”, שהרי שימוש במונח זה כמוהו ככפירה בנרטיב הפלסטיני השולל קיומו של עם כזה. לפיכך, כבר בפתיח הם מבהירים כי הוא מיועד לעם בישראל, ליהודי העולם ולקהילה הבינלאומית. המסמך מדבר על שתי מדינות – ישראל ופלסטין – החיות זו לצד זו על בסיס קווי 67’, אך מסרב לקבל את העובדה שאחת מן המדינות תהיה מדינה יהודית, וכן לקבל את ישראל כמדינת הלאום של העם היהודי.⁸⁷

ב.2.2. סירוב להשתתף באירועים שבהם משתתפים ישראלים ולנהל יחסים תקינים עם ישראל

ברשות הפלסטינית קוראים שוב ושוב לסרב להתמודד בתחרויות ספורטיביות עם מתמודדים ישראלים ולסרב לקיים קשרים ספורטיביים עימם. כך, למשל, הורה הוועד האולימפי הפלסטיני למתאגרף פלסטיני להחרים תחרות עם מתמודד ישראלי.⁸⁸ באופן דומה, יו"ר הוועד האולימפי הפלסטיני טען כי "כל פעילות של נורמליזציה בתחום הספורט עם הכיבוש הציוני מהווה פשע נגד האנושות".⁸⁹

ברשות הפלסטינית קיימת ועדה לאומית למאבק בנורמליזציה בפלסטין. הוועדה הוציאה בעבר הודעה שבה גינתה את השתתפותם של ילדים מיהודה ושומרון במשחק כדורגל בין ילדים פלסטינים לישראלים, שנערך על ידי מרכז פרס לשלום.⁹⁰ גינוי דומה לאותו אירוע הוצא על ידי הנהגת תנועת פת"ח⁹¹ ועל ידי חבר הוועד האולימפי הפלסטיני, עבד אל-סלאם הנייה.⁹²

באשר לקשרי מסחר עם ישראל, חבר הוועד המרכזי של הפת"ח וסגנו של מחמוד עבאס בפת"ח, מחמוד אל-עלול, הצהיר ב־2012 כי המטרה היא לחזק בקרב הפלסטינים תרבות של אי-הכנסת סחורות ישראליות לבתים פלסטיניים, כך שתהפוך לתרבות השוררת בחברה.⁹³

**"ברשות הפלסטינית
קוראים שוב ושוב
לסרב להתמודד
בתחרויות
ספורטיביות עם
מתמודדים ישראלים
ולסרב לקיים קשרים
ספורטיביים עימם.
כך, למשל, הורה
הוועד האולימפי
הפלסטיני למתאגרף
פלסטיני להחרים
תחרות עם
מתמודד ישראלי"**

פרק ב.3: הרשות הפלסטינית ובכירה מעודדים טרור באופן מוצהר וגלוי

הרשות הפלסטינית עצמה, בכירה, מובילה, ואף כלי התקשורת הנשלטים על ידה, תומכים באופן גלוי ומוצהר בטרור ובטרוריסטים. דוגמאות לכך יש למכביר, ולהלן נביא מדגם.

אבו־מאזן, יו"ר הרשות הפלסטינית, נוהג לעיתים תכופות לפרוס את חסותו על אירועי הוקרה והאדרה למחבלים רוצחים, באופן ישיר או באופן עקיף. כך למשל העניק את עיטור "כוכב הכבוד הצבאי" למחבלת פאטמה ברנאווי – שהניחה פצצה בבית קולנוע בירושלים בשנות השבעים. הטקס שודר בערוץ הטלוויזיה הרשמי של הרשות הפלסטינית, מזכ"ל לשכת הנשיאות אף הקריא בטקס צו נשיאותי שהוצא לכבודה, ובו כונתה "האסירה הראשונה של המהפכה הפלסטינית המודרנית", והובעה הערכה "לתפקידה החלוצי במאבק, הקרבתה למען מולדתה, למען עמה ולמען מהפכתו".⁹⁴

זהו אותו אבו־מאזן שהריע לילדה ששרה "מותנו כמו חיים, מולדתי היא קבר לפולשים, עוד אצעד אלף מיילים, לו אמות בה כשהיד", שהוזכרה לעיל.⁹⁵

בכיר נוסף ברשות הפלסטינית המעודד טרור באופן גלוי הוא ג'יבריל רג'וב. הוא מכהן כיום כסגן מזכיר הוועד המרכזי של פת"ח (שהעומד בראשו הוא יו"ר הרש"פ אבו־מאזן), יו"ר ההתאחדות הפלסטינית לכדורגל ויו"ר המועצה העליונה לנוער וספורט ברש"פ, וכן יו"ר הוועד האולימפי הפלסטיני. בעבר כיהן כראש המודיעין המסכל של הרש"פ.

"אבו־מאזן, יו"ר הרשות הפלסטינית, נוהג לעיתים תכופות לפרוס את חסותו על אירועי הוקרה והאדרה למחבלים רוצחים, באופן ישיר או באופן עקיף. כך למשל העניק את עיטור "כוכב הכבוד הצבאי" למחבלת פאטמה ברנאווי – שהניחה פצצה בבית קולנוע בירושלים בשנות השבעים"

**”ג'יבריל רג'וב
 העניק את חסותו
 לתחרות סוף על שם
 המחבל אבו-ג'יהאד,
 חסות לאליפות
 טניס שולחן על שם
 השיד מוהנד חלבי
 שרצח אב לשבעה
 שהלך עם משפחתו
 לכותל המערבי,
 חסות לאירוע
 טניס שולחן נשים
 על שם המחבלת
 דלאל מוגרבי,
 חסות לטורניר
 מרוצים על שם
 אבו-עלי מוסטפא
 – שתכנן פיגועים
 רבים נגד ישראלים
 באינתיפאדה
 השנייה, וחסות
 למרוץ מכוניות
 על שם המחבל
 אבו-ג'יהאד”**

ג'יבריל רג'וב העניק את חסותו לתחרות סוף על שם המחבל
 אבו-ג'יהאד,⁹⁶ חסות לאליפות טניס שולחן על שם השיד מוהנד
 חלבי שרצח אב לשבעה שהלך עם משפחתו לכותל המערבי,⁹⁷ חסות
 לאירוע טניס שולחן נשים על שם המחבלת דלאל מוגרבי,⁹⁸ חסות
 לטורניר מרוצים על שם אבו-עלי מוסטפא – שתכנן פיגועים רבים
 נגד ישראלים באינתיפאדה השנייה, וחסות למרוץ מכוניות על שם
 המחבל אבו-ג'יהאד.⁹⁹

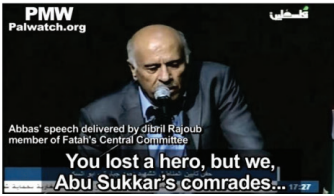
אותו ג'יבריל רג'וב מתאר בטלוויזיה הפלסטינית הרשמית, בשם
 תנועת הפת"ח, את המחבלים כגיבורים וככתר על ראשם של
 הפלסטינים:¹⁰⁰

כן הוסיף רג'וב וקרא בטלוויזיה הפלסטינית הרשמית לפלסטינים
 שנהרגו במהלך אירועי טרור ”מרטירים”, דהיינו קדושים,
 ו”גיבורים”:

ותיאר את המחבל אבו־סוכר כ"לפיד" ו"ענק":¹⁰¹

”רג'וב מצדיע לחמאס בגין חטיפת גלעד שליט, באומר כי השפה היחידה שהישראלים מבינים היא חטיפות”

רג'וב מצדיע לחמאס בגין חטיפת גלעד שליט, באומר כי השפה היחידה שהישראלים מבינים היא חטיפות:

הוא אף העניק לוחות הוקרה לשני מחבלים שנדונו למאסר עולם בגין רצח שני מטיילים ישראלים באזור יער משואה.¹⁰²

גם פקידים זוטרים יותר מעודדים זאת. כך למשל, התקיים טקס הוקרה שנתי לבוגרי בתי ספר תיכוניים ואוניברסיטאות, אשר הוקדש לזכרו של נסים אבו־רומיה – תושב אלעיזריה, שביצע יחד עם חברו, תושב אלעיזריה אף הוא, פיגוע דקירה ביציאה מהר הבית. בין המשתתפים בטקס נכחו ראש מחלקת ירושלים באש"ף; מפקד המודיעין הכללי של הרשות הפלסטינית במחוז ירושלים; מזכיר פת"ח באלעיזריה וסגנו; ראש עיריית אלעיזריה, מנהלי בתי הספר, התלמידים ובני משפחותיהם.¹⁰³

טקסים לזכרה של דלאל מוגרבי

כאמור לעיל, דלאל מוגרבי הייתה מחבלת שפיקדה על הפיגוע הרצחני בכביש החוף, שבו נרצחו 35 אנשים, בהם 12 ילדים, ונפצעו 77. בשל "הצלחת" הפיגוע וגודלו הפכה מוגרבי לדמות נערצת

**”דלאל מוגרבי
הייתה מחבלת
שפיקדה על הפיגוע
הרצחני בכביש
החוף, שבו נרצחו
35 אנשים, בהם
12 ילדים, ונפצעו
77. בשל ‘הצלחת’
הפיגוע וגודלו הפכה
מוגרבי לדמות
נערצת ומודל
לחיקוי ברשות
הפלסטינית. כחלק
מטיפול דמותה
ומורשתה של
מוגרבי נערך מדי
שנה טקס רשמי
לזכרה במועד
הפיגוע (11.3),
בהשתתפות בכירי
פת”ח ורש”פ, וכן
נערכים טקסים
רשמיים לציון יום
הולדתה”**

ומודל לחיקוי ברשות הפלסטינית. כחלק מטיפול דמותה ומורשתה של מוגרבי נערך מדי שנה טקס רשמי לזכרה במועד הפיגוע (11.3), בהשתתפות בכירי פת”ח ורש”פ, וכן נערכים טקסים רשמיים לציון יום הולדתה.¹⁰⁴

כך למשל, בשנת 2018 התקיים אירוע ברמאללה לציון 40 שנה לפיגוע בכביש החוף. באירוע, שבו הוקראו שירי הלל לדלאל מוגרבי ולשהידים, דיבר נאצר אל-קדווה, חבר הוועד המרכזי של פת”ח ויו”ר “מוסד יאסר ערפאת”. הוא שיבח את מוגרבי ואת כל ה”שהידים”, ואף הוסיף: “נמשיך בפעילות רצינית, בהקרבה ובהתנגדות”.

בשנת 2017 התקיים ברמאללה טקס רשמי לרגל יום השנה ה-39 למותה של מוגרבי. בטקס השתתפה לילא ע’אנם, מושלת מחוז רמאללה ואל-בירה מטעם הרשות הפלסטינית. כמו כן השתתף עבאס זכי, חבר הוועד המרכזי של פת”ח. בנאומו שיבח עבאס זכי את פיגוע כביש החוף, שהפך את מוגרבי לאגדה. הוא ציין כי הפיגוע בכביש החוף מהווה “התחלה חדשה” של “ההתנגדות הפלסטינית”, בשל “השפעותיו העמוקות ורוח הניצחון” שהוא שידר בקרב הפלסטינים. נוסף על הטקס המרכזי ברמאללה התקיים גם טקס ביריחו, שבו השתתף מחמוד אל-עאלול, חבר הוועד המרכזי של פת”ח וסגן יו”ר פת”ח.

שנה קודם, ב-2016, התקיים האירוע המרכזי לזכרה, שוב בהשתתפות לילא ע’אנם. כמו כן, השתתפו מספר חברי הוועד הפועל של אש”ף והוועד המרכזי של פת”ח, כמו סלטאן אבו-אלעינין, חבר הוועד המרכזי של פת”ח (המשמש גם יו”ר הרשות לארגונים בלתי ממשלתיים במעמד של שר ברשות). ע’אנם אמרה כי היא גאה מאוד בשהידה דלאל וחבריה המחבלים. לדבריה, דלאל התעקשה לשאת רובה לצד חבריה הגברים והיא לחמה לצידם. דברים דומים נאמרו על ידי אמאל חמד, חברת הוועד המרכזי של פת”ח.

בשנת 2014 קיימה תנועת פת”ח עצרת במחנה הפליטים אל-אמערי (מדרום לרמאללה) לזכרה של מוגרבי. בעצרת השתתפו פעילי פת”ח בכירים, בהם זיאד אבו-עין – סגן שר האסירים של הרשות הפלסטינית וחבר המועצה המהפכנית של פת”ח, ורשידה מוגרבי, אחותה של דלאל, קצינה בדרגת עמיד (תת-אלוף) במנגנוני הביטחון של הרשות הפלסטינית. בעצרת שיבחו הדוברים את “גבורתה והקרבתה” של המחבלת מוגרבי והדגישו כי זכרה לא יישכח.

”עבאס זכי, חבר הוועד המרכזי של פת”ח, הודה לחמאס ולג’יהאד האסלאמי על המוכנות לפעולת 7 באוקטובר”, ואמר כי חמאס יודעים להשלים ולהשיג את המטרות שלפנינו: הסרת המצור והסגת הכיבוש מהגדה המערבית”

ב־2009 קיימה ”הרשות להכוונה פוליטית לאומית”, הכפופה לאבו־מאזן, טקס לרגל יום הולדתה ה־50 של מוגרבי. הטקס נערך בחסותו של אבו־מאזן, ובהשתתפות בכירים בפת”ח וברש”פ, שהדגישו בנאומיהם את היותה סמל למאבק הפלסטיני. כמו כן התקיימה תהלוכת ילדים לרגל יום ההולדת. על כרזת ענק שנתלתה לכבוד הטקס הופיעה תמונה של דלאל מוגרבי עם הכיתוב: ”תחת חסות היו”ר אבו־מאזן. מנהלת ההכוונה הפוליטית לאומית. טקס לציון יום הולדת הכלה, בלת הקיום, השהידה דלאל מוגרבי”. בעיתון הרשמי ”אל־חיאת אל־ג’דידה” הופיע ד”ר ג’מאל נזאל, דובר פת”ח, שבירך את מוגרבי לכבוד יום הולדתה.

הצדקת טבח 7 באוקטובר או הכחשתו

רג’וב (שהוא כזכור, בכיר ברשות הפלסטינית) הצדיק את טבח 7 באוקטובר והגדיר אותו ”חלק מההקשר של מלחמת ההגנה של העם שלנו שאנחנו מנהלים”.¹⁰⁵ הדברים אינם מפתיעים, שהרי אותו רג’וב היה זה שהפיץ את עלילת הדם נגד ישראל באומרו: ”בכל עיר בפלסטין, מרפיח עד ג’נין, יש אושוויץ ישראלי כדי לטבוח בפלסטינים”.¹⁰⁶

עבאס זכי, חבר הוועד המרכזי של פת”ח, הודה לחמאס ולג’יהאד האיסלאמי על ”המוכנות לפעולת 7 באוקטובר”, ואמר כי חמאס ”יודעים להשלים ולהשיג את המטרות שלפנינו: הסרת המצור והסגת הכיבוש מהגדה המערבית”.¹⁰⁷

טלאל דויקאת, ראש הוועדה המדינית והלאומית להכוונה של אש”ף ודובר כוחות הביטחון של הרשות הפלסטינית, אמר בטלוויזיה הרשמית של הרש”פ: ”לא רק כבוד הנשיא מחמוד עבאס. הם לא ימצאו פלסטיני שיקבל החלטה כזו ויגנה את מה שקרה ב־7 באוקטובר... נמשיך ביחד במאבק עד שהכיבוש ייעלם, ועד שילדים פלסטינים יניפו את דגל פלסטין מכל אבן וכנסייה בירושלים”.¹⁰⁸

מחמוד אל־עאלול, סגן יו”ר הפת”ח, כתב בדף הטוויטר שלו: ”אנחנו אומרים לכם שדם הגיבורים (שביצעו את הטבח בעוטף עזה) יהפוך לקללה שתסיר את הכובש הזה, את כל העומדים מאחוריו, ואת כל אלה שאינם תומכים בעמנו”. דברים דומים אמר אל־עאלול גם בריאיון לסוכנות הידיעות הפלסטינית Wafa.¹⁰⁹

**"82% מהנשאלים
בקרב הציבור
הפלסטיני חושבים
שחמאס צדק
כשפתח בטבח 7
באוקטובר, ו-70%
חושבים כי הדרך
הטובה ביותר
להילחם ב'כיבוש'
היא באמצעות
מאבק מזוין. יתר
על כן, הטבח הגביר
באופן משמעותי
את תמיכת הציבור
הפלסטיני בחמאס
והחליש את
אבו־מאזן"**

גם מזכיר הפת"ח בטולכרם, איאד ג'ראד, התבטא באופן דומה: "אנחנו עומדים ביחד עם אחינו בעזה, בגלל שהם באמת מקור של גאווה, הרואיזם וכבוד עבור העם הפלסטיני".¹¹⁰

המיליארדר מוניב אל־מסרי, שבזמנו היה מועמד לרשת את ערפאת, טען במאמר שפרסם ביומן הפלסטיני "אל־קודס" כי מתקפת 7 באוקטובר הייתה "תגובה טבעית" ו"זכות לגיטימית" המעוגנת בחוק הבינלאומי. אל־מסרי שיגר במאמרו ברכות להתנגדות הפלסטינית "ולמאבקה הלגיטימי". לדבריו, ההתנגדות הפלסטינית "החזירה את הסוגיה הפלסטינית למקום הראוי לה בראש סדר העדיפויות הבינלאומי".¹¹¹

דעה זו מבטאת באופן גורף גם את דעתו של הרחוב הפלסטיני, שהרשות הפלסטינית וראשיה משקיעים מאמצים רבים להנציח בתודעתו את העמדה כי הרג יהודים חסר הבחנה הוא מעשה גבורה הראוי להערצה. 82% מהנשאלים בקרב הציבור הפלסטיני חושבים שחמאס צדק כשפתח בטבח 7 באוקטובר, ו-70% חושבים כי הדרך הטובה ביותר להילחם ב"כיבוש" היא באמצעות מאבק מזוין. יתר על כן, הטבח הגביר באופן משמעותי את תמיכת הציבור הפלסטיני בחמאס והחליש את אבו־מאזן.¹¹² בסקר נוסף¹¹³ נמצא כי 65% מהנשאלים האמינו שהמלחמה בין ישראל לחמאס היא מלחמה שמשרתת את הפלסטינים כולם, 75% מהנשאלים האמינו שהמלחמה תסתיים בניצחון של העזתים שיגרשו את הכובש הישראלי, ו-79% אחוז אף האמינו שסיום המלחמה יכלול את כלל האסירים הפלסטינים בבתי הסוהר הישראליים; 98% אחוז מהנשאלים חשו תחושת גאווה עולה בזיהותם כפלסטינים, ו-87% אמרו שהסיכוי להשיג הסכם שלום עם ישראל פחת (בעוד ש-68% אמרו שהתמיכה שלהם בפתרון שתי מדינות לשני העמים פחתה). הארגונים שנתפסו החשובים ביותר במלחמה בעיני הפלסטינים היו גדודי אל־קסאם, הג'יהאד האסלאמי, גדודי אל־אקצא וחמאס (89%, 84%, 80%, 76% בהתאמה). פת"ח והרשות הפלסטינית נתפסו כגורמים משמעותיים הרבה פחות (23% ו-10% בהתאמה).

במקביל להצדקת הטבח, כאמור לעיל, בתאריך 19.11.2023 הוציא משרד החוץ הפלסטיני מסמך ובו הוא מכחיש את הטבח ב־7 באוקטובר, וטוען כי מסוקי קרב של צה"ל הם שהרגו את משתתפי מסיבת נובה ואחר כך ישראלים רבים ביישובי העוטף.¹¹⁴

”חוק האסירים

והאסירים

המשוחררים מס’

19 מיסד את

המחויבות למחבלים

ובני משפחותיהם

בחקיקה ראשית.

הוא התקבל על ידי

המועצה המחוקקת

הפלסטינית, אושרר

על ידי יו”ר הרשות,

ונכנס לתוקפו ביום

”23.4.2005”

פרק ב.4: הרשות מממנת תגמולי טרור למחבלים ולמשפחותיהם

בפרקים הקודמים נדונו מערכת החינוך הפלסטינית, בה מחונכים ילדים צעירים בדבר תפקידם כלוחמים במלחמת הקודש – ג’יאהד – נגד ישראל, וחלקם של בכירי הרשות בהתבטאויות מעודדות טרור.

הרובד הבא של עידוד טרור הוא הפיכת הטרור ל”משתלם” עבור המחבל ובני משפחתו: הרשות הפלסטינית משלמת באופן ישיר משכורות גבוהות למחבלים הכלואים בישראל ולמשפחות מחבלים הרוגים, וכך מתמרצת באופן ישיר רצח ישראלים.

את מחויבותה זו קבעה הרשות הפלסטינית במספר רב של חוקים, תקנות והחלטות ממשלה, בהם, בין היתר:¹⁵

1. החוק לתמיכה באסירים בבתי הכלא הישראליים מס’ 14 משנת 2004.
2. חוק האסירים והאסירים המשוחררים מס’ 19 משנת 2004.
3. החלטת ממשלה מס’ 19 משנת 2010 בדבר תקנון מתן פטור לאסירים משוחררים משכר לימוד בבתי ספר ואוניברסיטאות, מביטוח בריאות ומקורסי שיקום.
4. החלטת ממשלה מס’ 21 משנת 2010 בנוגע לגיליון הבטחת צורכי האסירים בתוך בתי הכלא הישראליים.
5. החלטת ממשלה מס’ 22 משנת 2010 לגבי תקנון אספקת הצרכים המשפטיים של האסירים, ביטוח הבריאות והקורסים.
6. החלטת ממשלה מס’ 23 משנת 2010 בנוגע לנוהל תשלום משכורת חודשית לאסיר.
7. החלטת ממשלה מס’ 15 משנת 2013 בנוגע לתקנון אספקת משרות לאסירים המשוחררים.

כפי שניתן לראות מכמות החוקים וההחלטות שניתנו על ידי גופי השלטון ברשות, ומגוון התמיכות שמוענקות למחבלים, מדובר בנושא שהרשות רואה בו חשיבות עליונה.

חוק האסירים והאסירים המשוחררים מס’ 19 מיסד את המחויבות למחבלים ובני משפחותיהם בחקיקה ראשית. הוא התקבל על ידי המועצה המחוקקת הפלסטינית, אושרר על ידי יו”ר הרשות, ונכנס

לתוקפו ביום 23.4.2005. מטרת החוק, כפי שנקבעה בו, היא להבטיח "חיים מכובדים להם (האסירים הביטחוניים והאסירים הביטחוניים המשוחררים) ולמשפחותיהם". סעיף 1 לחוק מגדיר אסיר ככל מי שיושב בבתי הכלא של "הכיבוש" על רקע מעורבותו במאבק נגד "הכיבוש", ואסיר משוחרר הוא אסיר ששוחרר מבתי הכלא של "הכיבוש". שהיד מוגדר, בין היתר, כמי שנפגע בגלל "הכיבוש" הישראלי.

גובה התשלום מתבסס על מספר שנות המאסר שהמחבל מרצה. ככל שתקופת המאסר גבוהה יותר (ומכאן – שהעבירות שביצע המחבל היו חמורות יותר והפיגוע היה קטלני יותר), כך המשכורת שיקבל תהיה גבוהה יותר. נוסף על כך, המחבלים ומשפחותיהם זוכים להטבות בתחומים שונים: תעסוקה, השכלה, חינוך ועוד.

משך המאסר בשנים	משכורת חודשית (בש"ח)	תוספת חודשית לאסיר נשוי (בש"ח)	תוספת חודשית לכל ילד מתחת לגיל 18 (בש"ח)	תוספת חודשית לאסירים מירושלים (בש"ח)	תוספת חודשית לאסירים אזרחי ישראל (בש"ח)
עד 3	1,400	300	50	300	500
3.1–5	2,000	300	50	300	500
5.1–10	4,000	300	50	300	500
10.1–15	6,000	300	50	300	500
15.1–20	7,000	300	50	300	500
20.1–25	8,000	300	50	300	500
25.1–30	10,000	300	50	300	500
מעל 30	12,000	300	50	300	500

"מחבל שנכלא ליותר מחמש שנות מאסר 'מרוויח' מעבודתו זו יותר מהממוצע בשוק"

כפי שניתן לראות מהטבלה, "שכר מינימום" של מחבל הכלוא בישראל עומד על 1,400 ש"ח לחודש – שכר המקביל לשכר המינימום באי"ש. מכיוון שהשכר הממוצע באי"ש עומד על כ-2,158 ש"ח, מחבל שנכלא ליותר מחמש שנות מאסר "מרוויח" מעבודתו זו יותר מהממוצע בשוק. ככל שמספר שנות המאסר רב יותר מצא לעצמו המחבל עבודה משתלמת במיוחד, שממקמת אותו בעשירונים הגבוהים של ההכנסה ברשות. כל זאת, מכיס משלם המיסים הפלסטיני וכספי הסיוע הזרים המועברים לרשות הפלסטינית.

”מחבל ש’הצליח” לרצוח יהודים, ובהתאם ייגזר עונשו לעשרות שנים, ימונה לתפקידים בכירים מאוד ברשות הפלסטינית (ששכרם הגבוה בצידם) כשישוחרו, נוסף על משכורות העתק (יחסית לסטנדרט השכר ברשות הפלסטינית) אותן יקבל במשך כל שנות מאסרו”

אך בזאת לא מתמצות ההטבות למחבלים. אחת מן ההטבות המפליגות הניתנת למחבלים ששוחרו היא העסקה ברשות הפלסטינית, כאשר בכירות התפקיד שיקבל המחבל המשוחרר תלויה במספר השנים ששהה בכלא. להלן הטבלה המפורטת:

מספר השנים בכלא	הדרגה האזרחית	הדרגה הצבאית
5 שנים ופחות מ-6 שנים	ראש מחלקה	סגן
6 שנים ופחות מ-8 שנים	מנהל "ג"	סרן
8 שנים ופחות מ-10 שנים	מנהל "ב"	רס"ן
10 שנים ופחות מ-15 שנים	מנהל "א"	סגן אלוף + ותק
15 שנים ופחות מ-20 שנים	מנכ"ל "א4"	אלוף משנה + ותק
20 שנים ופחות מ-25 שנים	סגן מסייע "א2"	אלוף משנה + ותק
25 שנים ופחות מ-30 שנים	סגן שר	אלוף
30 שנה ומעלה	יש למנות בתפקיד שר	אלוף+ ותק

אם כן, מחבל ש’הצליח” לרצוח יהודים, ובהתאם ייגזר עונשו לעשרות שנים, ימונה לתפקידים בכירים מאוד ברשות הפלסטינית (ששכרם הגבוה בצידם) כשישוחרו, נוסף על משכורות העתק (יחסית לסטנדרט השכר ברשות הפלסטינית) אותן יקבל במשך כל שנות מאסרו.

מחבלים זוכים גם להטבות נוספות, ובהן, בין היתר:

1. 400 ש' לחודש לרכישת מוצרים בקנטינה בבית הכלא, ועוד 800 ש' לחודש לרכישת ביגוד.
2. פטור משכר לימוד בבתי ספר ואוניברסיטאות לאסירים שריצו לפחות 5 שנות מאסר, או 3 שנות מאסר לאסירות, וכן פטור משכר לימוד ממשלתי לכל ילדיהם, ופטור משכר לימוד לתואר ראשון לאחד מילדיהם.
3. ביסוי כל ההוצאות הקשורות ללימודים אקדמיים בבתי הכלא בישראל.
4. מענק שחרור שנע בין 1,500 דולר ל-25,000 דולר, כתלות בתקופת המאסר.

”ניתן לומר בלי שמץ של הפרזה שהמשרה המשתלמת ביותר עבור פלסטיני היא להיות מחבל. כך יבטיח הכנסה גבוהה, קבועה ורציפה לו ולמשפחתו. יתר על כן, אם המחבל הצליח לבצע פיגוע ”איכותי”, הוא יזכה גם במשרה בכירה ברשות הפלסטינית עם שחרורו מהכלא, עד לרמת שר.

ניתן לומר בלי שמץ של הפרזה שהמשרה המשתלמת ביותר עבור פלסטיני היא להיות מחבל. כך יבטיח הכנסה גבוהה, קבועה ורציפה לו ולמשפחתו. יתר על כן, אם המחבל הצליח לבצע פיגוע ”איכותי”, הוא יזכה גם במשרה בכירה ברשות הפלסטינית עם שחרורו מהכלא, עד לרמת שר.

ניתן לומר בלי שמץ של הפרזה שהמשרה המשתלמת ביותר עבור פלסטיני היא להיות מחבל. כך יבטיח הכנסה גבוהה, קבועה ורציפה לו ולמשפחתו. יתר על כן, אם המחבל הצליח לבצע פיגוע ”איכותי”, הוא יזכה גם במשרה בכירה ברשות הפלסטינית עם שחרורו מהכלא, עד לרמת שר.

5. הבטחת הכנסה תמידית של 1,500 ₪ לאסירים שריצו מאסר של למעלה מ-5 שנים, והעסקה מובטחת במגזר הציבורי לאסירים שריצו מעל 10 שנים (או 5 שנים לאסירה).

בזאת לא מסתכמות ההטבות. הרשות הפלסטינית מעניקה קצבאות גם למשפחות המחבלים שנהרגו, וכן למחבלים שנפצעו במהלך הפיגוע. כך למשל, משפחת ”שהיד” נשוי תקבל 1,400 ₪ לחודש (עם תוספות נוספות לבת זוג ולילדים), וכן על זו הדרך.

ניתן לומר בלי שמץ של הפרזה שהמשרה המשתלמת ביותר עבור פלסטיני היא להיות מחבל. כך יבטיח הכנסה גבוהה, קבועה ורציפה לו ולמשפחתו. יתר על כן, אם המחבל הצליח לבצע פיגוע ”איכותי”, הוא יזכה גם במשרה בכירה ברשות הפלסטינית עם שחרורו מהכלא, עד לרמת שר.

כך יוצרת הרשות הפלסטינית תמריץ כלכלי אדיר לטרור, תוך פגיעה ברמת החיים של אזרחיה הנורמטיביים ושומרי החוק, המגלים שחלק גדול מתקציבם מועבר ישירות למחבלים ולמשפחותיהם. בכך הרשות הפלסטינית נמצאת לא רק מעודדת טרור, אלא בעיקר – מממנת ודוחפת לטרור באופן ישיר.

התשלומים הללו מצטברים לסכומי כסף משמעותיים מאוד. להלן מפורטים הסכומים שהעבירה הרשות הפלסטינית למחבלים ולבני משפחותיהם במהלך השנים האחרונות:¹¹⁶

שנה	סה"כ תשלומים למחבלים ובני משפחותיהם (₪)
2018	502,697,000
2019	460,701,282
2020	448,804,361
2021	610,795,507
2022	620,559,290
2023	630,795,561

מדובר בסכומים ניכרים, שמכבידים מאוד על תקציבה המדולדל של הרשות הפלסטינית. כך למשל, עמד תקציבה הצפוי (כפי שאושר) לשנת 2022 על סכום של כ-18.4 מיליארד ש"ח. מתוך זה הוציאה הרשות הפלסטינית כ-3.4% עבור תשלומים למחבלים ובני משפחותיהם; זאת בנוסף להטבות האחרות שפורטו לעיל.

**”כדי לקבל נקודת
השוואה, שתבהיר
את היקף התמיכה
במחבלים, 3.4%
מתקציב מדינת
ישראל מהווים
כחמישים אחוז
מכלל תקציב
משרד התחבורה,
או לחלופין תקציב
ההשכלה הגבוהה
והתעסוקה גם
יחד. זוהי משמעות
התמיכה הכספית
במחבלים, ואמירה
ערכית ברורה וחד-
משמעית מצד
הרשות הפלסטינית
– נמשיך לממן
מחבלים ורוצחים,
גם על חשבון
כל השאר”**

כדי לקבל נקודת השוואה, שתבהיר את היקף התמיכה במחבלים, 3.4% מתקציב מדינת ישראל מהווים כחמישים אחוז מכלל תקציב משרד התחבורה, או לחלופין תקציב ההשכלה הגבוהה והתעסוקה גם יחד.¹¹⁷ זוהי משמעות התמיכה הכספית במחבלים, ואמירה ערכית ברורה וחד-משמעית מצד הרשות הפלסטינית – נמשיך לממן מחבלים ורוצחים, גם על חשבון כל השאר.

והדברים נאמרים בריש גלי על ידי בכירי הרשות הפלסטינית. כך למשל, בשנת 2018 הבהיר אבו־מאזן בנאום בטלוויזיה הרשמית של הרשות הפלסטינית (ההדגשות אינן במקור): ”אני אומר לכולם: משכורות השהידים, האסירים והפצועים שלנו הן קו אדום. הם [ישראל] מנסים, בכל האמצעים, ולוחצים בכל האמצעים – והם עדיין לוחצים: ’אסור לכם לשלם את זה’. הם אפילו יקזזו מהכספים שלנו שנמצאים אצלם את הסכום שאנחנו משלמים לשהידים. אמרנו שזהו קו אדום. ולא ניתן [לזה לקרות]. מאז 1965 ועד היום, הדבר הזה הוא מבחינתו דבר קדוש. השהידים ומשפחותיהם הם מקודשים, [וכך גם] הפצועים, האסירים. לכולם עלינו לשלם. גם אם יישאר לנו רק גרוש אחד – הוא עבורם ולא עבור האנשים החיים.”¹¹⁸ בהקשר אחר הוסיף והבהיר שהתשלומים למחבלים ימשיכו ”גם אם נצטרך לחתוך בשר מבשרנו כדי לעזור לבני עמנו.”¹¹⁹ הדברים נאמרו על ידי אבו־מאזן גם לאחרונה ממש, באפריל 2023, אז הודיע לארצות הברית: ”אני לא מתכוון להפסיק תשלום משכורות למשפחות האסירים והשהידים גם אם זה יעלה לי בכיסא, אמשיך לשלם להם עד יומי האחרון.”¹²⁰

חשוב להבין, הרשות הפלסטינית מתקצבת לא רק מחבלים שיצאו משטחיה, אלא גם את מחבלי חמאס – אותה חמאס שהביס את הרשות בבחירות בעזה ולאחר מכן גירש אותה בכוח. כך הודיעה הרש”פ לאחר טבח 7 באוקטובר, כי תעביר משכורות למשפחות מחבלים שחוסלו בעזה באמצעות סניפי הדואר והכספומטים הקשורים לבנק הדואר הפלסטיני.¹²¹ מדובר במענק של 6,000 ש”ח לכל משפחה של מחבל שנהרג, נוסף על קצבה חודשית לכל החיים של 1,400 ש”ח (לפני תוספות שונות למחבלים נשואים ובעלי ילדים), וכן קצבה חודשית ל־50 מחבלי חמאס שנתפסו על ידי ישראל לאחר הטבח שביצעו. סך הכול שילמה הרשות הפלסטינית למעלה מ־110 מיליון ש”ח בחודש אוקטובר למחבלי חמאס שביצעו את הטבח הנתעב ולמשפחותיהם.¹²²

פרק ב.5: מעורבות אנשי פת"ח והרשות הפלסטינית בפעולות טרור נגד ישראלים

**"בפועל, אנשי
הרשות הפלסטינית
(כולל אנשי
הפת"ח, המהווים
את המפלגה
הדומיננטית ברשות
הפלסטינית)
מעורבים בעצמם
בפיגועים רבים"**

בפרקים הקודמים הוצגו הראיות למעורבות עקיפה של הרשות הפלסטינית בטרור, החל בחינוך, הסתה ועידוד לטרור וכלה בתשלומים למרצחים. יתר על כן, בפועל, אנשי הרשות הפלסטינית (כולל אנשי הפת"ח, המהווים את המפלגה הדומיננטית ברשות הפלסטינית) מעורבים בעצמם בפיגועים רבים. בפרק זה נציג דוגמאות לכך.

בתקופתו של יאסר ערפאת התרחשו כמה מקרים שבהם אנשי הביטחון של הרש"פ תקפו בעצמם את חיילי צה"ל. כך היה ב-25 בספטמבר 1996, במהלך "מהומות מנהרת הכותל", אז קרא ערפאת בעצמו "להגיב באלימות", ובעקבות כך הפנו השוטרים של הרשות הפלסטינית את נשקיהם נגד חיילי צה"ל.¹²³ כך היה גם בתקופת האינתיפאדה השנייה, שפרצה בספטמבר 2000, אשר על פי הודאת אשתו של ערפאת ועדויות נוספות תוכננה על ידי ערפאת עצמו.¹²⁴ למהומות קדמו עשרות "מחנות קיץ" לצעירים בכל שטחי הרשות, שבמסגרתם אומנו צעירים בשימוש בנשק ובתקיפת חיילים ומתיישבים ישראלים. במהלך המהומות האלימות שפרצו לאחר מכן, הסתערו כוחות חמושים של המשטרה הפלסטינית על קבר יוסף, היו מעורבים בליניץ' ברמאללה שבו נרצחו שני חיילי מילואים שנכנסו בטעות לעיר, וירו אש חיה על כוחות צה"ל.¹²⁵

בשנים האחרונות, עיקר מעורבותם של אנשי הרשות הפלסטינית בטרור היא של כוחות הביטחון והשיטור הפלסטיני המבצעים פיגועי טרור בעצמם. במחקר מפברואר 2023 נכתב כי "מספר השוטרים מהרש"פ המעורבים בטרור באחרונה כבר קרוב ל-20".¹²⁶ להלן כמה דוגמאות מן השנים האחרונות בלבד:

- בילאל רואג'בה, קצין בדרגת סרן בכוחות הביטחון הפלסטיניים, ירה בתאריך 4.11.2020 לעבר חיילי צה"ל ליד שכם ונהרג בידי כוחות צה"ל.¹²⁷
- המחבל דאוד זביידי, אחיו של זכריא זביידי (מחבל שהיה מפקד גדודי חללי אל-אקצא של הפת"ח בג'נין), היה סגן-אלוף בביטחון המסכל. במהלך חילופי אש עם צה"ל ב-13.5.2022 (בהם נהרג לוחם הימ"מ נועם רז) הוא נפצע, ומת מפצעיו בהמשך.¹²⁸

**”מחקר של ארגון
PMW איתר
מעורבות מוצהרת
של עשרות אנשי
מנגנוני הביטחון של
הרשות הפלסטינית
בטרור, רק מהשנים
האחרונות. מחקר
של ארגון ’רגבים’
הצביע על 46
עובדי מנגנוני
הביטחון הפלסטיני
שנהרגו בעת ביצוע
פעולות טרור, ועוד
25 עובדי מנגנוני
הביטחון שנעצרו
על ידי צה”ל בגין
מעורבות בטרור,
וזאת רק בין השנים
2020 ל-2024”**

- המחבל אחמד עאבד, איש כוחות הביטחון הפלסטיניים, היה מעורב בפיגוע הירי באזור ג’נין שבו נהרג קצין צה”ל רס”ן בר פלאח ז”ל.¹²⁹
  - המחבל חמדי אבו־דיה, קצין במשטרת הרשות הפלסטינית, שריצה חמש שנים בכלא הישראלי, ביצע פיגוע ירי לעבר כוח צה”ל ליד חברון ב־17.1.2023.¹³⁰
  - המחבל נימר אבו־מוסטפא, איש מנגנוני הביטחון של הרשות הפלסטינית, נהרג בדצמבר 2023 במהלך ניסיון כושל להשליך מטען לעבר כוחות צה”ל בשכם. מנגנוני הביטחון של הרשות הפלסטינית ערכו למחבל הלוויה רשמית.¹³¹
  - המחבל אחמד טה, קצין במנגנון הביטחון של הרשות הפלסטינית, ביצע ב־27.4.2023 ניסיון לפיגוע דריסה ודקירה בצומת גיתי אבישר, ליד אריאל.¹³²
  - המחבל עבד אל־נאצר ריאחי, קצין במנגנוני הביטחון של הרשות הפלסטינית, נהרג בדצמבר 2023 במהלך חילופי אש עם כוחות צה”ל בשכם. בתמונות שפורסמו ברשת נראה המחבל יושב על גבי משוריין השייך לכוחות הביטחון של הרשות הפלסטינית.¹³³
- אלו הן רק דוגמאות עדכניות, והן מצטרפות לעוד מקרים רבים של פיגועים שבוצעו על ידי מחבלים ששירתו בעברם כאנשי כוחות ביטחון ברשות הפלסטינית.¹³⁴ כך למשל, מחקר של ארגון PMW איתר מעורבות מוצהרת של עשרות אנשי מנגנוני הביטחון של הרשות הפלסטינית בטרור, רק מהשנים האחרונות.¹³⁵ מחקר של ארגון ’רגבים’ הצביע על 46 עובדי מנגנוני הביטחון הפלסטיני שנהרגו בעת ביצוע פעולות טרור, ועוד 25 עובדי מנגנוני הביטחון שנעצרו על ידי צה”ל בגין מעורבות בטרור, וזאת רק בין השנים 2020 ל־2024.¹³⁶
- נתונים אלו ממחישים את העובדה שמספר בלתי מבוטל מקרב אנשי הרשות הפלסטינית ומנגנוני הביטחון שלה מעורב בטרור באופן ישיר, לצד פעולות התמיכה, הסיוע והתקצוב הרשמיים והגלויים של הרשות עצמה.

ג: הרשות הפלסטינית אינה מתפקדת כריבון ראוי בשטחיה

**”הרשות הפלסטינית
אינה הרסנית
רק למדינת
ישראל, אלא גם
לאזרחיה שלה”**

עד כה הצגנו את אידיאולוגיית המאבק המזוין של הרשות הפלסטינית (פרק א), ואת הדרכים שבהן מיישמת הרשות הפלסטינית אידיאולוגיה זו (פרק ב).

בפרק זה נראה שהרשות הפלסטינית אינה הרסנית רק למדינת ישראל, אלא גם לאזרחיה שלה.

תחילה נראה שלרשות הפלסטינית אין כלל לגיטימציה שלטונית בקרב עמה שלה, ושבפועל היא אינה שולטת בחלקים משטחיה כיום.

בהמשך נראה כיצד הרשות הפלסטינית פוגעת באופן חמור בזכויות האדם של אזרחיה, במקום להגן ולשמור עליהם, ונאיר על השחיתות הקיימת בה. לבסוף נציג את מערכת המשפט הפלסטינית, ואת היעדר עצמאותה המוחלט.

חוסר תפקודה של הרש"פ אמור להבהיר כי אין מקום ל”לייבא” גוף שאינו מתפקד כראוי לשלוט בשטחים ובאוכלוסייה נוספים.

”ב-29 שנות קיומה
נערכו ברשות
הפלסטינית בחירות
לנשיאות הרשות
רק פעמיים: מיד
לאחר הקמתה
(1996), ועם מותו
של מייסדה, יאסר
ערפאת (2005).
הגם שנקבעו מאז
מועדים שונים
לבחירות חדשות,
הללו מעולם לא
התקיימו ובראש
הרשות עומד נשיא
שנבחר לתפקידו
לפני כמעט
שני עשורים”

פרק ג.1: אין לרשות הפלסטינית לגיטימציה ציבורית בקרב הפלסטינים

הרשות הפלסטינית אינה מתפקדת כדמוקרטיה כמעט בכל ההיבטים, ואף התפקוד שלה כריבון ירוד ביותר. נשיאה אבו־מאזן לא עמד לבחירות מאז 2005, ואין לה מועצה מחוקקת מאז 2006. כתוצאה מכך, ברמה הלאומית אין הפרדת רשויות ואין למנהיגים מקור סמכות דמוקרטי לפעילותם. אומנם במערכת המוניציפלית ישנם סימנים לתפקוד דמוקרטי עקבי אך שיעור ההשתתפות בה נמוך.

ב-29 שנות קיומה נערכו ברשות הפלסטינית בחירות לנשיאות הרשות רק פעמיים: מיד לאחר הקמתה (1996), ועם מותו של מייסדה, יאסר ערפאת (2005). הגם שנקבעו מאז מועדים שונים לבחירות חדשות,¹³⁷ הללו מעולם לא התקיימו ובראש הרשות עומד נשיא שנבחר לתפקידו לפני כמעט שני עשורים.

בחירות לרשות המחוקקת התקיימו פעמיים: ב-1996, אז מונו 88 חברי ”מועצה מחוקקת פלסטינית”,¹³⁸ וב-2006, לפי שיטת בחירות ומבנה פרלמנטרי שונים לחלוטין.¹³⁹ ארגון פת”ח שנהנה מרוב במועצה היוצאת, דחה את תוצאות הבחירות שהעבירו את השליטה במועצה לחמאס. בתגובה כבש חמאס את רצועת עזה באלימות מידי הפת”ח. בעקבות אירועים אלו, חדלה המועצה המחוקקת הפלסטינית להתקיים דה־פקטו.¹⁴⁰

אם כן, מערכת המשטר הפלסטינית דחתה את עיקרון העברת השלטון בהסכמה – עיקרון חיוני במדינות דמוקרטיות. סקרי דעת קהל וראיונות עם מצביעים פלסטינים במהלך הבחירות האחרונות לנשיאות ולמועצה ולאחריהן, חושפים כי רובם המוחלט הצביעו נגד נציגי פת”ח מתוך מאיסה בשחיתות שפשתה במערכת הפלסטינית כולה מאז תפיסתם את השלטון. בהתאם לכך השלטון המושל ברשות הפלסטינית סובל מחוסר לגיטימציה עמוק.¹⁴¹

בניגוד לחוסר היכולת לתפקד דמוקרטי ברמה הלאומית, ברשויות המקומיות הייתה לדמוקרטיה הפלסטינית מעט יותר הצלחה. בין דצמבר 2004 לדצמבר 2005 נערכו 4 סבבי בחירות לרשויות המקומיות ברחבי השטח שבשליטה פלסטינית.¹⁴² למרות שינויים בכללים¹⁴³ ודחיות תכופות של מועדי הבחירות, הפלסטינים קיימו בחירות חלקיות למועצות המקומיות גם ב-2012,

**”גירעון דמוקרטי
זה – היעדר בחירות
לשלטון המרכזי,
ובחירות חלקיות
בשלטון המקומי
– מתבטא בהלך
הרוח הפלסטיני.
במרץ 2023 האמינו
57% מהפלסטינים
שקיומה של הרשות
הפלסטינית משרת
בראש ובראשונה
את האינטרס
הישראלי, ו-52%
האמינו שפירוק
הרשות הפלסטינית
יוביל לשיפור
באיכות חייהם”**

2017 ו-2021–2022 (בשני סבבים). השתלטות חמאס על רצועת עזה מנעה קיום של בחירות בעזה בכל הסבבים הללו.

ברם, נבירה מעמיקה יותר בנתונים מגלה שגם מצב הדמוקרטיה המקומית איננו מזהיר. בפועל, במספר גדל והולך של רשויות (4.52% ב-2012, 8.44% ב-2017 ו-16.32% ב-2021–22)¹⁴⁴ לא מוגשות כלל רשימות מועמדים, ולכן לא מתקיימות בחירות. בשנת 2022 ב-78 רשויות לא היו רשימות מועמדים כלל. לאלה יש להוסיף 11 רשויות שבהן היו פחות מועמדים מכיסאות במועצה. אם כן, השיעור האפקטיבי ב-2022 של רשויות שבהן לא הוגשו רשימות מועמדים בבחירות המקומיות עומד על 18.62%. אלו מתווספות לשיעור גבוה (אף שהוא דווקא פוחת¹⁴⁵) של רשויות שבהן לא מתקיימות בחירות בשל הסכמה מראש על זהות המועמדים למועצה כולה. בין הרשויות הללו ישנן רשויות גדולות רבות, ובסופו של חשבון כ-60% מבעלי זכות הבחירה אינם זוכים להזדמנות לבחור את נציגיהם ברשויות המקומיות.

המשמעות המצטברת של נתונים אלו היא **שיעור ההשתתפות האמיתי בבחירות המקומיות האחרונות של הרשות הפלסטינית עמד על 25% בלבד**. הדיווח של הרשות הפלסטינית על 58% השתתפות מקרב בעלי זכות הבחירה מתייחס לרשויות שבהן התקיימו בחירות.

גירעון דמוקרטי זה – היעדר בחירות לשלטון המרכזי, ובחירות חלקיות בשלטון המקומי – מתבטא בהלך הרוח הפלסטיני. במרץ 2023 האמינו 57% מהפלסטינים שקיומה של הרשות הפלסטינית משרת בראש ובראשונה את האינטרס הישראלי, ו-52% האמינו שפירוק הרשות הפלסטינית יוביל לשיפור באיכות חייהם.¹⁴⁶

בספטמבר 2023, כ-62% מהפלסטינים שנשאלו תפסו את הרש"פ כנטל על הציבור הפלסטיני.¹⁴⁷ הם אינם מאמינים שההנהגה הנוכחית מסוגלת לקיים בחירות לאומיות, שלא לדבר על מימוש תוצאותיהן. באותו סקר, רק 42% מהפלסטינים הביעו נכונות להשתתף בבחירות כלליות לרש"פ. מתוכם, רק 37% הביעו נכונות לתמוך בהמשך כהונתו של הנשיא המכהן, אבו־מאזן (לעומת 58% שהיו בוחרים באיסמעיל הנייה). חודשים מספר לאחר מכן, בדצמבר 2023,¹⁴⁸ לאחר פרוץ המלחמה, אחוזי התמיכה באבו־מאזן ירדו ל-16% מכלל מי שהביע נכונות להשתתף בבחירות, ואחוזי התמיכה באיסמעיל הנייה עלו ל-78%.

זיאד אבו־זיאד, שר לשעבר ברש"פ, פרסם מאמר בשנת 2019¹⁴⁹ ובו מתח ביקורת נוקבת על כישלונה של הרשות הפלסטינית לבנות מדינה המבוססת על שלטון חוק ודמוקרטיה ואשר תספק לאזרח את כל צרכיו. לטענתו, ההתמקדות בסמלים חיצוניים, דוגמת דגל, המנון ומינויים פוליטיים באה על חשבון בניית מדינה המקנה לאזרח תחושת שייכות, ביטחון ופרנסה. אבו־זיאד הזהיר כי בהיעדר סממני השלטון המהותיים, שלטון החוק והדמוקרטיה, עלולה הרש"פ להפוך לעוד משטר ערבי כושל ומושחת, שאינו מתבסס על מושג האזרחות, אלא על שלטון המשפחה והשבט. נדמה שהדברים אינם אזהרה רחוקה. הם תוצאה של ראייה נכוחה של המצב כמות שהוא בשטחי הרשות הפלסטינית. כך בפועל, וכך גם בעיני האזרחים הפלסטינים עצמם.

פרק ג.2: הרשות הפלסטינית כבר אינה שולטת בפועל בחלקים משטחה

בקיץ 2005 נסוגה ישראל מרצועת עזה והשאירה את השליטה עליה באופן מלא בידי הרשות הפלסטינית. בשנתיים שאחרי הנסיגה עברה הרש"פ תהליך מואץ של גיוס והטמעה של גדודי אל־אקצא בתוך כוחות הביטחון הרשמיים, ולפי ההערכות הקיימות, במאי 2007 היו לרשות כ־85,000 מקבלי משכורת בקרב כוחות ביטחון שונים,¹⁵⁰ מתוכם 55,000 ברצועה עצמה. למרות כוח ניכר זה, ביוני 2007 כבש חמאס את הרצועה מידי הרשות בקרב אלים שנמשך חמישה ימים, ובסופו נציגי הרשות גורשו או הוצאו להורג.

באותה השנה, שהייתה האחרונה שבה תפקדה המועצה הלאומית הפלסטינית, פרסמה ועדת הביקורת הציבורית של המועצה דו"ח חריף על תפקוד כוחות הביטחון הפלסטיניים.¹⁵¹ לפי הדו"ח שרר כאוס ביטחוני בשטחים הנתונים לפיקוח הרשות. מבנים ציבוריים היו נתונים להתקפות תכופות, שיעורי הרצח והפשע עלו בחדות, כנופיות שוד הסתובבו בערים וקרבות רחוב בין הפלגים הפלסטיניים הפכו לעניין שבשגרה. למרות כל זאת, רשויות אכיפת החוק הפגינו חוסר נכונות בולט למלא את תפקידן.

**”בנובמבר 2021
התגברו סכסוכי
החמולות בחברון,
ובשל אובדן
השליטה של הרשות
הפלסטינית בעיר
פנו נכבדי העיר
בבקשה לעבדאללה
מלך ירדן שישלח
כוחות צבא להשליט
סדר. כך גם ביולי
2020, אז זיהו
בישראל אזורים
של חוסר משילות
של הרשות, בעיקר
בכפרים ובמחנות
הפליטים”**

בשנים שחלפו מאז קיבלה הרש"פ סיוע בינלאומי רחב היקף לפיתוח ואימון כוחות האכיפה והשמירה על הסדר שלה ממגוון גורמים, כולל ארה"ב,¹⁵² האיחוד האירופי,¹⁵³ וארגון ה־DCAF – Geneva Centre for Security Sector Governance.¹⁵⁴ למרות זאת, הכאוס הביטחוני מתפשט ביהודה ושומרון, והרשות מאבדת את אחיזתה בחלקים מהשטח.

כך למשל, בנובמבר 2021 התגברו סכסוכי החמולות בחברון, ובשל אובדן השליטה של הרשות הפלסטינית בעיר פנו נכבדי העיר בבקשה לעבדאללה מלך ירדן שישלח כוחות צבא להשליט סדר.¹⁵⁵ כך גם ביולי 2020, אז זיהו בישראל אזורים של חוסר משילות של הרשות, בעיקר בכפרים ובמחנות הפליטים.¹⁵⁶

ביוני 2023 דווח כי הרשות הפלסטינית מאבדת שליטה בג'נין, וישנן עשרות קבוצות חמושות ברחבי יהודה ושומרון שאינן סרות למרותה.¹⁵⁷ באותה שנה התפרסמה גם הערכה ולפיה הרשות הפלסטינית איבדה בפועל את השליטה בצפון השומרון, ומנגנוני הביטחון הפלסטיניים חסרים לא רק מוטיבציה אלא גם יכולת להתמודד עם קבוצות הטרור שהשתלטו על ג'נין, שכם וסביבתן.¹⁵⁸

בהיעדר אחיזה בשטח התרחבו בו יכולות קבוצות הטרור במהירות, כולל חפירת מנהרות במקום,¹⁵⁹ ותפוצת הנשק זינקה.¹⁶⁰

בשורה התחתונה, הרש"פ אינה מסוגלת לאכוף את החוק או לשמור על הסדר בשטח שבאחריותה לפי ההסכמים. זאת למרות סיוע נרחב בפיתוח כוחות השיטור וסיוע מסיבי של ישראל באכיפה ובמעצר מחבלים. כמו בעבר, אז איבדה הרשות הפלסטינית את האחיזה בעזה בתקופה שבה החזיקה בה כ־66% מכוחותיה, גם כיום הנתונים מצביעים על כך שהיא מאבדת את אחיזתה באזורים מסוימים ביהודה ושומרון.

פרק ג.3: הרשות הפלסטינית פוגעת קשות בזכויות האדם של הפלסטינים

הרשות הפלסטינית הוקמה בהסכמי אוסלו, במטרה "להכין" את הפלסטינים למדינה.¹⁶¹ בהמשך תהליך זה קיבלה הרשות באו"ם מעמד של "מדינה משקיפה שאינה חברה" (non-member observer state).¹⁶² מעמד זה מאפשר לרשות לחתום על אמנות בינלאומיות, ובכללן אמנות העוסקות בזכויות אדם.¹⁶³ הרשות השתמשה במעמד זה כדי לחתום על מספר אמנות, בהן האמנה נגד עינויים (CAT),¹⁶⁴ האמנה נגד הפליה גזעית (CERD),¹⁶⁵ האמנה לזכויות אזרחיות ופוליטיות (ICCPR),¹⁶⁶ האמנה לזכויות כלכליות, סוציאליות ותרבותיות (ICESCR),¹⁶⁷ האמנה נגד הפליה כלפי נשים (CEDAW)¹⁶⁸ ועוד.¹⁶⁹ עם זאת, למרבה הצער, למרות התקווה שחתימה זו תהווה "צעד משמעותי להגנה על זכויות הפלסטינים",¹⁷⁰ נראה שהרשות הפלסטינית מעולם לא התכוונה לפעול לאור האמנות שעליהן חתמה, ולקדם את זכויות האדם של הפלסטינים,¹⁷¹ אלא להפך. הממשל הפלסטיני בראשות אבו־מאזן הראה חוסר כבוד מוחלט לזכויות אדם, והתמיד בהפרתן, דוגמת חופש הביטוי,¹⁷² חופש הדת,¹⁷³ חופש ההתאגדות,¹⁷⁴ זכויות נשים,¹⁷⁵ זכויות להט"ב¹⁷⁶ וזכויות רבות נוספות.¹⁷⁷ בפרק זה נציג דוגמאות למצב זכויות האדם ברשות הפלסטינית, ונבהיר כי הרשות אינה עושה דבר לטובת קידום זכויות האדם של אזרחיה.

ג.1.3: הרשות הפלסטינית פוגעת בחופש הביטוי

מבלי להיכנס למעמדו של המשפט הבינלאומי במערכת המשפט הפלסטינית,¹⁷⁸ ניתן לומר כי לאמנות בינלאומיות יש מעמד עליון רשמי במשפט הפנימי ברשות הפלסטינית.¹⁷⁹ הרשות הפלסטינית חתמה על האמנה לזכויות אזרחיות ופוליטיות (ICCPR),¹⁸⁰ אשר סעיף 19 שלה קובע חובה לדאוג לחופש הביטוי, ולכן מדובר לכאורה בנורמה מחייבת עבורה.¹⁸¹ אמנה זו מחייבת גם לאפשר חופש ביטוי וגם להגן באופן אקטיבי על חופש ביטוי של אינדיבידואל הנמנע או נפגע מחמת פעולה של אחרים.¹⁸²

במקביל לחובותיה במסגרת המשפט הבינלאומי, לרשות חובה לשמור על חופש הביטוי גם מכוח סעיף 19 לחוק היסוד הפלסטיני, הקובע כי לכל אדם תהיה זכות להביע את דעתו בכל צורה שהיא וכן מכוח סעיפים נוספים בחוקה, כגון סעיף 27(2), סעיף 26(רישא) וסעיף 26(5).¹⁸³

"נראה שהרשות הפלסטינית מעולם לא התכוונה לפעול לאור האמנות שעליהן חתמה, ולקדם את זכויות האדם של הפלסטינים, אלא להפך. הממשל הפלסטיני בראשות אבו־מאזן הראה חוסר כבוד מוחלט לזכויות אדם, והתמיד בהפרתן, דוגמת חופש הביטוי, חופש הדת, חופש ההתאגדות, זכויות נשים, זכויות להט"ב וזכויות רבות נוספות"

**”ההתנגדות למשטר
ברשות הפלסטינית
אינה אסורה
פורמלית, אך זה-
פקטו הרשות נאבקת
במבקרים אותה.
לצורך כך, הרשות
משתמשת במעצרים
בלתי חוקיים,
התעללות ואלימות
בזמן מעצר”**

למרות חובות אלה, חוקיה של הרשות מהווים כלי לניגוח מתנגדים ולהשתקתם.¹⁸⁴ ברשות קיים חוק משנת 1995 המאפשר לה לבצע צנזורה של כל חומר שאינו לרוחה.¹⁸⁵ החוק מחייב עיתונאים להימנע מפרסום היכול לפגוע בעקרונות ”האחריות הלאומית [...] והכבוד לאמת”.¹⁸⁶ ברור כי ניתן לפרש את החוק בצורה מרחיבה ביותר, כאיסור על פרסומים כנגד הממשל, הדת המוסלמית והמשטרה הפלסטינית.¹⁸⁷ ולהפעיל צנזורה הדוקה – כפי שאכן קורה.¹⁸⁸ יתרה מזאת, קיימים ברשות הפלסטינית גם חוקי ”דיבה”, המאפשרים לרשות הפלסטינית להאשים עיתונאים ומתנגדי משטר ב”דיבה”, ”הסתה כנגד השלטון”¹⁸⁹ וב”התבטאויות נגד האסלאם”.¹⁹⁰ כתוספת לחוקים אלה נחקק ברשות הפלסטינית בשנת 2017 חוק הפשעים האלקטרוניים, המאפשר לה להטיל את מרותה על הרשתות החברתיות ופרסומים באינטרנט.¹⁹¹ בין היתר, מאפשר החוק לרשות להטיל קנסות כבדים ואף עבודות פרך כעונש הן על המפרסמים התבטאויות נגד הרשות והעומד בראשה, והן על משתפים או מציצים מחדש של תוכן כזה.¹⁹² ישנן דוגמאות רבות לשימוש בחוק זה לצורך מעצר¹⁹³ ולצורך חסימה של אתרים ומפרסמים ביקורתיים כלפי השלטון.¹⁹⁴

ההתנגדות למשטר ברשות הפלסטינית אינה אסורה פורמלית, אך זה-פקטו הרשות נאבקת במבקרים אותה.¹⁹⁵ לצורך כך, הרשות משתמשת במעצרים בלתי חוקיים,¹⁹⁶ התעללות ואלימות בזמן מעצר,¹⁹⁷ ובכלי החסימה וההשתקה שהוזכרו לעיל.¹⁹⁸ ב-2021 התקבלו ב-ICHR 89 תלונות על מעצרים הפוגעים בחופש הביטוי,¹⁹⁹ ופילוח של זהות העצורים ברשות הפלסטינית מ-2015 מעלה כי מתוך 1,274 מעצרים באותה שנה, 476 היו סטודנטים, 67 אקדמאים ומורים, ו-35 עיתונאים.²⁰⁰ בשנת 2015 לבדה זימנה הרשות הפלסטינית לחקירה 1,089 אנשים בעקבות התבטאויותיהם הפוליטיות, כמעין ”אזהרה” לבל ימשיכו לבקר את השלטון.²⁰¹ דוגמאות של התנכלות זו למתנגדי משטר כוללות מעצר של נערה ש”העליבה” את אבו-מאזן בפייסבוק,²⁰² מעצר של פרופסור שהאשים את הרשות בשיתוף פעולה עם ישראל,²⁰³ מעצר של בעלה של עיתונאית המבקרת את המשטר בניסיון להפעיל עליה לחץ,²⁰⁴ מעצר וחקירה של איש עסקים שביקר את אבו-מאזן,²⁰⁵ מעצר של ניזאר בנאת, מבקר של הרשות, שכלל מכות במשך שמונה שעות שגרמו לבסוף למותו,²⁰⁶ מעצרים של מבקרי משטר שכללו התעללות פיזית אכזרית, במסגרתה בין היתר תולים את ה”נחקרים” בעודם הפוכים, ועוד. הרשות הפלסטינית גם מקשה מבחינה בירוקרטית ואף סוגרת ארגוני זכויות אדם אשר אינם לרוחה.²⁰⁷ כל האירועים הללו גורמים לאפקט מצנן משמעותי ולצנזורה עצמית.²⁰⁸

**”עיתונאים
סובלים ממעצרים,
מהתעללות
ומהתעמרות,
הכוללים אלימות,
עינויים במעצר,
ולעיתים החרמה של
רכושם (בדרך כלל
מצלמות, מחשבים
וכדומה). כך למשל
ממדוח חמאמארה
שנעצר 14 פעמים
בשל התבטאויותיו
נגד הרשות,
וחקירותיו כללו
מכות ואיומים”**

הרשות מפעילה מנגנונים של כפייה והתעללות במיוחד כלפי עיתונאים. ב־2021, ה־ICHR קיבל 16 תלונות של עיתונאים על פגיעה בחופש העיתונות שלהם, וב־2015 בלבד נעצרו 35 עיתונאים בגין פעילותם.²⁰⁹ עיתונאים סובלים ממעצרים,²¹⁰ מהתעללות ומהתעמרות, הכוללים אלימות,²¹¹ עינויים במעצר,²¹² ולעיתים החרמה של רכושם (בדרך כלל מצלמות, מחשבים וכדומה).²¹³ כך למשל ממדוח חמאמארה שנעצר 14 פעמים בשל התבטאויותיו נגד הרשות, וחקירותיו כללו מכות ואיומים.²¹⁴ במקרה אחר, נעצר טארק אבו־זיאד ונשפט לשנה וחצי מאסר, למרות פסיקה של בתי משפט אזרחיים לשחררו.²¹⁵ במקרה נוסף, עיתונאי בשם עבדול רחמן טחאחיר נשפט לשלושה חודשי מאסר בגין העלבת הרשויות, מבלי שיוסבר במהלך משפטו בגין איזו התבטאות מתנהל המשפט.²¹⁶ עיתונאים שנעצרו בגין עבודתם העידו כי אוימו שלא להמשיך לבקר את הממשל,²¹⁷ ועיתונאים רבים דיווחו כי הפחד מאלימות גורם להם לצנזר את עצמם.²¹⁸ התנהלות זו של הרשות הפלסטינית ביחס לעיתונאים ממשיכה גם לנוכח ביקורת נוקבת של ארגוני זכויות אדם, מתוך הרשות ומחוצה לה.²¹⁹

הרשות הפלסטינית משתמשת לעיתים קרובות בכוח מופרז לדיכוי הפגנות.²²⁰ בפברואר 2012 עטו שוטרים באלימות על מפגינים בעד מצרים, היכו את הנוכחים ופגעו בעיתונאים.²²¹ ביוני-יולי 2012 תקפו שוטרים מפגינים, הפעם בשל הפגנה נגד משא ומתן עם ישראל.²²² באוגוסט 2013 תקפו שוטרים ואנשים בלבוש אזרחי (ככל הנראה שוטרים סמויים) מפגינים שהפגינו בעד סוריה.²²³ ב־2021 שוטרים תקפו והיכו מפגינים נגד הרצח של ניזאר בנאת,²²⁴ ובמקרה נוסף תקפו מפגינות, עצרו עיתונאיות ושברו ציוד עיתונאי של נוכחים בהפגנה.²²⁵ ביוני-יולי 2021, כוחות הרשות פעלו במספר מקרים לפיזור אלים של לוויות ומסיבות שחרור של אנשי חמאס.²²⁶ מדובר בהפרות חוזרות ונשנות של חופש ההפגנה וחופש הביטוי, המעוגנים כאמור גם בחוק היסוד הפלסטיני,²²⁷ וגם באמנות בין־לאומיות שעליהן הרשות חתומה.²²⁸ למרות זאת, ההעמדה לדין של מבצעי עבירות אלה היא למראית עין בלבד. עד שנת 2011 היה מקרה אחד בלבד של העמדה לדין בהקשר זה – וכל המעורבים זוכו מאשמה לחלוטין.²²⁹ גם לאחר הפגנות נרחבות בעקבות מותו של מתנגד השלטון ניזאר בנאת שהוזכר לעיל, 14 שוטרים בדרגים נמוכים שנחקרו בשל גרימה למותו, זוכו מאשמה ואיש לא הורשע בגין רצח זה.²³⁰

ג.2.3. הרשות הפלסטינית פוגעת בחופש ההתאגדות

הרשות הפלסטינית מחויבת לכבד את חופש ההתאגדות מכוח אמנת ה-ICCPR שעליה היא חתומה,²³¹ וכן מכוח חוק היסוד הכולל את הזכות לחופש ההתאגדות.²³²

ואולם לפי החלטתו של אבו-מאזן, המתבססת על מצב החירום שהוכרז ברשות ב־2007, ניתנה לשר הפנים היכולת "לבחון כל בקשה של ארגון להתאגד" ו"לקחת כל צעד נדרש כנגד ארגונים אלה, מסגירתם ושינויים וכל צעד דרוש אחר".²³³ ברור כי כוח זה מאפשר לרשות שליטה בחופש ההתאגדות. מאז, נוצר דפוס של ניסיון לפגוע בארגוני החברה האזרחית בכל דרך אפשרית: ב־2021 ניסה אבו-מאזן להעביר חוק הדורש מארגונים לקבל אישור תקציבי וארגוני מהרשות, ניסיון שנענה במחאה, ולכן לא הבשיל לכדי חוק.²³⁴ עם זאת, גם ללא סמכות חוקית מוצאת הרשות דרכים להתעמר בארגונים אלה: כך למשל, הרשות נמנעה מלאשר מחדש את הרישיון של ארגון שנתן תמיכה משפטית לעצורים פוליטיים ברשות.²³⁵ במקרה אחר, שני בכירים בארגון שפרסם דו"ח ביקורתי בדבר השחיתות בסביבתו של עבאס, נלקחו לחקירה.²³⁶ כמו כן, מנגנון האישור של ארגונים ללא מטרות רווח ברשות הפלסטינית הוא מסובך, וכולל פיקוח הדוק של הרשות הפלסטינית בכל שלביו,²³⁷ באופן המהווה "מכשול בלתי סביר" ליכולתם של ארגונים אלה לתפקד באופן עצמאי.²³⁸

ג.3.3. הרשות הפלסטינית פוגעת בזכויות נשים

לרשות הפלסטינית כמה התחייבויות הקשורות לזכויות נשים. מבחינה בינלאומית, הרשות חתומה על האמנה למיגור אפליה כנגד נשים (CEDAW),²³⁹ הכוללת חובה לדאוג לשוויון בין המינים,²⁴⁰ לדאוג לאפשרות של נשים לחיות חיים מלאים ושווים,²⁴¹ לפעול למיגור סטריאוטיפים ותפקידים מגדריים,²⁴² לחוקק חוקים שוויוניים בנוגע לנישואין וגירושין²⁴³ ולפעול כנגד זנות ו אלימות מינית.²⁴⁴ לצד זאת חתומה הרשות גם על האמנה נגד עינויים,²⁴⁵ כאשר אונס והתעללות מינית בזמן מעצר נכללים בהגדרה זו.²⁴⁶ כמו כן, חתומה הרשות על האמנה לזכויות הילד,²⁴⁷ במסגרתה עליה להגן על ילדים מניצול מיני.²⁴⁸ נוסף על כך, חוק היסוד של הרשות מבטיח שוויון בפני החוק ללא הבדלי מין.²⁴⁹ כמו כן מחויבת הרשות להילחם בדעות קדומות, במיוחד כאשר הללו גורמות להפליה ולאלימות במשפחה.²⁵⁰

"כך למשל, הרשות
נמנעה מלאשר
מחדש את הרישיון
של ארגון שנתן
תמיכה משפטית
לעצורים פוליטיים
ברשות. במקרה
אחר, שני בכירים
בארגון שפרסם
דו"ח ביקורתי בדבר
השחיתות בסביבתו
של עבאס, נלקחו
לחקירה"

”אפילו מבחינת החוק היבש, ברשות אין שוויון בין גברים לנשים. שופטים ובעלי תפקידים בכירים ברשות הפלסטינית הביעו את עמדתם כי חתימת הרשות על אמנת ה-CEDAW אינה מחייבת אותה בכל מקום שהאמנה סותרת את חוקי האסלאם”

ואולם הרשות הפלסטינית מעולם לא ניסתה לעמוד בהתחייבויותיה אלו. אפילו מבחינת החוק היבש, ברשות אין שוויון בין גברים לנשים.²⁵¹ שופטים ובעלי תפקידים בכירים ברשות הפלסטינית הביעו את עמדתם כי חתימת הרשות על אמנת ה-CEDAW אינה מחייבת אותה בכל מקום שהאמנה סותרת את חוקי האסלאם.²⁵² דיני המעמד האישי בפלסטין פועלים לפי האסלאם, והם מפלים נשים בצורה קשה: חוקים אלה כוללים אפשרות לפוליגמיה עבור גברים, בעוד אפשרות זו אינה קיימת עבור נשים.²⁵³ ישנה חובה על נשים לציית לבעל,²⁵⁴ וחובה זו כוללת את הזכות של הגבר ”לחנך” (באמצעות ענישה) את האישה.²⁵⁵ היכולת לגרש היא חד-צדדית וניתנת רק לבעל בתהליך פשוט ביותר, בעוד שנשים צריכות להציג עילה, כאשר עילות אלה קיצוניות ומצומצמות מאוד:²⁵⁶ אפילו אלימות מצד הבעל אינה מספיקה להצדיק גירושין.²⁵⁷ כמו כן, אף על פי שמבחינה חוקית, אלימות במשפחה היא עילת גירושין, נשים מעטות מאוד מצליחות להשתמש בזכויותיהן, משום שמערכת המשפט רואה בעדות של אישה כשווה לחצי מעדות גבר.²⁵⁸ זכויות הירושה של נשים מעטות מאלה של גברים, ומבוססות על חוקי האסלאם.²⁵⁹ כאשר נשים מבקשות להתנגד להפליה זו ולדרוש ירושה, במקרים רבים מופעלת כלפיהן אלימות.²⁶⁰ הזכות של נשים לקבל משמורת על ילדים מפסיקה בגילים 10 ו-12, ונשים נשואות מחדש או אלמנות אינן זכאיות למשמורת.²⁶¹ גם כאשר לנשים יש זכויות בעלות או ירושה, מצופה מהן לוותר עליהן למען אחיהן או בעליהן.²⁶² תיקי משפחה רבים מתנהלים בצורה עצמאית דרך משפט דתי, ולא באמצעות מערכת המשפט של הרשות, דבר ההופך את התוצאות במערכת הנשלטת לחלוטין על ידי גברים לעגומות אפילו יותר עבור נשים.²⁶³ ברשות קיימים חוקים נגד בגידה ואובדן בתולין. רק בשנת 2022 נפתחו ברשות הפלסטינית עשרות תיקים בגין עברות אלו.²⁶⁴ העונשים המוטלים בגין עברות אלה פחותים יותר עבור גברים,²⁶⁵ מופעלים בצורה אי-שוויונית ובעיקר נגד נשים, ומשמשים גברים כדי לסחוט ולהפעיל לחץ על נשותיהם בהליכי גירושין באמצעות תלונות שווא.²⁶⁶ נשים חייבות לציית לבעליהן, גם בנוגע לזכותן לעבוד, ללמוד, או לעבור דירה.²⁶⁷ גם כאשר נשים מתגרשות, פעמים רבות לצורך הגירושין הן מוותרות על הסיוע הכלכלי המגיע להן.²⁶⁸

**”ברשות קיימים
ונפוצים נישואי
ילדות: כ-20%
מהנשים נישאות
לפני גיל 18. ישנה
חקיקה כנגד נישואי
ילדים, אך לא ידוע
על שום מקרה של
הפעלתה. זאת לצד
פרקטיקה מוכרת של
נישואים בכפייה”
”הפלות אינן חוקיות
ברשות, וישנה
סנקציה פלילית של
מאסר ממושך לצידן,
למעט במקרים של
גילוי עריות, סכנה
לאישה או אונס.
גם החרגה זו ניתנת
רק במקרים חריגים
ולאחר אישור של
גורם דתי”**

בניסיון למנוע יחסי מין מחוץ לנישואין, הרשות אינה רושמת ילדים שנולדו לנשים שאינן נשואות עם שם משפחתן, דבר העלול להוביל לפגיעה בכבודם ובכך להרתיע נשים ממיניות חופשית.²⁶⁹ רק גברים יכולים להעביר את אזרחותם לילדיהם.²⁷⁰ נשים אינן יכולות ללדת בבית חולים אם אינן רשומות כנשואות.²⁷¹

ברשות קיימים ונפוצים נישואי ילדות: כ-20% מהנשים נישאות לפני גיל 18.²⁷² ישנה חקיקה כנגד נישואי ילדים, אך לא ידוע על שום מקרה של הפעלתה.²⁷³ זאת לצד פרקטיקה מוכרת של נישואים בכפייה.²⁷⁴ נשים צריכות אישור מגבר ”אפוסטרופוס” על מנת להינשא.²⁷⁵ הפלות אינן חוקיות ברשות, וישנה סנקציה פלילית של מאסר ממושך לצידן, למעט במקרים של גילוי עריות, סכנה לאישה או אונס.²⁷⁶ גם החרגה זו ניתנת רק במקרים חריגים ולאחר אישור של גורם דתי.²⁷⁷

זכויות הנשים ברשות הפלסטינית אינן שוות לאלה של גברים. חוסר השליטה בנישואין ונישואי קטינות מונעים מנשים גישה שווה לחינוך, שכן פעמים רבות בתי ספר לא יקבלו אישה נשואה, וממילא בעליהן לא ירשו להן ללכת.²⁷⁸ תוכן החינוך שנשים וילדים מקבלים הוא שהאישה צריכה לציית לבעל, ללבוש בגדים צנועים ולהישאר בבית. ילדים לומדים תכנים המחפיצים נשים, כגון ש”שהידיים” זוכים לקבל 72 בתולות.²⁷⁹ ישנם תחומי עבודה שנשים אינן יכולות לעבוד בהם, ובכך מוגבלות זכויותיהן הכלכליות.²⁸⁰ רבים ביהודה ושומרון מאמינים כי מקומה של האישה בבית, ולכן גם כאשר נשים מתקבלות לעבודה היחס אליהן מזלזל, אפשרויות הקידום שלהן נמוכות, והן סובלות מאפליה קשה.²⁸¹ רק מעסיקים מעטים מאפשרים יציאה לחופשת לידה ומתחשבים בנשים בהיריון.²⁸² כמו כן, מעסיקים רבים מעדיפים שלא להעסיק או לפטר נשים בהיריון.²⁸³ נשים עובדות סובלות מהתעללות, ורבות מהן אינן שולטות בשכר שלהן.²⁸⁴ נשים אינן מקבלות שכר שווה על עבודה שווה.²⁸⁵

החוקים ברשות המגינים על נשים מפני אונס ואלימות במשפחה אינם מספקים. במשך שנים, שופטי הרשות השתמשו בסעיפי חוק ירדניים על מנת להקל ולפטור מעונש רוצחים על רקע ”כבוד המשפחה”.²⁸⁶ על אף שהרשות ביטלה כמה מסעיפים אלה, ביטולים אלה היו חלקיים בלבד ולא מנעו פרקטיקה זו.²⁸⁷ אכיפתם של חוקים אלה גם היא לוקה בחסר, והמשטרה אינה מתאמצת לתפוס את החשודים.²⁸⁸

”אלימות במשפחה אינה אסורה בחוק מסוים, ו-22% מהגברים ברשות דיווחו כי לדעתם הפעלת אלימות נגד נשים במשפחה היא לגיטימית. 63% מהגברים ו-50% מהנשים ברשות הביעו עמדה כי נשים צריכות לסבול אלימות כדי לשמור על המשפחה”

לעיתים, המשטרה אף סוחטת נשים ש”פגעו בכבוד המשפחה”.²⁸⁹ חקיקה, אכיפה ושפיטה אלה יוצרות מסר בחברה הפלסטינית לפיו רצח על “כבוד המשפחה” הוא לגיטימי.²⁹⁰ מקרי רצח כאלה נפוצים ברשות, כאשר ב-2018 נרשמו לפחות 23 מקרים כאלה,²⁹¹ וב-2021 (עד נובמבר) נרשמו לפחות 26 מקרים.²⁹² ברשות אין חוקים נגד הטרדה מינית, ופעמים רבות הרשויות מאשימות את הקורבנות כאשר הן מתלוננות.²⁹³ כך, הטרדה מינית היא דבר שבשגרה ונפוצה בכל שכבות הגיל.²⁹⁴

ברשות אין חקיקה נגד אלימות במשפחה.²⁹⁵ 23.3% מהנשים ביהודה ושומרון דיווחו על אלימות במשפחה, בעוד 61.7% דיווחו על אלימות פסיכולוגית. 10.9% דיווחו על אלימות מינית.²⁹⁶ ייתכן שמספרים אלה גבוהים אף יותר, ובמקומות שונים דובר על 59% מהנשים הנשואות שחוו אלימות בשנים עשר החודשים טרם המחקר.²⁹⁷ אלימות במשפחה אינה אסורה בחוק מסוים, ו-22% מהגברים ברשות דיווחו כי לדעתם הפעלת אלימות נגד נשים במשפחה היא לגיטימית.²⁹⁸ 63% מהגברים ו-50% מהנשים ברשות הביעו עמדה כי נשים צריכות לסבול אלימות כדי לשמור על המשפחה.²⁹⁹ הרשות הפלסטינית אפילו שידרה סרטונים המסבירים כיצד בדיוק מותר להכות אישה לפי האסלאם.³⁰⁰ הרשות אינה מכירה באונס של בנות זוג כאונס,³⁰¹ וחוקרת מקרים כאלה רק כאשר מעורבת בהם אלימות נוספת.³⁰² באופן כללי, הרשות נמנעת מלחקור מקרי אונס, ורק 11 תיקים כאלה נפתחו ב-2021.³⁰³ נשים רבות אינן מדווחות כלל על אלימות, מתוך רצון לשמור על כבוד המשפחה, ומשום שפעמים רבות הרשויות יתייצבו לצד התוקף.³⁰⁴ זאת, בוודאי כאשר מדובר בנשים נשואות, שכן קיום יחסי מין מחוץ לנישואין מהווה עבירה פלילית.³⁰⁵ מכשולים נוספים הפוגעים ביכולת נשים להתלונן הם מתן שהות חוקית של שלושה חודשים מרגע הפגיעה לדווח עליה, ועל מנת שתיק אלימות ייפתח על הפגיעה להיות כזאת שתגרום לאישה לסבול למשך עשרה ימים לפחות. בנוסף, רק ב-2018 בוטל החוק הירדני החל בשטחי יהודה ושומרון והמאפשר לאנסים לחמוק מעונש אם הם מתחננים עם הקורבן.³⁰⁶ ממילא, ביטולו לא פתר את הבעיה משום שמשפחות רבות, בתיווך המשטרה,³⁰⁷ עדיין מגיעות להסדרי נישואין עם התוקפים, ומכריחות נשים קורבנות להינשא להם כדי להימנע מפגיעה בכבוד המשפחה.³⁰⁸ בין היתר הדבר נובע מהחקיקה המונעת אזרחות מילדים מחוץ לנישואין.³⁰⁹ הניסיון לתקן חלק מהחוקים המאפשרים אלימות נגד נשים נתקל בהתנגדות חריפה של בעלי שררה וגורמים דתיים, ולכן אף על פי שטיטה הוכנה בשנת 2020, החוק לא עבר.³¹⁰

**”אלמוני מיהודה
ושומרון סיפר למכון
ירושלים לצדק
כי מוכר לו מקרה
שבו אישה שבגדה
בבעלה נקשרה
והושארה ללא אוכל
ומים עד שגוועה
ברעב ובצמא.
אחד הסיפורים
המזעזעים ביותר
הוא של ילדה בת
14 שנמכרה על
ידי אביה תמורת
10,000 ₪ לנישואין
כפויים עם גבר בן
55, וממנו ברחה
למחסה בישראל”**

כתוצאה מהאמור לעיל, אלימות והפליה נגד נשים ביהודה ושומרון שכיחות מאוד. אישה שעברה גירושין דיווחה כי היא מתקשה למצוא דירה, משום ששום משכיר אינו רוצה להשכיר דירה לאישה גרושה, וחווה אלימות ונידוי מהחברה.³¹¹ ב-22 באוגוסט 2019, מאפרת ידועה הוכתה למוות על ידי משפחה, כנראה על רקע ”כבוד המשפחה”. רק לאחר הפגנות ודרישה אזרחית להגדיל את העונש על אלימות שכזו, עצרו הרשויות שלושה חשודים במעשים אלה.³¹² ב-28 ביולי 2021 נרצחה אישה ליד רמאללה, כנראה על רקע ”כבוד המשפחה”. הרשויות לא הגישו כתבי אישום בעניין זה שכן המשפחות הגיעו להסכמה על פיצוי כספי בגין הרצח.³¹³ אלמוני מיהודה ושומרון סיפר למכון ירושלים לצדק כי מוכר לו מקרה שבו אישה שבגדה בבעלה נקשרה והושארה ללא אוכל ומים עד שגוועה ברעב ובצמא.³¹⁴ אחד הסיפורים המזעזעים ביותר הוא של ילדה בת 14 שנמכרה על ידי אביה תמורת 10,000 ₪ לנישואין כפויים עם גבר בן 35, וממנו ברחה למחסה בישראל.³¹⁵ עם זאת, האלימות אינה רק מנת חלקם של אזרחי יהודה ושומרון, גם המשטרה הפלסטינית פוגעת בנשים בדרכים שונות. מפגינות דיווחו כי שוטרים ומשטפי פעולה מגיעים להפגנות נגד הרשות על מנת להטריד מפגינות ולגרור תגובה מצד הגברים, שתצדיק פיזור אלים של ההפגנה.³¹⁶ ב-2021, בהפגנות נגד הרשות דיווחו מפגינות כי שמו לב להגברה של התנכלות למפגינות נשים, והטרדה והתעמרות בהן מצד המשטרה.³¹⁷ גם לאחר המעצר, האלימות וההטרדה אינן מפסיקות: מפגינות שנעצרו דיווחו כי שוטרים היכו ותפסו אותן בחזה.³¹⁸ תקיפות אלה כוונו במיוחד לסטודנטיות, עיתונאיות³¹⁹ ועורכות דין.³²⁰ המתנגדות למשטר הרשות. עצורה אחת סיפרה כי במהלך המעצר והחקירה איימו עליה החוקרים כי יביאו רופא שיבדוק אם היא בתולה, שיאנסו ויטרידו אותה, וכן כי התעללו בה והיכו אותה בחזה.³²¹

תופעה נוספת שפוגעת בזכויות נשים ברשות היא תופעת הזנות. ישנם חוקים האוסרים על זנות באופן חלקי, ומענישים זונות ואת המעסיקים אותן.³²² רק בסוף שנת 2022 החלו ברשות לעבוד על חוק כנגד זנות. עם זאת, רבים מאשימים את הרשות בהתעלמות מהלקוחות והמעסיקים, ובהתמקדות בהפללה ובתפיסה של הזונות עצמן.³²³ חייהן של נשים המידרדרות לזנות ברשות הפלסטינית אינם טובים: החוק ברשות קובע איסור על שידול אישה ליחסי מין בלתי חוקיים ”אלא אם מדובר בזונה או אישה שידועה באופיה הבלתי מוסרי”. כך, זונות חשופות לאלימות מינית קשה.³²⁴ רבות מהנשים מתאבדות, נרצחות, או מוצאות את מותן בדרך אחרת, משום שעיסוק בזנות יוצר דחייה מהחברה.³²⁵ תופעה זו מלווה גם בסחר בנשים

”81% מהפלסטינים מאמינים כי הומוסקסואליות היא פעולה שצריכה להיות מוקעת ולא נסבלת, ו-82% חושבים שהיא צריכה להיות בלתי חוקית. במחקר אחר מספרים אלה היו גדולים אף יותר, ועמדו על 93% מתנגדים לקבלת להט”ב”

הנמכרות לתפקידי זנות ולנישואין עם גברים מבוגרים ועשירים.³²⁶ נשים שהידרדרו למעגל הזנות והסחר בבני אדם מספרות כי הן עברו אלימות קשה והתעללות. אחת מספרת כי מעסיקיה מצאו אותה לאחר שעזבה את הבית, ויצרו אצלה תלות כלכלית בהם, תוך שהם מונעים ממנה כל קשר לעולם החיצון ושולחים אליה לקוחות. מרואיינת אחרת סיפרה כי מגיל 13–14 אביה היה מוכר אותה ואת אחותה לנישואין עם פלסטינים בתוך ישראל, וגורם להן להתגרש בתוך כמה חודשים, תוך שהוא אוסף את הכסף.³²⁷ מצב זה וסיפורים קשים אלה הם תוצאה ישירה של הסירוב של הרשויות הפלסטיניות לטפל בתופעה, והכחשה של הניצול והדרדרון של נשים לעולמות אלה.³²⁸

ג.4.3. הרשות הפלסטינית פוגעת בזכויות אוכלוסייה להט”בית

אמנות בינלאומיות רבות, בהן ההכרזה האוניברסלית של זכויות אדם וה-ICCPR שהרשות חתומה עליהן, מקימות חובה להגן על זכויות להט”ב.³²⁹ אומנם הומוסקסואליות והתנהגויות אחרות הקשורות למימוש זהות הלהט”בית אינן אסורות באופן רשמי ברשות,³³⁰ אך בפועל הן אסורות. ראשית, ה”דאר אל-איפתא” של הפלסטינים, החוק הדתי הרשמי, רואה ב”התנהגות להט”בית” ”פשע חמור נגד האסלאם, עליו יש להעניש בחומרה”.³³¹ כמו כן, טיוטת החוק הפלילי הפלסטיני המוצעת כוללת איסור על יחסי מין חד-מיניים.³³² הרשות הפלסטינית אינה מונעת הפליה נגד להט”ב, אלא להפך.³³³

גם דעת הקהל הפלסטינית מתנגדת להומוסקסואליות. כך למשל, 81% מהפלסטינים מאמינים כי הומוסקסואליות היא פעולה שצריכה להיות מוקעת ולא נסבלת, ו-82% חושבים שהיא צריכה להיות בלתי חוקית.³³⁴ במחקר אחר מספרים אלה היו גדולים אף יותר, ועמדו על 93% מתנגדים לקבלת להט”ב.³³⁵ פלסטינים להט”בים סובלים מרדיפה מתמדת, וזהותם הלהט”בית נתפסת כפוגעת בכבוד המשפחה.³³⁶ לעיתים הם נישאים, בכפייה או מתוך חשש והסתרה של זהותם.³³⁷ להט”בים דיווחו כי קרובי משפחה שלהם פגעו בפרטיותם וריגלו אחריהם ברשתות החברתיות, בעוד שאחרים סחטו להט”בים ברשתות החברתיות לאחר שגילו את זהותם ואיימו לספר למשפחתם.³³⁸ להט”בים רבים מדווחים כי משפחתם אנסה אותם, ניסתה לרצוח אותם, רדפה אחריהם לאחר שעזבו את הבית ועוד.³³⁹ הרשות הפלסטינית אינה מספקת הגנה מפני רדיפה. מנגנוני הביטחון הפלסטיניים זונחים תלונות של להט”ב ולעיתים אף מאשימים אותם

**”פעמים רבות
מאשימה הרשות
להט”בים בעבירות
פליליות שונות
על מנת להרשיעם
למרות היעדרו של
חוק נגד התנהגות
להט”בית. המשטרה
מסייעת לעיתים
למשפחה לחפש אחר
להט”בים המנסים
לברוח, ובכך עוזרת
להם לרצוח אותם.
להט”בים פלסטינים
אף מואשמים פעמים
רבות בשיתוף פעולה
עם ישראל”**

בעבירות בגין היותם להט”ב.³⁴⁰ יחס זה גורם ללהט”בים רבים לחיות במצב כה נואש עד שהם בורחים לחפש מקלט בישראל.³⁴¹ גם הבריחה לישראל לא תמיד מגינה עליהם, שכן בני משפחתם פעמים רבות ממשיכים לחפש אחריהם במטרה להורגם,³⁴² ולעיתים מוצאים אותם או גורמים להם לחזור, ואז הם נרצחים.³⁴³ מקרים של טיפולי המרה, התעללות, טיפולים ”רפואיים” בכפייה ועוד כדי ”למנוע להט”ביות” נפוצים מאוד בשטחי הרשות.³⁴⁴ במקרה אחד, לאחר שילד בן 13 נאנס אונס קבוצתי, בית המשפט הפלסטיני אף האשים אותו בכך ש”פיתה” את הבנים שעשו זאת.³⁴⁵

רדיפת הלהט”בים אינה מתבצעת על ידי קרובי משפחתם בלבד, ולהט”בים רבים מדווחים כי נרדפו על ידי הרשות הפלסטינית עצמה.³⁴⁶ להט”בים תחת מרותה של הרשות עוברים עינויים, נחקרים, מוטרדים ומוכים כמעט עד מוות.³⁴⁷ פעמים רבות מאשימה הרשות להט”בים בעבירות פליליות שונות על מנת להרשיעם למרות היעדרו של חוק נגד התנהגות להט”בית.³⁴⁸ המשטרה מסייעת לעיתים למשפחה לחפש אחר להט”בים המנסים לברוח, ובכך עוזרת להם לרצוח אותם.³⁴⁹ להט”בים פלסטינים אף מואשמים פעמים רבות בשיתוף פעולה עם ישראל.³⁵⁰ כאשר הללו נעצרים, הרשות הפלסטינית סוחטת אותם באמצעות איומים לגילוי נטייתם המינית, וגורמת להם לדווח על חבריהם הלהט”בים ועל ישראלים.³⁵¹ במקרה אחד מספר להט”ב שברח לירדן כי המשטרה הגיעה לילה אחד לביתו, עצרה אותו, ושנים־עשר שוטרים עינו והיכו אותו קשות.³⁵² פלסטיני אחר מספר כי לאחר שנעצר חתכו את עורו באמצעות שברי זכוכית ושפכו על פצעיו חומר ניקוי.³⁵³ פלסטינים להט”בים מספרים כי הם חוששים מכך שישראל תחזיר אותם ליהודה ושומרון, משום ששם בני משפחתם ימצאו אותם וירצחו אותם.³⁵⁴ פלסטיני נוסף מספר כי לאחר שנאנס בגיל 13 על ידי בן דודו ועבר בדיקה רפואית כדי לאמת זאת, משפחתו החלה להתעלל בו ולהכות אותו, תוך שנעלו אותו ללא אוכל למשך ארבעה ימים. לאחר שברח לישראל, חזר יום אחד ליהודה ושומרון לחגיגות חג המולד, שם נעצר ועונה על ידי הרשות הפלסטינית. רק לאחר תשלום שוחד לשוטר שעצר אותו, הוא הצליח לחמוק.³⁵⁵ במקרים אחרים, מתארים להט”בים פלסטינים כי אנשים בסביבתם דיווחו על כך שהם מתרועעים עם גברים אחרים, וגרמו לכך שהרשות תעצור, תענה ותחקור אותם, דבר שמוביל לדחייה של המשפחה ורדיפה לצורך רציחתם.³⁵⁶ במקרה נוסף, שוטרי הרשות עמדו וצפו בזמן שהמון קיצוני תקף, היכה והתעלל בפלסטינים להט”בים שהפגינו בהבעת מחאה נגד הפגיעה

**”נוצרים פלסטינים
עוברים פעמים
רבות המרות
כפויות לאסלאם
בסת. בתי עסק של
נוצרים מותקפים
ומוצתים. כנסיות
מותקפות, ואנשים
המבקשים לבקר
בהן, מותקפים
ומוכים בשל היותם
נוצרים. הרשות
הפלסטינית אינה
חוקרת אירועים
כאלה, ומפעילה
לחץ על נוצרים
לשתוק ולא לספר
על פגיעות בהם”**

בלהט”בים.³⁵⁷ ממקרים אלו עולה תמונה ברורה של רדיפה מצד כל הגורמים האפשריים בחייהם של להט”בים פלסטיניים, תוך שהרשות ממאנת להגן עליהם ולעיתים אף משתפת ברדיפה אסורה זו.

גם ארגוני חברה אזרחית להט”ביים נרדפים על ידי הרשות הפלסטינית. בחברה הפלסטינית שני ארגונים כאלה, ושניהם מתנהלים מתוך ישראל.³⁵⁸ אל-קאוס, ארגון להט”בי פלסטיני, ביקש לארגן מפגש של להט”בים פלסטינים, אך הרשות אסרה על קיום המפגש.³⁵⁹ לאחר מכן הוציאה את הארגון מחוץ לחוק,³⁶⁰ ודובר כוחות הביטחון הבטיח לעצור ולהביא לדין את כל המעורבים בארגון ובתכנון של המפגש.³⁶¹ ואכן כך קרה: פלסטינים להט”בים רבים נעצרו בחודשים שלאחר ביטול המפגש, עונו והוכו על ידי גורמי הביטחון של הרשות.³⁶² גם ללא הרשות, רבים הבינו דברים אלה כאישור וקריאה לפגוע בחברי הקהילה הלהט”בית, אשר עברו התעללות ואלימות גם על ידי אזרחים.³⁶³

ג.3.5. הרשות הפלסטינית פוגעת בזכויות נוצרים ומיעוטים דתיים

סעיף 1 להכרזה האוניברסלית לזכויות אדם מטיל על מדינות חובה להגן על מיעוטים דתיים ועל זכויותיהם.³⁶⁴ כך עושה, במידת מה, גם סעיף 4 של חוק היסוד הפלסטיני, הקובע כי אסלאם הוא הדת הרשמית של הרשות, בעוד שכבודם של מיעוטים דתיים אחרים יישמר.³⁶⁵ עם זאת, הרשות אינה עומדת בהתחייבויות אלה. נוצרים ובמיוחד נוצריות חווים תקיפות פיזיות והטרדה מינית,³⁶⁶ הרשויות מסרבות לעזור להם כשפשעים מתבצעים נגדם, וזכויותיהם הכלכליות אינן נשמרות.³⁶⁷ נוצרים פלסטינים עוברים פעמים רבות המרות כפויות לאסלאם בסת.³⁶⁸ בתי עסק של נוצרים מותקפים ומוצתים.³⁶⁹ כנסיות מותקפות, ואנשים המבקשים לבקר בהן מותקפים ומוכים בשל היותם נוצרים.³⁷⁰ הרשות הפלסטינית אינה חוקרת אירועים כאלה, ומפעילה לחץ על נוצרים לשתוק ולא לספר על פגיעות בהם.³⁷¹ אין מדובר במקרים בודדים או מהעבר הרחוק: באוקטובר 2022 פשטו מוסלמים על כנסייה וזרקו אבנים עליה ועל המתפללים. מוקדם יותר באותה שנה, לפחות שני כמרים הותקפו במהלך שהותם ביריחו.³⁷² ב-2019 הותקפו לפחות שתי כנסיות, וחמושים פשטו על כפר נוצרי וירו לעבר התושבים המבוהלים.³⁷³ במקרה זה, הרשות הפלסטינית לא התערבה במשך שעות ארוכות, גם בזמן שהתוקפים דרשו מהנוצרים לשלם “גיזיה”, מס גזעני שמוטל על לא-מוסלמים לפי השריעה, החוק הדתי המוסלמי (עניין שנדון

**”ברשות הפלסטינית
קיימים חוקים
גזעניים המונעים
מכירה של קרקע
ליהודים, וחוק זה
נאכף בפועל. נוצרים
רבים טוענים כי
מוסלמים מפרשים
את החוק כאוסר על
מכירה של קרקעות
לכל מי שאיננו
מוסלמי, וכך גם
נוצרים נפגעים.”**

בו עוד להלן).³⁷⁴ מקרים נוספים מ-2022 כללו יריות לכיוון כנסייה, תקיפה של נוצרים באלות ובאבנים, ומעצר של נוצרי בתואנת שווא של ”סיוע לישראל”.³⁷⁵ גם ב-2022, פלסטינים ממשיכים לעבור פגיעה והמרת דת כפויה, ומוסלמים שבחרו להתנצר נמצאים בסיכון הגבוה ביותר להיפגע,³⁷⁶ מעבר לכך שהתנצרות מנוגדת לחוק.³⁷⁷

צורת פגיעה נוספת וייחודית בנוצרים הפלסטינים היא ה”ג’יזיה”, מס שמוטל על לא-מוסלמים בארצות מוסלמיות, כתשלום על ההגנה שהם מקבלים מהמוסלמים.³⁷⁸ אומנם הרשות אינה מטילה מס זה באופן רשמי, אך היא מטילה קנסות ותשלומים שונים על נוצרים בצורה מפלה, וכך יוצרת ג’יזיה נסתרת.³⁷⁹ נוסף על כך, ישנה תפיסה חברתית בקרב מוסלמים ונוצרים פלסטינים, לפיה הנוצרים חייבים לשלם ”מס שפתיים” ולתקוף את ישראל באופן תמידי, וזאת כדי לשמור על עצמם מפני האוכלוסייה המוסלמית המקיפה אותם.³⁸⁰ דיווחים של נוצרים מקומיים מראים כי לעיתים בכירים במערכת הביטחון של הרשות סוחטים נוצרים ודורשים לשלם ”פרוטקשן”, בתור ג’יזיה לא רשמית.³⁸¹ במקרה מסויים ילדה נוצרייה שדודה נרצח והתבטאה כנגד הפגיעה בנוצרים באופן פומבי, טענה כי משפחתה משלמת ג’יזיה, ולאחר אמירות אלה היא ובני משפחתה ספגו אלימות והתנכלות.³⁸²

נוסף על כך, ברשות הפלסטינית קיימים חוקים גזעניים המונעים מכירה של קרקע ליהודים,³⁸³ וחוק זה נאכף בפועל.³⁸⁴ נוצרים רבים טוענים כי מוסלמים מפרשים את החוק כאוסר על מכירה של קרקעות לכל מי שאיננו מוסלמי, וכך גם נוצרים נפגעים.³⁸⁵

ג.3.6. הרשות הפלסטינית פוגעת בזכות להליך הוגן (Due Process) ומפעילה עינויים כלפי עצורים ואסירים

הרשות הפלסטינית מחויבת להימנע מעינויים הן לפי המשפט הבינלאומי והן לפי המשפט הפנימי ברשות.³⁸⁶ היא אף חתומה על הפרוטוקול לאמנה נגד עינויים³⁸⁷ ועל אמנת רומא,³⁸⁸ שבה נקבע כי עינויים מהווים פשע נגד האנושות.³⁸⁹ האחריות על שימוש בפרקטיקה זו מוטלת לא רק על המבצעים, אלא גם על האחראים ועל הפוקדים לעשות בה שימוש.³⁹⁰

החקיקה הפלסטינית מספקת לכאורה הגנה מפני עינויים, אך חוקים אלה, כשלעצמם, אינם עומדים בחובות הבינלאומיות של הרשות, מסיבות שונות. כך למשל, הגדרת העינויים בחוקי הרשות אינה

**”בשנת 2015 נעצרו
1,274 פלסטינים
ברשות, מתוכם
476 סטודנטים,
35 פעילי זכויות
אדם, ו־67 מורים
ואקדמאים. מתוך
מעצרים אלה,
ב־179 מקרים
דווחו התעללויות
ועינויים, כ־14%
מכלל המעצרים”**

תואמת את זו שנדרשת על ידי האמנה.³⁹¹ הוועדה נגד עינויים קבעה בעבר כי פערים אלה מהווים אי עמידה בחובות המוטלות מתוקף חתימה על האמנה.³⁹² כמו כן, הסיווג של עבירת העינויים ברשות הפלסטינית הוא של עבירה קלה, וזאת בניגוד מוחלט לדרישות האמנה נגד העינויים.³⁹³ נוסף על כך, כישלון הרשות להגן על אוכלוסיות מוחלשות, כגון נשים ולהט”ב (כאמור לעיל) מעינויים, עומד בניגוד לחובותיה מתוקף סעיף 2 לאמנה.³⁹⁴

בפועל, ברשות הפלסטינית ישנה פרקטיקה נפוצה של התעללות ועינויים בעת מעצר, בנוסף לפגיעות אחרות בזכות הליך הוגן ובזכויות עצורים, ולתנאי מעצר מחפירים.³⁹⁵ הרשות כמובן אינה מדווחת על מקרים אלה, ולכן הנתונים היחידים הם מעדויות וארגונים לא ממשלתיים.³⁹⁶ לפי Euro-Mediterranean Human Rights Monitor, ארגון זכויות אדם, בשנת 2015 נעצרו 1,274 פלסטינים ברשות, מתוכם 476 סטודנטים, 35 פעילי זכויות אדם, ו־67 מורים ואקדמאים.³⁹⁷ מתוך מעצרים אלה, ב־179 מקרים דווחו התעללויות ועינויים, כ־14% מכלל המעצרים.³⁹⁸ עינויים שדווחו כללו מכות, מכות באמצעות מקלות ושוטים, בעיטות וסטרות בפנים, מניעת שינה ובידוד, לצד אלימות מילולית.³⁹⁹ ב־2019 דווחו 1,510 מקרים של קריאות לחקירה על בסיס פוליטי בשטחי הרשות הפלסטינית.⁴⁰⁰ הוועדה הבלתי תלויה לזכויות אדם (Independent Commission for Human Rights – ICHR) דיווחה על 7 מקרי מוות, 9 מקרים של התעללות ועינויים, ו־17 מקרים של פגיעה בהליך הוגן במאי 2017.⁴⁰¹ בינואר 2019 דובר על 7, 15 ו־24 מקרים בהתאמה,⁴⁰² ובאפריל 2019, 4, 13, ו־27 מקרים.⁴⁰³ תוארו מקרים קשים של עינויים, בין היתר מכות במקל על אצבעות הידיים ודריכות על אצבעות הרגליים,⁴⁰⁴ תלייה במצב צליבה במשך 15 שעות,⁴⁰⁵ בעיטות בברכו של אדם עם פציעה בברך ועוד.⁴⁰⁶ עזיר אחד דיווח כי בתקופת מעצרו, במשך שלושה שבועות, היה נתון בכל יום לשעות של התעללות פיזית, מכות ועינויים.⁴⁰⁷

הרשות הפלסטינית אינה מטפלת במקרים אלה.⁴⁰⁸ כאמור לעיל, עד שנת 2011, היה מקרה אחד בלבד של העמדה לדין בהקשר זה וכל המעורבים זוכו מאשמה.⁴⁰⁹ גם לאחר הפגנות נרחבות בעקבות מותו של ניזאר בנאת שהוזכר לעיל, 14 שוטרים בדרגים נמוכים שנחקרו בשל גרימה למוות זוכו מאשמה ואיש לא הורשע בגין אלימות זו.⁴¹⁰ גם כאשר מערכת המשפט מתערבת וקובעת כי יש לשחרר עצורים, הרשויות מתעלמות ואין לכך השלכות.⁴¹¹

**”ילדים סובלים
מאלימות במשפחה,
וכ-50% מהילדים
ברשות חווים
אלימות והתעללות
במשפחה. במחקר
שנערך על ידי
UNICEF, נמצא
כי 44% מהמורים
ברשות היכו
תלמידים בשנה
האחרונה, ו-51%
הצהירו כי לדעתם
מדובר בצורה
לגיטימית של חינוך.
70% הצהירו כי
נשאו מקלות או כלי
הכאה אחרים לבית
הספר.”**

נוסף על האמור לעיל, ברשות הפלסטינית עדיין קיים מבחינה חוקית עונש מוות.⁴¹² בפועל, בדרך כלל עונש המוות מרוכז ואינו מתקיים.⁴¹³ אולם אין להסיק מכך שהרשות אינה פוגעת בזכות לחיים: במקרים רבים, במקום עונש מוות הרשות מתעללת בקורבנותיה, והללו מתים במעצר, ללא שעומדים למשפט.⁴¹⁴

העצורים העוברים התעללות מתים או נפגעים לעיתים בצורה בלתי הפיכה.⁴¹⁵ במקרה אחד, אדם נעצר פעם שנייה לאחר שנפרץ דיסק בעמוד השדרה שלו, והחוקרים השתמשו בפציעה זו על מנת לפגוע במקום זה, וגרמו לו להתמוטטות עצבים ופגיעה פיזית בלתי הפיכה.⁴¹⁶ במקרה אחר, אדם שהתגייר הוכה קשות ונכווה בגפיו.⁴¹⁷ נחקר אחד איבד את יכולת הדיבור שלו לאחר המכות שקיבל.⁴¹⁸ במקרה נוסף סיפרו עדים כי הנחקר עבר התעללות כה קשה עד שלא יכול היה להרים את ידיו, לשתות או ללכת, תוך שהשוטרים מכים אותו בגין חוסר יכולת זה. לבסוף, מצבו הרפואי הקשה וההתעללות הובילו למותו.⁴¹⁹

ג.3.7. הרשות הפלסטינית פוגעת בזכויות ילדים

מלבד הזכויות שפורטו בהרחבה בעמודים הקודמים, הרשות הפלסטינית פוגעת גם בזכויות ילדים וקטינים. ילדים מקבלים חינוך ברמה נמוכה מאוד, ולעיתים רבות ילדים עם נכות שכלית או פיזית עוברים התעללות מצד חבריהם מבלי שנעשים צעדים משמעותיים לטפל בבעיה זו.⁴²⁰ ילדים מגויסים במקרים לא מעטים לפעולות מלחמה.⁴²¹ ילדים סובלים מאלימות במשפחה,⁴²² וכ-50% מהילדים ברשות חווים אלימות והתעללות במשפחה.⁴²³ במחקר שנערך על ידי UNICEF, נמצא כי 44% מהמורים ברשות היכו תלמידים בשנה האחרונה, ו-51% הצהירו כי לדעתם מדובר בצורה לגיטימית של חינוך. 70% הצהירו כי נשאו מקלות או כלי הכאה אחרים לבית הספר, ו-41% מהתלמידים טענו כי הוכו על ידי מוריהם בשנה שטרם המחקר.⁴²⁴ מעבר לכך: ברשות קיימת עבודת ילדים, אם כי אין נתונים ברורים בנוגע לשכיחותה.⁴²⁵ בדיווח של הרשות מ-2010 נקבע כי לפי ההערכה ישנם כ-15,000 ילדים עובדים, כאשר ילדים בגיל 5–11 ו-12–14 מהווים 4.2 ו-4.6 אחוזים מכוח העבודה בהתאמה.⁴²⁶ שגרירות ארה”ב בישראל מדווחת כי 3% מהילדים ביהודה ושומרון בגיל 10–17 עבדו.⁴²⁷ לצד בעיות אלה, קיימת גם תופעה נרחבת של נישואי ילדים⁴²⁸ – 20–30 אחוזים מהנשים בגיל 18–49 דיווחו כי הן נישאו לפני גיל 18,⁴²⁹ וכ-1% נישאו לפני גיל 15.⁴³⁰

פרק ג.4: הרשות הפלסטינית נגועה עמוקות בשחיתות

סממן נוסף לחוסר התפקוד ברשות הפלסטינית הוא השחיתות השלטונית הקשה שיש בה, הנחשבת טבועה עמוק ב-DNA הארגוני שלה.⁴³¹ כבר משנת 1993 ראו פלסטינים רבים את תהליך השלום בין ישראל לרשות הפלסטינית כתהליך שכל מטרתו לספק הטבות כספיות למנהיגי הרשות, ולהעשיר את כיסיהם של בכיריה ובני משפחותיהם. חלק מאזרחי הרשות טענו שמטרת הסכמי אוסלו לא הייתה שיפור חייהם, אלא קידום האינטרסים של ערפאת וחבריו המושחתיים.⁴³²

יתר על כן, אזרחים ברשות הפלסטינית תופסים גם את שיתוף הפעולה הביטחוני בין ישראל לרשות הפלסטינית כתוצר ישיר של שחיתות בכירי הרשות. בעיניהם, הבכירים מפחדים להפסיק את שיתוף הפעולה הביטחוני בשל חששם לאבד את הפריבילגיות שמהן הנהנים הם ומשפחותיהם.⁴³³

תפיסה זו של אזרחי הרשות הפלסטינית את שחיתות מנהיגיהם מבוססת על המציאות העגומה ברש"פ כבר בשנותיה הראשונות. כך למשל, בביקורת שנערכה בשנת 1997 נמצא כי כ-40% מתקציב הרשות נוצל למטרות אישיות ולא ציבוריות.⁴³⁴

דוגמה נוספת לשחיתות בקרב הנהגת הרשות הייתה של קרן החוסן הפלסטינית. בעוד שמטרתה המוצהרת של הקרן הייתה לתמוך במגזרי החינוך, החקלאות, הבריאות והדיוור, נחשף כי הנהנים העיקריים ממנה בפועל היו מקורבים שונים, אשר קיבלו הלוואות דיור נדיבות.⁴³⁵

סמל שחיתות נוסף בשנים הראשונות היה הקזינו ביריחו, אשר נפתח טרם פרוץ האינתיפאדה השנייה. הקזינו נתפס על ידי הציבור כמיזם משותף בין ישראלים לבין בכירי הרשות המושחתיים, אשר העשירו עצמם על חשבון האזרח הפשוט ברשות הפלסטינית.

השחיתות שפשתה ברשות הייתה כה חמורה, עד שבשנת 1999 חתמו 20 אישים בולטים ברשות – אינטלקטואלים וחברי המועצה המחוקקת – על הצהרת "המולדת קוראת לנו", שהאשימה את ערפאת בפתחת הדלת לאופורטוניסטים להפצת השחיתות ברשות. רבים מהחותמים נעצרו על ידי כוחות הביטחון הפלסטינים.⁴³⁶

"תפיסה זו של אזרחי הרשות הפלסטינית את שחיתות מנהיגיהם מבוססת על המציאות העגומה ברש"פ כבר בשנותיה הראשונות. כך למשל, בביקורת שנערכה בשנת 1997 כ-40% מתקציב הרשות נוצל למטרות אישיות ולא ציבוריות"

**”השחיתות שפשתה
ברשות הייתה
כה חמורה, עד
שבשנת 1999
חתמו 20 אישים
בולטים ברשות –
אינטלקטואלים
וחברי המועצה
המחוקקת – על
הצהרת ’המולדת
קוראת לנו’,
שהאשימה
את ערפאת
בפתיחת הדלת
לאופורטוניסטים
להפצת השחיתות
ברשות. רבים
מהחותמים
נעצרו על ידי
כוחות הביטחון
הפלסטינים”**

שחיתות זו נחשבת לגורם משמעותי מאוד בניצחון חמאס בבחירות לפרלמנט בשנת 2006.⁴³⁷ רשימת חמאס בבחירות נקראה ”שינוי ורפורמה” ואחת מהבטחותיהם העיקריות הייתה לסיים את השחיתות, שלדבריהם היוותה גורם מחליש משמעותי עבור הפלסטינים. חמאס גם הבטיח להילחם בנפוטזם במינויים ובקידומים, וכן בבזבז כספי ציבור.⁴³⁸

טענות לשחיתות בשנים המוקדמות של הרשות, ובתקופת יאסר ערפאת, ממשיכות ללוות את הרשות הפלסטינית עד היום, בתקופת אבו-מאזן.⁴³⁹ גם אם אבו-מאזן מרבה לדבר על המאבק בשחיתות, הציבור אינו מאמין כי הוא פועל בעניין ברצינות,⁴⁴⁰ ולא ניכר כי חל שינוי בתקופת כהונתו.⁴⁴¹

כך למשל, סקר דעת קהל משנת 2014 מצא כי כ-25% מהפלסטינים סבורים ששחיתות היא בעיה חמורה, שנייה רק ל”כיבוש”.⁴⁴² לפי סקר דעת הקהל של מכון הסקרים הפלסטיני PCPSR מדצמבר 2022, 81% מהציבור הפלסטיני חושבים שיש שחיתות במוסדות הרשות.⁴⁴³ תוצאות דומות עלו גם בסקרים קודמים.⁴⁴⁴ סקר נוסף שנערך בדצמבר 2022 על ידי ארגון פלסטיני הפועל למאבק בשחיתות (AMAN), הראה כי 85% מהפלסטינים מחשיבים את המאמצים להילחם בשחיתות כלא מספקים.⁴⁴⁵ הדברים אינם נשאר רק במישור הזה, אלא גם מתורגמים למציאות יומיומית. כך למשל, סקר משנת 2011 העלה כי 53% מהנשאלים ברשות הפלסטינית סיפרו ששילמו שוחד ב-12 החודשים האחרונים.⁴⁴⁶

תדמית השחיתות שנקשרה לאבו-מאזן לא נבנתה בחלל ריק, וגם אליו נקשרו פרשיות שחיתות. כך למשל, בשנת 2009 פרסם Reuters תחקיר נרחב לפיו בניו של אבו-מאזן – טארק ויאסר – התעשרו מאוד בביצוע עסקאות בסך עשרות מיליוני דולרים. יאסר הוא (בין היתר) המנכ”ל של חברה לניהול פרויקטי בנייה, אשר בנתה כבישים ובתי ספר עבור הרשות הפלסטינית, כאשר חלק מהכסף הגיע מתמיכה פיננסית של ממשלת ארה”ב. גם טארק הפך לאיש עסקים אמיד מאוד, והוא (בין היתר) סגן יושב הראש של חברת קניונים גדולה ברשות הפלסטינית, וכן הבעלים של חברת פרסום הפועלת אף היא ברשות, בין היתר בעזרת כספים שהתקבלו מממשלת ארה”ב.⁴⁴⁷

”ממחקר שנעשה בשנת 2019 עולה כי 21% מאזרחי הרשות הפלסטינית נחשפו לסחיטה מינית בעת שפנו לקבלת שירותים ממשלתיים, או שהם מכירים מישהו אחר שנחשף לסחיטה מעין זו”

אך השחיתות לא נקשרה רק לשמו של אבו־מאזן, וניתן למצוא מספר רב של פרשיות שחיתות בקרב בכירים רבים ובמקומות שונים ברשות הפלסטינית. כך למשל, שחיתות נפוצה ברשות הפלסטינית מתבצעת במתן משכורות לעובדי ציבור שאינם עובדים באמת, הענקת כלי רכב ממשלתיים למקורבים וחלוקת קופונים לדלק.⁴⁴⁸ דיווח מיולי 2022 חשף כי שני שרים ברשות מינו את בנותיהם לתפקידי מפתח במשרדים שבראשיהם עמדו, כל אחד במשרדו של חברו.⁴⁴⁹

דוגמה נוספת היא פרשיית שחיתות שנחשפה על ידי הממונה על חקירת השחיתות מטעם המודיעין הפלסטיני, של בכירים בפת”ח שדיווחו על רכישת קרקעות בסכום מנופח, ואת היתרה שלשלו לכיסם. אותו בכיר סיפר כי בפרשייה היו מעורבים גם פקידים בכירים במשרד האוצר הפלסטיני, וכי בהמשך הוא הושעה מתפקידו בשל חלקו בחשיפת פרשיות שחיתות.⁴⁵⁰

יתר על כן, השחיתות הקיימת ברשות כוללת גם הרבה מעבר לשחיתות כספית. ממחקר שנעשה בשנת 2019 עולה כי 21% מאזרחי הרשות הפלסטינית נחשפו לסחיטה מינית בעת שפנו לקבלת שירותים ממשלתיים, או שהם מכירים מישהו אחר שנחשף לסחיטה מעין זו.⁴⁵¹ הדו”ח הוצג במסיבת עיתונאים שקיים ארגון AMAN, ומיד חולל סערה, תוך ניסיונות חריפים להשתיק את הביקורת.⁴⁵²

הרשות הפלסטינית מצהירה שתילחם בשחיתות, אך בפועל עושה מעט מאוד.⁴⁵³ כך למשל, הקימה את הנציבות הפלסטינית למלחמה בשחיתות המופקדת על קבלת תלונות ציבור, ועל הפניית מקרים מתאימים לבתי משפט מיוחדים לענייני שחיתות שהוקמו לצורך טיפול מהיר ויעיל במקרי שחיתות חמורים. ברם, על אף שהגוף מתואר כעצמאי, נשיאו מתמנה בצו נשיאותי, וחברים רבים במועצה המייעצת שלו מילאו בעבר תפקידים רשמיים כשרים, שגרירים ויועצים לנשיא. על פי דיווחים, חקירות השחיתות שמבוצעות על ידי הנציבות מאופיינות בסלקטיביות, ובהתאם לכך דעת הקהל מאבדת את האמון בנציבות וסבורה כי הנשיאות, שירותי הביטחון והמפלגות מתערבות באופן קבוע בעבודתה.⁴⁵⁴

יתר על כן, בשנת 2022, מרבית התיקים שנדונו בבתי המשפט המיוחדים העוסקים בשחיתות הם תיקים שנגררו משנים קודמות, ורובם הגדול של הנאשמים הם פקידים זוטרים, ורק אחד מהם הוא בכיר ברשות הפלסטינית.⁴⁵⁵ המסקנה הברורה היא כי הרשות הפלסטינית אינה פועלת באופן רציני כדי לבער את השחיתות.

**”דוגמה מוכרת
נוספת היא פרשת
הרצח של ניזאר
בנאת
(Nizar Banat),
פעיל זכויות אדם
ומבקר בולט של
שחיתות ברשות
הפלסטינית. ב־24
ביוני 2021 פרצו
לביתו של בנאת
כוחות הביטחון של
הרשות הפלסטינית,
היכו אותו במקלות
ולקחו אותו איתם.
שעות לאחר מכן
נמצא בנאת מת.
הבכירים ברשות
האחראים למעשה
טרם הועמדו לדין”**

יתרה מזאת, לא זו בלבד שהרשות הפלסטינית אינה עושה די כדי להילחם בנגע השחיתות, אלא שהיא עצמה רודפת באופן אקטיבי חושפי שחיתויות.⁴⁵⁶ כך למשל, ביוני 2020 עצרו כוחות הרשות הפלסטינית את העיתונאי סאמי א־סאעי למשך שלושה שבועות בגין חשד לפיו הוא ניהל דף פייסבוק שבו פורסם מידע על שחיתות ברשות הפלסטינית. חודש לאחר מכן עצרו כוחות הרשות הפלסטינית ברמאללה כ־20 פעילים שהיו בדרכם לפעולת מחאה נגד שחיתות ברשות, כלאו אותם למשך למעלה משבוע והעמידו אותם לדין בגין התכנסות בלתי חוקית.⁴⁵⁷ דוגמה נוספת שפורסמה באפריל 2021 היא של אקטיביסט פלסטיני, אשר קיבל איומים על חייו מפי חמושים בפת”ח בשל פעילותו בחשיפת שחיתויות ברשות הפלסטינית.⁴⁵⁸

דוגמה מוכרת נוספת, המעוררת הדים עד היום ברשות הפלסטינית,⁴⁵⁹ היא פרשת הרצח של ניזאר בנאת (Nizar Banat), פעיל זכויות אדם ומבקר בולט של שחיתות ברשות הפלסטינית. ב־24 ביוני 2021 פרצו לביתו של בנאת כוחות הביטחון של הרשות הפלסטינית, היכו אותו במקלות ולקחו אותו איתם. שעות לאחר מכן נמצא בנאת מת. הבכירים ברשות האחראים למעשה טרם הועמדו לדין.⁴⁶⁰ בהמשך, משפחתו של בנאת סבלה הטרדות חוזרות ונשנות בשל ניסיונה לקרוא לצדק. כמה מבני משפחתו נעצרו באופן שרירותי פעמים מספר, ואף פוטרו ממשרות ממשלתיות שונות, אך ורק בשל קריאותיהם להעמדה לדין של האחראים.⁴⁶¹

כפי שדווח באתר AL-MONITOR, עיתונאים רבים מכירים מאות סיפורי שחיתות מובהקים ברשות, כולל על בניו של אבו־מאזן, אולם לא יכולים לפרסמם או אפילו לדבר עליהם בפומבי.⁴⁶²

העובדה כי השחיתות מצויה עמוק בתרבות הארגונית של הרשות הפלסטינית, בהיעדר פרלמנט מתפקד (מצב שהחל בניצחון חמאס בבחירות בשנת 2006, ולא השתנה מאז), והיעדר חופש דיבור ועיתונות, מקשה לראות כיצד מצב השחיתות ברשות יכול להשתנות.⁴⁶³

**”בפועל, במהלך שני
העשורים האחרונים
אין אבו־מאזן את
עצמאות הרשות
השופטת, בין היתר
בעזרת סמכויות
חקיקה שנבעו בשל
’מצב חירום’ לצד
מהלכים נוספים”**

פרק ג.5: אין ברשות הפלסטינית מערכת משפט עצמאית

עצמאות הרשות השופטת ברשות הפלסטינית היא סוגיה המלווה את בתי המשפט הפלסטיניים הגבוהים משחר הקמתם.⁴⁶⁴ בחוק הרשות השופטת ישנם סעיפים המבטיחים עצמאות, הן מבחינת היעדר מרות זולת החוק והן מבחינה תקציבית.⁴⁶⁵ בגרסתו המקורית של החוק נקבע כי שופטים יכהנו עד גיל 70, ונקבעו הגבלות על פיטוריהם.⁴⁶⁶ בנוסף לכך החוק דורש הקמה של מועצה שיפוטית עליונה עם רוב לשופטים, האחראית לפקח על השפיטה ולהמליץ בין היתר לגבי עניינים הקשורים בקידום, פיטורין ומינויים של שופטים.⁴⁶⁷ סמכות המינוי של כל השופטים הוענקה בידי נשיא הרשות הפלסטינית, הגם שזו צריכה להיעשות לצד קבלת ”שיבוץ” מהמועצה השיפוטית העליונה.⁴⁶⁸ גם בחוק היסוד הפלסטיני נקבעו הפרדת רשויות,⁴⁶⁹ כפיפות כל הרשויות והפרטים לחוק,⁴⁷⁰ זכות גישה לערכאות והיעדר חסינות מפני פיקוח שיפוטי.⁴⁷¹ עוד נקבע בחוק כי הרשות והשופטים עצמאיים,⁴⁷² כי תוקם רשות שיפוטית עליונה, וחובה להיוועץ בה בעת חקיקה הנוגעת למערכת המשפט, וכי גבולות סמכותם של השופטים, אפשרות הפיטורין שלהם, השיטה, ההרכב ואופן הכינון של בתי המשפט ייקבעו בחוק.⁴⁷³

בפועל, במהלך שני העשורים האחרונים אין אבו־מאזן את עצמאות הרשות השופטת, בין היתר בעזרת סמכויות חקיקה שנבעו בשל ”מצב חירום” לצד מהלכים נוספים,⁴⁷⁴ כפי שיפורט בקצרה להלן.

חוק היסוד הפלסטיני קובע כי יוקם בית משפט חוקתי עליון בעל סמכות לדון בחוקיותם של חוקים, תקנות וצווים, וכן להכריע בשאלות פרשנות של חוקי יסוד ומאבקים בין רשויות.⁴⁷⁵ כבר בתחילת כהונתו פעל אבו־מאזן להעביר מתפקידו את השופט שביהן כנשיאו, אל־צוראני, ולמנות תחתיו שופט מטעמו, את מקורבו אבו־שראה.⁴⁷⁶

בתקופת כהונתו של זה, לא היו התנגשויות בין הנשיא לרשות השופטת.⁴⁷⁷ כך, בין היתר, בית המשפט העליון ברשות אבו־שראר אישר לאבו־מאזן את מהלך נטילת סמכות החקיקה, דבר שהפך את המועצה המחוקקת לחסרת כוח.⁴⁷⁸ לאחר שאבו־שראר פרש מינה אבו־מאזן מקורב נוסף, את פריד ג'לאד, שהיה יועצו המשפטי האישי.⁴⁷⁹ זה המשיך במסורת של קודמו, ואישר לאבו־מאזן להמשיך להחזיק בסמכויות החקיקה, וזאת על אף

**”למרות
ההתחייבויות
הקבועות בחקיקת
חוקי יסוד וחקיקה
רגילה, פעל
אבו־מאזן לאורך
שנות שלטונו
לחיסול עצמאות
מערכת המשפט
ולביצור שלטונו
באמצעותה.
במהלך השנים
איבדה הרשות
השופטת את
עצמאותה,
ובאמצעות סדרה
של פעולות
כוחניות הוכפפה
באופן ישיר
לרצונו ולמרותו
של אבו־מאזן”**

שאבו־מאזן דחה את הבחירות לפרלמנט, ועל אף שלאחר ארבע שנים לא נראתה הצדקה לדחייה זו על פי חוק.⁴⁸⁰ לאחר שג'לאד התפטר ב־2014 מתפקידו בשל חילוקי דעות עם אבו־מאזן בנוגע ליורשו,⁴⁸¹ ניסה אבו־מאזן למנות מקורב בפעם השלישית, אולם מהלך זה לא צלח,⁴⁸² ומהנא התפטר.⁴⁸³

לאחר הקמת בית המשפט החוקתי נקט אבו־מאזן שורה של פעולות לשלילת עצמאותו של בית המשפט. בשנת 2019 הוא פרסם שני צווים, לכאורה על בסיס המלצות ועדה שהקים. הצו האחד הוריד את גיל הפרישה של השופטים ל־60 (ובכך העביר מתפקידם רבים מהשופטים הוותיקים של בית המשפט העליון). בצו השני הוחלפה מועצת השופטים העליונה, בוטלו מחלקות רבות של בית המשפט העליון ובתי המשפט לערעורים, ובמקומם הוקמה ”מועצת שופטים עליונה למעבר”, שהוסמכה בין היתר להמליץ על פיטורי שופטים.⁴⁸⁴ לראשות המועצה מונו מקורבים של אבו־מאזן.⁴⁸⁵ חלק מסמכויותיה נשללו בפסק דין של בית המשפט החוקתי,⁴⁸⁶ אולם בפועל הסמכויות החשובות נותרו בידיו של אבו־מאזן, וכך ב־15.9.2019 הוא הורה (על בסיס המלצה של מועצת השופטים למעבר) על הוצאה לגמלאות מוקדמת של תשעה־עשר שופטים של בית המשפט העליון ובתי המשפט לערעורים,⁴⁸⁷ ובכללם השופטים שפסקו בעבר להגביל את כוחו. ניסיונם של השופטים להתנגד לכך העלה חרס,⁴⁸⁸ ושניים מהם אף זומנו לחקירה.⁴⁸⁹ העתירות שהוגשו לבית המשפט החוקתי בעניין זה נדחו בנימוקים דחוקים שונים.⁴⁹⁰

למעשה, בית המשפט החוקתי כיום איננו אלא זרועו הארוכה של אבו־מאזן. על פי רוב הוא מתיישר עם השלטון, תוך ניסיון למצוא תירוצים ולהתחמק מהכרעות הנוגדות את צרכיו של אבו־מאזן. מציאות זו נוצרה בין היתר בשל תיקון לחוק בית המשפט החוקתי שפרסם אבו־מאזן, במסגרתו כהונת שופטים בו הוגבלה לשש שנים, מספרם הוגבל לתשעה שופטים, וניתנה לאבו־מאזן סמכות למנות שלושה שופטים לבית משפט זה כל שנתיים. כך הבטיח לעצמו אבו־מאזן שליטה גם בגורם זה של הרשות השופטת.⁴⁹¹

לסיכום, למרות ההתחייבויות הקבועות בחקיקת חוקי יסוד וחקיקה רגילה, פעל אבו־מאזן לאורך שנות שלטונו לחיסול עצמאות מערכת המשפט ולביצור שלטונו באמצעותה. במהלך השנים איבדה הרשות השופטת את עצמאותה, ובאמצעות סדרה של פעולות כוחניות הוכפפה באופן ישיר לרצונו ולמרותו של אבו־מאזן.

סיכום

”עוד קודם שהוקמה הרשות פעלו הארגונים שמהם צמחה להשמדת מדינת ישראל, ומאז שהוקמה היא עושה זאת ביתר שאת. זה הדגל שנשא אבו־מאזן זאת ביתר שאת. זה הדגל שנשא ערפאת, וזה הדגל שנשא אבו־מאזן”

מסמך זה חושף את פניה של הרשות הפלסטינית כגוף המחוייב לאידיאולוגיה השוללת באופן בסיסי את קיומה של מדינת ישראל ופועל למימושה בכל דרך אפשרית. בנוסף לכך מדובר בשלטון מושחת, שאינו נהנה מלגיטימציה דמוקרטית ואינו פועל לטובת אזרחיו אלא לטובת שרידות שלטונו.

מציאות זו איננה נחלת העבר וגם איננה חידוש. עוד קודם שהוקמה הרשות פעלו הארגונים שמהם צמחה להשמדת מדינת ישראל, ומאז שהוקמה היא עושה זאת ביתר שאת. זה הדגל שנשא ערפאת, וזה הדגל שנשא אבו־מאזן. שניהם מקדמים את דרך הטרור והג'יהאד, גם אם משלמים לעיתים מס שפתיים לגינוי הטרור. מפת הדרכים שלהם הייתה ועודנה תורת השלבים. ברור שהדאגה לאזרחי הרשות ושגשוגה אינם בראש סדר העדיפויות שלהם.

הבאת הרשות הפלסטינית או רשות פלסטינית ”משודרגת” כלשהי לשלוט בעזה – משמעותה בניית ישות טרור נוספת שונאת ישראל על גבולה הדרומי של המדינה. יש להניח כנקודת מוצא כי אופי זה לא ישתנה גם אם יתחלף ראש הרשות או ימונה בעזה ”ראיס” אחר. התשתית האידיאולוגית של הרשות היא ברורה וותיקה, עוד מימי הקמת הפת”ח ואש”ף לאחריו, ותהא זו טעות לצפות שהדבר ישתנה.

רבים בישראל, לרבות רבים מאנשי הממסד הביטחוני, רואים ברשות משום גוף ”בר שיח” ושאינו ”ניתן לעבוד”. כפי שעולה ממסמך זה, בעניין הרצון בהשמדת ישראל ההבדל בין הרשות ובין חמאס אינו הבדל של מהות. אלו גם אלו הריעו למבצעי הטבח ב־7 באוקטובר. הדברים נכונים גם לגבי הנהגת הרשות הפלסטינית, אולם גם לגבי רוב אזרחיה, המתחנכים מינקות לשנאת ישראל בהתאם לתוכנית החינוך של הרשות ובהתאם לאידיאולוגיה המנחה אותה מראשית ימיה.

הערות שוליים

- 1 Anat Kurz, *Fatah and the Politics of Violence* (2005) (להלן: "ענת קורץ").
- 2 סעיפים 111-1. האמנה של הפת"ח, בתרגום לאנגלית, זמינה [כאן](#).
- 3 סעיפים 16-12 באמנה, לעיל.
- 4 סעיפים 26-17 באמנה.
- 5 ענת קורץ, לעיל.
- 6 [מחקרו של Michael Sharnoff](#) ב-Middle East Quarterly מקיץ 2021; התנועה הלאומית הפלסטינית: מעימות להשלמה? עמ' 8 (עורכים: משה מעוז ובי"ז קדר, הוצאת משרד הביטחון, 1997).
- 7 Efraim Karsh, *Arafat's War* (New York: Grove Atlantic, 2003).
- 8 משה שמש, "אש"ף: 1964-1993 - ממאבק מזוין לחיסול מדינת ישראל, להסכם שלום איתה", בתוך: התנועה הלאומית הפלסטינית: מעימות להשלמה? (עורכים: משה מעוז ובי"ז קדר, הוצאת משרד הביטחון, 1997) (להלן: "משה שמש").
- 9 שם, עמ' 300.
- 10 שם, עמ' 300.
- 11 שם, עמ' 302.
- 12 שם, עמ' 303.
- 13 שם, עמ' 304.
- 14 כפי שתורגמה על ידי יהושפט הרכבי, בספרו האמנה הפלסטינית ומשמעותה (1971). הטקסט המלא [זמין בקישור](#).
- 15 וראו והשוו את הגדרת ארגון UNRWA למי נכלל בקריטריון של פליט פלסטיני, הזכאי להגנת הארגון (ההדגשות אינן במקור): "These are **persons whose normal place of residence was Palestine during the period June 1946 to 15 May 1948, and who lost both home and means of livelihood as a result of the 1948 conflict**. Palestine Refugees, and **descendants of Palestine refugee males**, including legally adopted children are eligible to register for UNRWA services"
- 16 המונח "פחחלנד" [בלקסיקון העין השביעית לעיתונות ותקשורת](#).
- 17 משה שמש, לעיל, עמ' 305.
- 18 הטקסט באנגלית זמין באתר ארגון Economic cooperation foundation [בקישור זה](#).
- 19 משה שמש, לעיל, עמ' 306.
- 20 שם, עמ' 307.

- 21 שם, עמ' 308.
- 22 שם, עמ' 310-311.
- 23 שם, עמ' 313-314.
- 24 זמינה באנגלית, יחד עם ההודעה המדינית, [בקישור זה](#).
- 25 משה שמש, לעיל, עמ' 315.
- 26 התרגום האמור הוא מספרו של בני מוריס, מדינה אחת, שתי מדינות, עמ' 91 (2012) ולהלן: מדינה אחת, שתי מדינות).
- 27 משה שמש, לעיל, עמ' 316.
- 28 שם.
- 29 שם.
- 30 מדינה אחת, שתי מדינות, לעיל, עמ' 92-93.
- 31 Radio Monte Carlo, Sept. 1, 1993, cited in "INCITEMENT TO VIOLENCE AGAINST ISRAEL BY LEADERSHIP OF PALESTINIAN AUTHORITY - 27-Nov-96" [Israel Ministry of Foreign Affairs](#)
- 32 מדינה אחת, שתי מדינות, עמ' 93-94.
- 33 The Jerusalem Report, Nov. 28, 1996, Cited in "INCITEMENT TO VIOLENCE AGAINST ISRAEL BY LEADERSHIP OF PALESTINIAN AUTHORITY - 27-Nov-96" [Israel Ministry of Foreign Affairs](#)
- 34 Brought by Israell Radio, June 7, 1996, Cited in "INCITEMENT TO VIOLENCE AGAINST ISRAEL BY LEADERSHIP OF PALESTINIAN AUTHORITY - 27-Nov-96" [Israel Ministry of Foreign Affairs](#)
- 35 The Jerusalem Post, March 15, 1996, Cited in "INCITEMENT TO VIOLENCE AGAINST ISRAEL BY LEADERSHIP OF PALESTINIAN AUTHORITY - 27-Nov-96" [Israel Ministry of Foreign Affairs](#)
- 36 מדינה אחת, שתי מדינות, לעיל, עמ' 94-95, ראו שם את הסקירה בעניין השינויים העמומים באמנה ובאופן שבו אלו התבצעו עד דצמבר 1998.
- 37 שם, עמ' 95-105.
- 38 שם, עמ' 105.
- 39 עדי שוורץ ועינת וילך, מלחמת זכות השיבה, נכרת זמורה ביתן 2018, עמ' 183-184, המצטטים ראיון עם עו"ד רייזנר מיום 30.7.2015.
- 40 המזכר מתאריך 2.1.2001 שנכתב על ידי היחידה המשפטית ב־Negotiation Support Unit, ומוען לאבו־מאזן, [זמין בקישור](#).
- 41 מדינה אחת, שתי מדינות, לעיל, עמ' 120.
- 42 המחקר נערך מספטמבר 2019 ועד מרץ 2021, והוא זמין [בקישור](#).
- 43 דלאל מוגרבי הייתה מחבלת שפיקדה על הפיגוע הרצחני בכביש החוף, שבו נרצחו 35 אנשים, בהם 12 ילדים, ונפצעו 77. בשל "הצלחת" הפיגוע וגודלו הפכה מוגרבי לדמות לחיקוי ברשות הפלסטינית. כפי שיובא בהמשך המאמר, בתי ספר רבים קרויים על שמה וטקסים מטעם הרש"פ נערכים לזכרה.
- 44 הדו"ח מתבסס על 220 ספרי לימוד שהיו זמינים אונליין באתר משרד החינוך הפלסטיני באפריל 2021. הדו"ח זמין [בקישור](#) (ולהלן: דו"ח IIMPACT-SE).
- 45 ארגון הכוח תוכניות לימודים בכתי ספר כרחבי העולם, כדי לקבוע אם החומר תואם את הסטנדרטים הבינלאומיים כפי שנגזרו מהצהרות וההחלטות של אונסק"ו.
- 46 פרסום של ארגון PMW, Hillary Clinton's full statement introducing PMW's report on "Palestinian schoolbooks", מיום 8.2.2008, זמין [בקישור](#).
- 47 התרגום נעשה על ידי הח"מ.

- 48 סרטון מאתר ממר"י, "טקס סיום בגני ילדים בטולכרם משנת 2016", זמין [בקיטור](#).
- 49 כתבה של "כאן חדשות" מיום 3.11.2021, זמינה [לצפייה בקיטור](#).
- 50 פרסום של ארגון PMW, "מלמדים ילדים בבית ספר בצור באהר במזרח ירושלים לשיר: שיישך מאיתנו הדם", מיום 10.12.2010, זמין [בקיטור](#).
- 51 כתבה באתר YNET, "Palestinian children reportedly pretend to execute IDF soldiers in foreign aid-funded schools", מיום 3.12.2017, זמינה [בקיטור](#).
- 52 פרסום של ארגון PMW, "במסגרת קייטנה במסגד אל-אקצא נאמר לילדים: שהידיים לוחמים זוכים לשבעים בתולות", מיום 30.7.2015, זמין [בקיטור](#).
- 53 פרסום של ארגון PMW, "שמונה מחנות קיץ על שם האסירים 'האמיצים' ויההקרבה הגדולה שלהם", מיום 10.7.2012, זמין [בקיטור](#).
- 54 פרסום של ארגון PMW, "בהצגה בחסות האו"ם נאמר לילדים פלסטינים להחליף סיגריות במקלעים", מיום 11.6.2012, זמין [בקיטור](#).
- 55 באתר "המרכז למורשת המודיעין", "במחנה קיץ שארגנה פתח במחוז שכם עברו החניכים אימונים סמי צבאיים", מיום 28.7.2022, זמין [בקיטור](#).
- 56 פרסום של ארגון PMW, "Fatah summer camp trains Palestinian teen soldiers", מיום 17.8.2023, זמין [בקיטור](#).
- 57 פרסום של ארגון PMW, "The PA summer camps for terror and Martyrdom", מיום 3.8.2023, זמין [בקיטור](#).
- 58 פרסום של ארגון PMW, "מחנות קיץ על שם מחבלים", זמין [בקיטור](#).
- 59 פרסום של ארגון PMW, "עידוד אלימות בקרב ילדים", מיום 19.8.2012, זמין [בקיטור](#).
- 60 פרסום של ארגון PMW, "שמות בתי ספר ברשות הפלסטינית", זמין [בקיטור](#).
- 61 פרסום של ארגון PMW, "West Bank girls march: 'Blow up the Zionist's head... Strike Tel Aviv... Strike Ashkelon'", מיום 31.10.2023, זמין [בקיטור](#).
- 62 פרסום של ארגון PMW, "שיר אנטישמי של נערה בטלוויזיה הפלסטינית: 'מדוע הבאת אלינו את היהודים, שמתמאים את ירושלים ואת מסגדה הגדולה'", מיום 15.12.2017, זמין [בקיטור](#).
- 63 מדובר בעלילה שפורסמה פעמים רבות בעיתונות הפלסטינית ועל ידי גורמים בכירים ברשות הפלסטינית, ולפיה ישראל התנקשה בחייו של יאסר ערפאת באמצעות רעל. לדוגמאות נוספות ראו את הפרסום באתר ארגון PMW, זמין [בקיטור](#).
- 64 פרסום של ארגון PMW, "ישטיפת המוח של הרש"פ: שיר של ילדה חוזר על העלילה כי ישראל רצחה את ערפאת", מיום 19.5.2017, זמין [בקיטור](#).
- 65 פרסום של ארגון PMW, "חינוך בבתי הספר הפלסטינים: 'נילחם ביהודים, נהרוג אותם ונתגבר עליהם'", מיום 30.3.2015, זמין [בקיטור](#).
- 66 פרסום של ארגון PMW, "יושב ראש הרש"פ מחמוד עבאס מריע לילדה ששרה על שהאדה", מיום 10.4.2006, זמין [בקיטור](#).
- 67 פרסום של ארגון PMW, "עידוד אלימות בקרב ילדים", מיום 10.6.2015, זמין [בקיטור](#).
- 68 פרסום של ארגון PMW, "פת"ח אינה משאירה מקום לפתרון שתי מדינות: 'מהיום ועד הנהר - היא שלנו'", מיום 14.6.2015, זמין [בקיטור](#); אתר PMW "בעמוד הפייסבוק של פת"ח: 'פלסטין משמעה כל אדמת הלאום מהנהר ועד הים'", מיום 8.4.2015, זמין [בקיטור](#); אתר PMW "המסרים של פת"ח בפייסבוק: שגאה, האדרת טרור ועולם ללא ישראל", מיום 2.1.2013, זמין [בקיטור](#).
- 69 פרסום של ארגון PMW, "עמוד הפייסבוק הרשמי של משמר הנשיאות הפלסטיני מציג מפה המוחקת את ישראל", מיום 16.4.2015, זמין [בקיטור](#). ראו גם בהערה הבאה.
- 70 פרסום של ארגון PMW, "כוחות הביטחון הלאומי ומשמר הנשיאות של הרש"פ: ישראל כולה היא 'פלסטין'", מיום 15.2.2015, זמין [בקיטור](#).

- 71 פרסום של ארגון PMW, "מפה ענקית מוחקת את ישראל בצירוף הטקסט: 'פלסטין' - שבים בקרוב", מיום 16.7.2013, [זמין בקישור](#).
- 72 ראו דוגמאות קודמות, וכן: פרסום של ארגון PMW, "פת"ח של מחמוד עבאס רוצה להרוס את ישראל: ימה שנלקח בכוח יוחזר רק בכוח", מיום 4.6.2015, [זמין בקישור](#).
- 73 דו"ח IMPACT-SE, וכן דו"ח Georg Eckert Institute. וכן ראו גם צבר מפות מספרי לימוד באתר ארגון PMW, [זמין בקישור](#).
- 74 פרסום של ארגון PMW, "ערים ישראליות מוצגות כחלק מ'פלסטין' בשיר בטלוויזיה הפלסטינית", מיום 20.3.2012, [זמין בקישור](#).
- 75 פרסום של ארגון PMW, "מנגנוני הביטחון של עבאס: 'פלסטין' כוללת את יפו, עכו, רמלה, הכרמל, הגליל והכנרת", מיום 10.3.2015, [זמין בקישור](#).
- 76 פרסום של ארגון PMW, "הרש"פ ופת"ח מציגות את ישראל כ'פלסטין הכבושה", מיום 19.5.2015, [זמין בקישור](#).
- 77 שם.
- 78 פרסום של ארגון PMW, "'פלסטין' - במקום ישראל", [זמין בקישור](#).
- 79 שם; וכן פרסום באתר ארגון PMW, "שיר בטלוויזיה הפלסטינית: יפו, עכו, חיפה ונצרת - פלסטיניות", מיום 5.10.2012, [זמין בקישור](#).
- 80 פרסום של ארגון PMW, "שיר שנכתב ע"י גורם פלסטיני רשמי ופורסם בעיתון הרשמי של הרש"פ מחשיב את כל שטח מדינת ישראל כשטח פלסטיני שיוחזר", מיום 30.3.2015, [זמין בקישור](#).
- 81 פרסום של ארגון PMW, "פסטיבל בחסות ראש הממשלה הפלסטיני, סלאם פיאד, מציג את צפת, טבריה, עכו, חיפה ויפו כ'פלסטין'", מיום 29.10.2012, [זמין בקישור](#).
- 82 פרסום של ארגון PMW, "בכיר ברש"פ גיביריל רג'וב: 'פלסטין כולה - מהנהר ועד לים - כולה כבושה'", מיום 9.6.2013, [זמין בקישור](#).
- 83 פרסום של ארגון PMW, "מושל מחוז סלפית ברש"פ מעניק מגן הוקרה בצורת מפה המוחקת את ישראל" מיום 7.6.2015, [זמין בקישור](#); מתנה דומה הוענקה על ידי שר החקלאות ברש"פ - פרסום של ארגון PMW, "שר ברש"פ מעניק כמתנה מפה של 'פלסטין' הכוללת את כל שטח ישראל", מיום 26.10.2013, [זמין בקישור](#); דוגמה דומה למפה המצויה אצל גורם רשמי ברש"פ ניתן למצוא במפה שתלויה במשרדה של השרה הפלסטינית לענייני נשים, רביחה דייאב, הכוללת את כל שטחי הרש"פ וישראל גם יחד, אתר PMW מיום 23.4.2014, [זמין בקישור](#).
- 84 פרסום של ארגון PMW, מיום 11.12.2014, [זמין בקישור](#).
- 85 פרסום של ארגון PMW, "שר החוץ של הרשות הפלסטינית: עבאס הורה לרש"פ לתבוע את בריטניה על 'הבטחת בלפור מבשרת הרעות' - 'תחילת האסון... בהקמת הישות הציונית'", מיום 22.10.2017, [זמין בקישור](#).
- 86 מאמרו של סא"ל יהונתן דחוח-הלוי באתר מכון המחקר JCPA, "המערכה הפלסטינית להפרכת הנרטיב הציוני ולשלי- לת זכות העם היהודי בארץ ישראל", מיום 30.1.2023, [זמין בקישור](#).
- 87 מאמרו של יוסי קופרוורס באתר מכון המחקר JCPA, "שקרים והטעיות במסמך הרש"פ", מיום 9.4.2019, [זמין בקישור](#).
- 88 פרסום של ארגון PMW, "מתאגרף פלסטיני נאלץ להחרים תחרות עם מתמודד ישראלי, לפי פקודת הוועד האולימפי הפלסטיני", מיום 17.8.2017, [זמין בקישור](#).
- 89 פרסום של ארגון PMW, "בכירים באש"ף: משחק כדורגל בין ישראלים לפלסטינים הוא 'פשע נגד האנושות'", מיום 11.9.2014, [זמין בקישור](#).
- 90 פרסום של ארגון PMW, "הוועדה הלאומית למאבק בנורמליזציה כ'פלסטין' פרסמה הודעה, בה ניתנה את השתתפותם של ילדים מהגדה המערבית במשחק כדורגל בין ילדים פלסטינים וישראלים", מיום 5.9.2014, [זמין בקישור](#).
- 91 פרסום של ארגון PMW, "פת"ח מגנה משחק כדורגל בין ישראלים לפלסטינים 'מעשה אינדיבידואלי, תוצר של נפשות חולות'", מיום 4.9.2014, [זמין בקישור](#).
- 92 פרסום של ארגון PMW, "גורם פלסטיני רשמי על קיום משחק כדורגל בין ילדים פלסטינים וישראלים: 'פשע ומעשה לא פטריוטי ולא מוסרי'", מיום 3.9.2014, [זמין בקישור](#).

- 93 פרסום של ארגון PMW, "בכיר פת"ח קורא להחרים כל תוצרת ישראל", מיום 10.4.2012, [זמין בקישור](#).
- 94 פרסום של ארגון PMW, "עבאס מעניק 'אות כוכב הצבאי' למחבלת שהניחה פצצה בקולנוע", מיום 21.6.2015, [זמין בקישור](#).
- 95 פרסום של ארגון PMW, "יושב ראש הרש"פ מחמוד עבאס מריע לילדה ששרה על שהאדה", מיום 10.4.2006, [זמין בקישור](#).
- 96 פרסום של ארגון PMW, "תחרות סיף על שמו של רב המחבלים אבו ג'יהאד נערכה תחת חסותו של ג'יבריל רג'וב", מיום 20.4.2015, [זמין בקישור](#).
- 97 פרסום של ארגון PMW, "תיק ג'יבריל רג'וב", מיום 27.7.2017, [זמין בקישור](#) ולהלן: "תיק רג'וב".
- 98 ש.ם.
- 99 ש.ם.
- 100 ש.ם.
- 101 ש.ם.
- 102 לעיל, תיק רג'וב.
- 103 באתר המרכז למורשת המודיעין, "האדרת שהיד שביצע לאחרונה פיגוע דקירה, בטקס הוקרה שנתי לבוגרי בתי ספר תיכוניים ואוניברסיטאות בעירייה עירוריה, מזרחית לירושלים", מיום 18.9.2019, [זמין בקישור](#).
- 104 מחקר של המרכז למורשת המודיעין, "האדרת דמותם של שהידים, שביצעו פיגועי טרור רצחניים, והפיכתם למודל לחיקוי: המקרה של דלאל אלמעריבי, מחבלת מתנועת פתח, שהשתתפה בפיגוע הדמים בכביש החוף", מיום 23.3.2017, [זמין בקישור](#).
- 105 כתבה של עידו רקובסקי בעיתון "הארץ", מתאריך 28.11.2023, [זמין בקישור](#).
- 106 פרסום של ארגון PMW, "בכיר פת"ח ג'יבריל רג'וב: יש אושוויץ ישראלי כדי לטבוח בפלסטינים", מיום 10.2.2019, [זמין בקישור](#).
- 107 ציוף של אסף ניבור ברשת החברתית X, מיום 14.10.2023, [זמין בקישור](#).
- 108 פרסום של ארגון PMW, "A source of pride", PLO official: Fatah applauds Hamas murderers and rapists: "heroism, and honor", מיום 23.10.2023, [זמין בקישור](#).
- 109 ש.ם.
- 110 פרסום של ארגון PMW, "No Palestinian will condemn massacre of Israel on Oct. 7, Hamas, and Fatah 'together in struggle until [Israel] disappears'", PLO official, מיום 12.11.2023, [זמין בקישור](#).
- 111 פרסום של ארגון MEMRI, "בכירים פלסטינים מצדיקים את מתקפת הטרור של חמאס ב־7.10: זה לא טרור, זו תגובה טבעית", מיום 8.12.2023, [זמין בקישור](#).
- 112 כתבה של AP באתר YNET, "סקר: זינוק בתמיכה בחמאס בגדה, רוב הפלסטינים מצדיקים את הטבח" מיום 14.11.2023, [זמין בקישור](#).
- 113 סקר ארגון Arab World for research and development, "Wartime Poll: Results of an Opinion Poll Among Palestinians in the West Bank and Gaza Strip שנערך בין 31.10.23 ל־7.11.23", [זמין בקישור](#).
- 114 ידיעה בערוץ הטלגרם של עמית סגל, "משרד החוץ הפלסטיני: מטוסי קרב של צה"ל הם שהרגו את משתתפי נובה, ואחר כך ישראלים רבים ביישובי העוטף", מיום 19.11.2023, [זמין בקישור](#); כתבתם של עינב חלבי, לירן לוי ואיתמר אייכנר, "הרשות הפלסטינית הכחישה שחמאס ביצע את הטבח במסיבת הטבע – וטענה: 'הפצצה ישראלית'", מיום 19.11.2023, [זמין בקישור](#).
- 115 כל הנתונים המוצגים לקוחים מתוך מחקר של המטה הלאומי ללוחמה כלכלית בטרור (גוף השייך למשרד הביטחון), "תשלומי הרשות הפלסטינית – תוכן לאתר המט"ל – פעימה ראשונה", ינואר 2023, [זמין בקישור](#), אלא אם נעשתה הפניה מפורשת למקור מידע אחר.

- 116 הנתונים מתוך דו"חות של המטה הלאומי ללוחמה כלכלית בטרור, של משרד הביטחון. הדו"חות [זמינים בקישור](#). יוער כי הרשות הפלסטינית עובדת קשה על מנת להסתיר את הסכומים שהיא משלמת, וזאת בשל הלחץ הבינלאומי המופעל עליה להפסיק לשלם משכורות למחבלים, והסירוב המוחלט של הרשות לקבל תנאי זה. כך למשל, ראו את מאמרו של יוני בן מנחם באתר מכון JCPA, "הרש"פ מתעקשת להמשיך ולשלם למחבלים ובני משפחותיהם", מיום 1.2.2022, [זמין בקישור](#); וכן כתבתה של איילת כהנא באתר מקור ראשון, "כך הרש"פ מלבינה העברת כספים למחבלים", מיום 22.2.2021, [זמין בקישור](#); וכן כתבתו של ניצן שפירא באתר חדשות N12, "לפי מגורים, מספר הילדים וכמה שנים בכלא: כך מקבלים מחבלים כסף מהרשות הפלסטינית", מיום 12.4.2022, [זמין בקישור](#).
- 117 הנתונים על תקציב המדינה מאתר נכסת ישראל, [זמין בקישור](#).
- 118 הנאום זמין באתר ארגון PMW, "תשלום משכורות למחבלים ולמשפחותיהם", מיום 28.10.2018, [זמין בקישור](#).
- 119 כתבתו של חאלד אבו טעמה בג'רוזלם פוסט, "אבו־מאזן: ינמשיך לשלם לאסירים השהידים, גם יגאל עמיר מקבל חופות והטבות" מיום 15.8.2018, [זמין בקישור](#). דברים דומים נאמרו על ידי השר לענייני אסירים ברשות הפלסטינית, כפי שפורסם בחדשות 13, "ככיר ברשות הפלסטינית: 'אבו־מאזן ימשיך לממן את האסירים'", מיום 29.4.2017, [זמין בקישור](#).
- 120 כתבה של גל ברנר ואמיר בר שלום בחדשות כאן, "אבו־מאזן במסר לארה"ב: אשלם למשפחות האסירים והשהידים עד יומי האחרון", מיום 27.4.2023, [זמין בקישור](#).
- 121 כתבתו של אסף גיבור ב"מקור ראשון", "הרשות הפלסטינית הודיעה: מעבירים משכורות למשפחות מחבלים שחוסלו בעזה", מיום 31.12.2023, [זמין בקישור](#). וראו גם את הכתבה באתר "Your Aid Dollars for Palestinian Terrorists", [זמינה בקישור](#), 4.1.2024.
- 122 פרסום של ארגון PMW, "PA will pay \$2,789,430 to families of 1,500 dead Hamas terrorist murderers, for this month", מיום 15.10.2023, [זמין בקישור](#).
- 123 כתבתו של משה נוסכאום בחדשות 12, "הווידיאופדיה: מהומות מנהרת הכותל", מיום 12.1.2010, [זמין בקישור](#); כתבתו של ד"ר אורי מילשטיין ב"מעריב", "ציר המוות: סיפורו של הקצין הבכיר שנפל באירועי מנהרת הכותל", מיום 24.9.2016, [זמין בקישור](#).
- 124 חדשות nana10, "סוהא ערפאת מודה: בעלי תיכנן את אינתיפאדת אל־אקצא", מיום 28.12.2012, [זמין בקישור](#); ראו גם את מאמרו של סא"ל יהונתן דחוח־הלוי באתר מכון JCPA, "עדויות על אחריותה של הרשות הפלסטינית לפרוץ אינתיפאדת אל־אקצה", מיום 23.2.2013, [זמין בקישור](#).
- 125 ראו, בין היתר, את מאמרו של יוני בן־מנחם באתר NEWS1, "הטרור של מנגנוני הביטחון של הרש"פ", מיום 18.9.2022, [זמין בקישור](#) (להלן: "הטרור של מנגנוני הביטחון"). מעורבותה הישירה של הרשות הפלסטינית בביצוע הליניצ' ברמאללה נקבעה כממצא בכפסק דין של בית המשפט המחוזי בירושלים.
- 126 מחקרו של סא"ל (מילין) ירד ברוך, באתר הביטחוניסטים, "התפוררות הרש"פ - פרק 3: אובדן מוסת השליטה הביטחוני של הרשות", מיום 5.2.2023, [זמין בקישור](#).
- 127 כתבתם של יניב קובוכניץ, הגר שיוץ וג'קי חורי באתר הארץ, "צה"ל: חיילים ירו למוות באיש כוחות הביטחון של הרשות לאחר שירה לעברם", מיום 4.11.2022, [זמין בקישור](#).
- 128 "זכרו של השהיד, סגן אלוף דאוד מוחמד אל־זובידי", באתר ארגון Amad, מיום 16.5.2023, [זמין בקישור](#).
- 129 ידיעה באתר ארגון MEMRI, "צוואת המחבל איש הביטחון המסכל הפלסטיני: אין מעלה המשתווה לשהאדה, דבקו בנשק ובג'יהאד נגד האויב", מיום 15.9.2022, [זמין בקישור](#).
- 130 כתבתם של אור הלר וישי פורת בחדשות 13, "מחבל פתח בירי לעבר עמדת צה"ל ונוטרל - אין נפגעים נוספים", מיום 17.1.2023, [זמין בקישור](#).
- 131 כתבה באתר הקול היהודי, "סגנו של אבו מאזן ספד למחבל: ילחמים למען החופש", מיום 10.12.2023, [זמין בקישור](#).
- 132 ידיעה מאתר אבו עלי אקספרס, "אחמד טה, בן 39, המחבל שחוסל היום במהלך ניסיון פיגוע הדקירה בצומת גית' אבישר היה, על פי כלי תקשורת פלסטינים, קצין במנגנון הביטחון הלאומי של הרש"פ", מיום 27.4.2023, [זמין בקישור](#).
- 133 כתבה באתר הקול היהודי, "קצין ברשות הפלסטינית ירה לעבר כוחות צה"ל וחוסל", מיום 7.12.2023, [זמין בקישור](#); וכן ראו הכתבה באתר הקול היהודי, "סגנו של אבן מאזן ספד למחבל: ילחמים למען החופש", מיום 10.12.2023, [זמין בקישור](#).

- 134 כך למשל, ראו את הכתבה באתר ארגון אלמגור, "Terrorism by the PA and Its Employees", המפרטת דוגמאות רבות נוספות, [זמין בקישור](#).
- 135 מחקר של ארגון PMW, "Terrorists in Uniform", מיום 31.1.2024, [זמין בקישור](#).
- 136 המחקר ממרץ 2024, "שוטרים ביום מחבלים כלילה: מעורבות מנגנוני הביטחון הפלסטיניים בטרור", [זמין בקישור](#).
- 137 האחרון נקבע למאי 2021 ונדחה מאז לתאריך לא ידוע. פת"ח טענו שהדחייה היא בשל חוסר יכולת לקיים בחירות במזרח ירושלים, אך נדמה שההסבר האמיתי נובע מחשש – מבוסס למדי – של הפסד מחודש בבחירות לחמאס.
- 138 "The 1996 Presidential and Legislative Elections", באתר הבחירות של הרשות הפלסטינית, [זמין בקישור](#).
- 139 מספר הנציגים גדל ל-132, והחלק האזורי של הבחירות חוזק משמעותית.
- 140 "Palestinian Legislative Council Election 2006" באתר ארגון ECF, [זמין בקישור](#). ודוק, המועצה הלאומית הפלסטינית התכנסה שוב באפריל-מאי 2018, ללא נציגים של חמאס, הג'יהאד האסלמי וארגונים נוספים, וזאת בכדי לבצר את כוחו של אבו־מאזן, וקשה לראות בכך כינוס אמיתי ועצמאי של המועצה. להרחבה נוספת ראו "Mapping Palestinian Politics", באתר ארגון ECFR, [זמין בקישור](#).
- 141 ענת קורץ, הערכה אסטרטגית של ארגון INSS, "Fatah's Electoral Defeat: The End of Inertia", מיום 1.4.2006, [זמין בקישור](#).
- 142 למרבה הצער, ההפסד של הפת"ח לחמאס בבחירות בינואר 2006 מנע את קיומו של סבב הבחירות החמישי.
- 143 לדוגמה, ב-2007 נאסרה השתתפותם של ארגונים שאינם מכירים באש"ף בבחירות, מה שמנע את השתתפות חמאס.
- 144 פילוח נתוני ועדת הבחירות המרכזית הפלסטינית [זמין בקישור](#).
- 145 ירד מ-61% ב-2012 ל-41% בבחירות האחרונות, לפי פילוח נתוני ההצבעה המדווחים בקישור שבהערה הקודמת.
- 146 לפי סקר שפרסם מכון הסקרים הפלסטיניים PCPSR במרץ 2023, [זמין בקישור](#).
- 147 לפי סקר שפרסם מכון הסקרים הפלסטיניים PCPSR בספטמבר 2023, [זמין בקישור](#).
- 148 לפי סקר שפרסם מכון הסקרים הפלסטיניים PCPSR ב-13 בדצמבר 2023, [זמין בקישור](#).
- 149 זמין באתר ארגון MEMRI, "שר פלסטיני לשעבר: כשלונו בבניית המדינה הפלסטינית על יסוד שלטון החוק והדמוקרטיה", מיום 15.12.2019, [זמין בקישור](#).
- 150 Entry-Points to Palestinian Security Sector Reform, [Page 157](#) (Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces, Roland Friedrich and Arnold Luethold Editors, 2007)
- 151 שם, עמ' 175-181.
- 152 נאומו של גנרל קית' דייטון, ששימש מתאם הביטחון של ארה"ב בין ישראל לפלסטינים, באתר ארגון Washington Institute, מיום 7.5.2009, [זמין בקישור](#).
- 153 ידיעות באתר European Union External Action, [זמין בקישור](#).
- 154 ראו למשל [בקישור](#).
- 155 מאמרו של יוני בן־מנחם באתר CPA, "מצפון ועד דרום: הרש"פ מאבדת שליטה", מיום 18.11.2021, [זמין בקישור](#).
- 156 כתבתו של נועם אמיר ב"מקור ראשון", "בין הקורונה לחוסר התיאום הביטחוני, הרש"פ מאבדת שליטה", מיום 21.7.2020, [זמין בקישור](#).
- 157 דיווח של ברוך ידיד בערוץ 14, "ההסלמה בג'נין: הרשות הפלסטינית מאבדת שליטה בשטחה", מיום 19.6.2023, [זמין בקישור](#).
- 158 פרסום של אודי דקל וענת קורץ באתר מכון INSS, "המבצע בג'נין - נדרש מהלך משלים", 11.7.2023, [זמין בקישור](#); וכן ראו כתבתו של אוריאל לוי באתר עיתון "דבר", "הרשות הפלסטינית איבדה אחיזה בג'נין בשנתיים האחרונות", מיום 4.7.2023, [זמין בקישור](#); וכן באתר המרכז למורשת המודיעין, "The Palestinian Authority attempts to restore its system of governance", מיום 24.7.2023, [זמין בקישור](#).
- 159 ראו את דיווחו של זנה אלי־טאהאן באתר אלג'זירה, "Tunnels under Jenin camp: How Palestinian fighters fooled Israel", מיום 20.7.2023, [זמין בקישור](#).

- 160 באתר המרכז למורשת המודיעין, "The Palestinian Authority attempts to restore its system of governance", מיום 24.7.2023, [זמין בקישור](#).
- 161 פרסום של אונסק"ו (UNESCO) – ארגון החינוך, המדע והתרבות של האומות המאוחדות, "Report to the Ad Hoc Liaison Committee 15 September 2023", מיום 15.9.2023, [זמין בקישור](#), בעמ' 3 ולהלן: "דוח אונסק"ו 15.9.2023".
- 162 החלטה 67/19 של העצרת הכללית של האומות המאוחדות, "67/19. Status of Palestine in the United Nations", מיום 4.12.2012, [זמינה בקישור](#).
- 163 פרסום של ארגון UN watch "Torturing Palestinians: Exposing Systematic Torture by the Palestinian Authority & Hamas", מיום 9.6.2022, [זמין בקישור](#), בעמ' 1 ולהלן: "דו"ח התעללות בפלסטינים".
- 164 אתר משרד הנציב העליון של האו"ם לזכויות האדם (OHCHR), "Status of Ratification Interactive Dashboard - Convention against Torture", נתונים נאספו ביום 18.12.2023, [זמין בקישור](#) ולהלן: "אתר ה־OHCHR".
- 165 אתר ה־OHCHR, לעיל, CERD.
- 166 אתר ה־OHCHR, לעיל, ICCPR.
- 167 אתר ה־OHCHR, לעיל, ICESCR.
- 168 אתר ה־OHCHR, לעיל, CEDAW.
- 169 אתר האומות המאוחדות (UN), "Palestine's accession to human rights treaties – OHCHR press briefing notes", מיום 2.5.2014, [זמין בקישור](#).
- 170 פרסום של עיתון "זמן ישראל", "Palestinians officially join 5 UN treaties", מיום 2.5.2014, [זמין בקישור](#); אתר האומות המאוחדות (UN), "Palestine's accession to human rights treaties – OHCHR press briefing notes", מיום 2.5.2014, [זמין בקישור](#).
- 171 דו"ח התעללות בפלסטינים, לעיל, בעמ' 1.
- 172 פרסום של ארגון "אמנסטי" (Amnesty International), "Palestine – State of (2022)", משנת 2022, [זמין בקישור](#), בפסקה 8 ולהלן: "דו"ח מצב פלסטין 2022"; פרסום של "מכון ירושלים לצדק" (Jerusalem Institute of Justice), "Hidden Injustices a Review of Palestinian Authority and Hamas Human Rights Violations in the West Bank and Gaza", מחודש מרץ 2015, [זמין בקישור](#), בעמ' 26 ולהלן: "מכון ירושלים לצדק: אי־צדק חבוי".
- 173 מכון ירושלים לצדק: אי־צדק חבוי, לעיל, בעמ' 31; פרסום של ארגון "פורום המזרח התיכון" (Middle East Forum), "The Persecution of Christians in the Palestinian Authority", מיום 25.12.2022, [זמין בקישור](#).
- 174 פרסום של ארגון "המרכז הפלסטיני לזכויות אדם" (Palestinian Center for Human Rights - PCHR), "Annual Report 2020 Human Rights in the Occupied Palestinian Territory (Opt)", משנת 2020, [זמין בקישור](#), בעמ' 31 ולהלן: "דו"ח המרכז הפלסטיני לשנת 2020"; פרסום של ארגון "אמנסטי" (Amnesty International), "Amnesty International Report 2022/23: The state of the world's human rights", משנת 2023, [זמין בקישור](#), בעמ' 289-290 ולהלן: "דוח אמנסטי לשנת 2022/23".
- 175 פרסום של מחלקת המדינה של ארצות הברית (U.S. Department of State), "West Bank and Gaza Strip, 2022 Human Rights Report", משנת 2022, [זמין בקישור](#), בעמ' 72-75 ולהלן: "דו"ח מחלקת המדינה 2022"; פרסום של ארגון "פרידום האוס" (Freedom House), "Palestine, Palestinian Authority and Israeli-occupied Territories", מחודש יולי 2010, [זמין בקישור](#), בעמ' 2 ולהלן: "דו"ח הפרידום האוס".
- 176 דו"ח התעללות בפלסטינים, לעיל, בעמ' 8; פרסום של ארגון ה־HIAS, "רציחתיות להיות כמוהם ולא הצלחתי – מבקשי מקלט פלסטינים להטיב בישראל", מחודש דצמבר 2019, [זמין בקישור](#), בעמ' 3.
- 177 פרסום של שגרירות ארצות הברית בישראל, "דו"ח זכויות אדם בגדה המערבית ועזה לשנת 2020", משנת 2020, [זמין בקישור](#), בעמ' 3 ולהלן: "שגרירות ארה"ב בישראל: זכויות אדם בגדה המערבית 2020".
- 178 להרחבה ראו פרסום באתר Journal of Constitutional Law in the Middle East and North Africa (JCL-MENA), "International Human Rights Law within the Palestinian Legal System", מחודש דצמבר 2020, [זמין בקישור](#), עמ' 31-35.

- 179 להרחבה ראו שם; החלטת בית המשפט העליון החוקתי הפלסטיני מס' 4 משנת 2017, "المحكمة الدستورية الاولى قرار رقم 4 عام 2017 (افلسطين)", [זמין בקישור](#) (בערבית), בעמ' 87 (ולהלן: "החלטה 4/17 של בית המשפט העליון החוקתי הפלסטיני"); החלטת בית המשפט העליון החוקתי הפלסטיני מס' 5 משנת 2017, פורסם ביום 12 במרץ 2018 "المحكمة الدستورية الاولى قرار رقم 5 عام 2017 (افلسطين)", [זמין בקישור](#) (בערבית), בעמ' 91-92.
- 180 אתר OHCHR, לעיל, ICCPR; דו"ח המרכז הפלסטיני לשנת 2020, לעיל, בעמ' 100.
- 181 פרסום של ארגון "אמנסטי" (Amnesty International) "Shut up, we are the police": Use of excessive force (Amnesty International), [זמין בקישור](#), by Palestinian authority in the Occupied West Bank", 24.7.2013, בעמ' 5 (ולהלן: "אמנסטי: שקט, זו המשטרה"); דו"ח המרכז הפלסטיני לשנת 2020, לעיל, בעמ' 100.
- 182 Human Rights Committee, General comment No 34 on Article 19: Freedoms of opinion and expression, CCPR/C/GC/34, 12 September 2011, [זמין בקישור](#), פסקה 7; פרסום של המועצה האירופית (Council of Europe), מחודש יולי 2017, [זמין בקישור](#), בעמ' 90.
- 183 חוק היסוד של הרשות הפלסטינית, (Amended on August 13, 2005), [זמין בקישור](#) (ולהלן: "חוק היסוד של הרשות הפלסטינית"); אמנסטי: שקט, זו המשטרה, לעיל, בעמ' 65.
- 184 דו"ח המרכז הפלסטיני לשנת 2020, לעיל, בעמ' 100-101; מכון ירושלים לצדק: איצדק חבוי, לעיל, בעמ' 26-27.
- 185 דו"ח המרכז הפלסטיני לשנת 2020, לעיל, בעמ' 100; פרסום של ארגון "יושרה בינלאומית" (Global Integrity), "West Bank Media: Censorship and Citizens' Disregard", מחודש ינואר 2019, [זמין בקישור](#), בעמ' 3; פרסום של ארגון "מדמדיה" (MedMedia) במימון האיחוד האירופי, "Assessment of Media Legislation In Palestine", משנת 2015, [זמין בקישור](#), בעמ' 11-12 (ולהלן: "פרויקט מדמדיה: הערכת חקיקת התקשורת בפלסטין").
- 186 פרויקט מדמדיה: הערכת חקיקת התקשורת בפלסטין, לעיל, בעמ' 12; פרסום של ארגון "סעיף 19" (Article 19), "The Legal Framework for Media in Palestine and Under International Law" מיום 2.5.2006, [זמין בקישור](#), בעמ' 5.
- 187 פרויקט מדמדיה: הערכת חקיקת התקשורת בפלסטין, לעיל, בעמ' 12.
- 188 פרויקט מדמדיה: הערכת חקיקת התקשורת בפלסטין, לעיל, בעמ' 12; פרסום של אונסק"ו (UNESCO) - ארגון החינוך, המדע והתרבות של האומות המאוחדות, "Assessment of Media Development in Palestine", משנת 2014, [זמין בקישור](#), קטגוריה D.1; פרסום של ארגון "פרידום האוס" (Freedom House), "Freedom in the World 2022: West Bank", משנת 2022, [זמין בקישור](#), קטגוריה D.1 (ולהלן: "פרידום האוס, הגדה המערבית 2022"); פרסום של ארגון "מתווים: המכון הישראלי למדיניות חוץ-אזורית", "מגמת צמצום חופש הביטוי ברשות הפלסטינית", מחודש יולי 2019, [זמין בקישור](#), בעמ' 3 (ולהלן: "מתווים, מגמת צמצום חופש הביטוי"); דו"ח מחלקת המדינה 2022, לעיל, עמ' 35, 39; מכון ירושלים לצדק: איצדק חבוי, לעיל, בעמ' 29.
- 189 דו"ח המרכז הפלסטיני לשנת 2020, לעיל, בעמ' 101; Assessment of Media Development in Palestine, לעיל, משנת 2014, [זמין בקישור](#), קטגוריה C.1; דו"ח מחלקת המדינה 2022, לעיל, בעמ' 41.
- 190 פרסום של אונסק"ו (UNESCO) - ארגון החינוך, המדע והתרבות של האומות המאוחדות, "Annual Report: Palestinian Authority 2011", משנת 2011, [זמין בקישור](#); פרידום האוס, הגדה המערבית 2022, לעיל, קטגוריה D.2.
- 191 מתווים, מגמת צמצום חופש הביטוי, לעיל, בעמ' 2-3; פרסום של ארגון "עיתונאים ללא גבולות" (Reporters Without Borders), "Palestine", משנת 2023, [זמין בקישור](#).
- 192 מתווים, מגמת צמצום חופש הביטוי, לעיל, בעמ' 2; Presidential Decree No. (16) for the year 2017 Regarding Cybercrime, [זמין בקישור](#), בסעיף 51.
- 193 דו"ח המרכז הפלסטיני לשנת 2020, לעיל, בעמ' 101; פרסום של ארגון "היוזמה לרפורמה ערבית" (Arab Reform Initiative), "Policing the Digital Sphere: The Impact of Palestine's Cybercrime Legislation", 11.10.2018, [זמין בקישור](#).
- 194 פרסום של ארגון "אמנסטי" (Amnesty International), "Human rights in the Middle East and North Africa: Review of 2019", משנת 2020, [זמין בקישור](#), בעמ' 35 (ולהלן: "זכויות אדם במזרח התיכון ובאפריקה").
- 195 דו"ח מחלקת המדינה 2022, לעיל, בעמ' 37.

- 196 דו"ח המרכז הפלסטיני לשנת 2020, לעיל, בעמ' 101; זכויות אדם במזרח התיכון ובאפריקה, לעיל, עמ' 53; פרסום של ארגון "אמנסטי" (Amnesty International), "Amnesty International Report 2020/21 the State of the World's Human Rights", משנת 2021, [זמין בקישור](#), בעמ' 283 ולהלן: אמנסטי: דו"ח בינלאומי שנתי 2020-21".
- 197 פרסום של ארגון "זו הדרך", "ארגוני זכויות אדם בינלאומיים: הרשות הפלסטינית וחמאס עושות שימוש בעינויים", מיום 3.7.2022, [זמין בקישור](#); דו"ח התעללות בפלסטינים, לעיל, עמ' 9-10.
- 198 זכויות אדם במזרח התיכון ובאפריקה, לעיל, עמ' 35.
- 199 פרסום של ארגון "המועצה הבלתי תלויה לזכויות אדם" (The Independent Commission for Human Rights), "The Situation of Human Rights in Palestine Twenty Seventh Annual Report 1 January – 31 December 2021", משנת 2021, [זמין בקישור](#), בעמ' 66.
- 200 פרסום של ארגון "הפיקוח האירופי-תיכוני על זכויות אדם" (Euro-Mediterranean Human Rights Monitor), "Strangulation Twice: Oppressive Practices Of Palestinian Security Services", מחודש אפריל 2016, [זמין בקישור](#), בעמ' 6 ולהלן: "חניקה כפולה: פרקטיקות של דיכוי על ידי הרשות הפלסטינית".
- 201 חניקה כפולה: פרקטיקות של דיכוי על ידי הרשות הפלסטינית, לעיל, בעמ' 7.
- 202 פרסום באתר "יאהו! חדשות" (yahoo! news), "Palestinian woman held for alleged Facebook insult", מיום 2.4.2012, [זמין בקישור](#).
- 203 פרסום באתר "נירוולם פוסט" (The Jerusalem Post), "Palestinian forces arrest professor accused of calling for Abbas execution", מיום 2.2.2016, [זמין בקישור](#).
- 204 מכון ירושלים לצדק: אי-צדק חבוי, לעיל, עמ' 127.
- 205 פרסום באתר "זמן ישראל" (The Times of Israel), "Palestinian businessman arrested for 'insulting' Abbas", מיום 4.12.2013, [זמין בקישור](#).
- 206 פרסום באתר YNET, "מבקר חריף של הרשות הפלסטינית מת כשנעצר: יהגיעו עם תוכנית לרצוח אותו", מיום 2.2.2016, [זמין בקישור](#); פרסום של ארגון "זו הדרך", "ארגוני זכויות אדם בינלאומיים: הרשות הפלסטינית וחמאס עושות שימוש בעינויים", מיום 3.7.2022, [זמין בקישור](#).
- 207 פרסום באתר "הניו יורקר" (The New Yorker), "A Palestinian Research Center Comes Under Threat in a Government Crackdown", מיום 3.2.2018, [זמין בקישור](#); מתווים, מגמת צמצום חופש הביטוי, לעיל, בעמ' 3.
- 208 פרסום של ארגון "משמר זכויות האדם" (Human Rights Watch), "No News is Good News: Abuses against Journalists by Palestinian Security Forces", מיום 6.4.2011, [זמין בקישור](#), תת כותרת "Summary" ולהלן: דו"ח משמר זכויות האדם: אין חדשות זה חדשות טובות; דו"ח מחלקת המדינה 2022, לעיל, בעמ' 39.
- 209 חניקה כפולה: פרקטיקות של דיכוי על ידי הרשות הפלסטינית, לעיל, בעמ' 6.
- 210 פרסום של ארגון "מק"י - המפלגה הקומוניסטית הישראלית", "משמר זכויות האדם: הפרה שיטתית של זכויות העיתונאים הפלסטינים", מיום 9.4.2011, [זמין בקישור](#); פרסום של ארגון "אמנסטי" (Amnesty International), "Palestine: Dangerous escalation in attacks on freedom of expression", מיום 23.8.2017, [זמין בקישור](#).
- 211 דו"ח מחלקת המדינה 2022, לעיל, בעמ' 36; פרסום של ארגון "משמר זכויות האדם" (Human Rights Watch), "Two Authorities, One Way, Zero Dissent: Arbitrary Arrest and Torture Under the Palestinian Authority and Hamas.", מיום 23.10.2018, [זמין בקישור](#), תת כותרת "Journalists" ולהלן: משמר זכויות האדם: שתי רשויות).
- 212 פרסום באתר "וושנינגטון פוסט" (Washington Post), "Human rights group slams Palestinian leaders for torture, arrests of journalists", מיום 23.10.2018, [זמין בקישור](#) ולהלן: פרסום הוושנינגטון פוסט בעניין עיתונאים).
- 213 משמר זכויות האדם: שתי רשויות, לעיל, תת כותרת "journalists", "Jihad Barakat, Tulkarm", פרסום באתר "אל ביזירה" (Aljazeera), "Palestinian journalists claim pressure by PA amid crackdown", מיום 11.8.2011, [זמין בקישור](#); חניקה כפולה: פרקטיקות של דיכוי על ידי הרשות הפלסטינית, לעיל, בעמ' 11.
- 214 משמר זכויות האדם: שתי רשויות, לעיל, תת כותרת "Mamdouh Hamamra, Bethlehem".
- 215 פרסום של ארגון "מק"י - המפלגה הקומוניסטית הישראלית", "משמר זכויות האדם: הפרה שיטתית של זכויות העיתונאים הפלסטינים", מיום 9.4.2011, [זמין בקישור](#).

- 216 פרסום של ארגון "הוועדה להגנה על עיתונאים" (Palestinian, (Committee to protect journalists - CPJ) "Authority sentences journalist Abdulrahman Thahir to 3 months in prison", מיום 3.2.2022, [זמין בקישור](#).
- 217 חניקה כפולה: פרקטיקות של דיכוי על ידי הרשות הפלסטינית, לעיל, בעמ' 8.
- 218 פרסום באתר "אל-מוניטור" (Al-Monitor), "Threat of violence silences Palestinian journalists", מיום 20.1.2015, [זמין בקישור](#) (להלן: פרסום אל-מוניטור בעניין עיתונאים).
- 219 פרסום אל-מוניטור בעניין עיתונאים, לעיל; פרסום הווינגטון פוסט בעניין עיתונאים, לעיל.
- 220 אמנסטי: שקט, זו המשטרה, לעיל, בעמ' 2-3, 23; דו"ח מחלקת המדינה 2022, לעיל, בעמ' 5.
- 221 פרסום של ארגון "משמר זכויות האדם" (Human Rights Watch), "Palestinian Authority: End Violence Against Egypt Demonstrators", מיום 3.2.2011, [זמין בקישור](#) (להלן: פרסום משמר זכויות האדם בעניין מפגינים בנושא מצרים).
- 222 פרסום משמר זכויות האדם בעניין מפגינים בנושא מצרים, לעיל, בעמ' 7; פרסום של ארגון "אמנסטי" (Amnesty International), "Palestinian Authority must end use of excessive force in policing protests", מיום 23.9.2013, [זמין בקישור](#).
- 223 פרסום של המרכז הפלסטיני לזכויות אדם (Palestinian Center for Human Rights - PCHR), "PCHR Condemns Dispersion of Peaceful Assembly and Attacks on Journalists by Security Forces in al-Bireh", מיום 26.8.2013, [זמין בקישור](#).
- 224 פרסום של ארגון "אמנסטי" (Amnesty International), "Amnesty International Report 2021/22: The state of the world's human rights", מיום 29.3.2022, [זמין בקישור](#), בעמ' 290 (להלן: דו"ח אמנסטי הבינלאומי לשנת 2021/22); פרסום של ארגון "אמנסטי" (Amnesty International), "Palestinian security forces escalate brutal campaign of repression", מיום 7.7.2021, [זמין בקישור](#) (להלן: אמנסטי: החמרה בברוטליות של כוחות הביטחון הפלסטיניים).
- 225 דו"ח אמנסטי הבינלאומי לשנת 2021/22, לעיל, בעמ' 290.
- 226 פרסום באתר "אל ג'זירה" (Aljazeera), "Why is the Palestinian Authority cracking down on opposition?", מיום 25.1.2022, [זמין בקישור](#); פרסום באתר "קודס" (قدس): "فضائل تدين الاعتداء على مشاركين في جنازة الشهيد أبو سلطان: تجاوز للخطوط الحمراء" (ומפלגות מגנות את הפיגוע במשתתפים בהלווייתו של השהיד אבו סולטן: "חציית קווים אדומים"), מיום 27.11.2021, [זמין בקישור](#).
- 227 חוק היסוד של הרשות הפלסטינית, לעיל, בסעיף 15(29).
- 228 פרסום של ארגון "סיביקוס" (CIVICUS), "Your right to protest", [זמין בקישור](#), פסקה 1; אתר ה-OHCHR, לעיל, ICCPR.
- 229 דו"ח משמר זכויות האדם, לעיל, תת כותרת "The Role of PA Security Forces".
- 230 פרסום של ארגון "אמנסטי" (Amnesty International), "Palestine: Authorities have failed to ensure accountability for the killing of Nizar Banat", מיום 24.6.2022, [זמין בקישור](#) (להלן: הרשות הפלסטינית נכשלה בענישת רוצחיו של ניזאר בנאת); דוח אמנסטי לשנת 2022/23, לעיל, בעמ' 290.
- 231 החלטה 4/17 של בית המשפט העליון החוקתי הפלסטיני, לעיל, בעמ' 87; אמנת ה-ICCPR, לעיל, ICCPR. [זמינה בקישור](#), סעיף 22 (להלן: ICCPR); אתר ה-OHCHR, לעיל, ICCPR.
- 232 דו"ח המרכז הפלסטיני לשנת 2020, לעיל, בעמ' 31; דוח אמנסטי לשנת 2022/23, לעיל, בעמ' 289-290.
- 233 פרסום של ארגון "הפדרציה הבינלאומית לזכויות אדם" (International Federation for Human Rights – FIDH), "New Decree seriously infringes freedom of association", מיום 26.6.2007, [זמין בקישור](#).
- 234 דו"ח מחלקת המדינה 2022, לעיל, בעמ' 51.
- 235 פרסום באתר "הערבי החדש" (The New Arab), "Like Israel, the PA is cracking down on Palestinian civil society", מיום 20.4.2023, [זמין בקישור](#); פרסום של ארגון "משמר זכויות האדם" (Human Rights Watch), "רשות הפלסטינית מונעת את חידוש הרישום של ארגון זכויות אדם", מיום 13.4.2023, [זמין בקישור](#).

- 236 פרסום באתר "themedialine", "Palestinian Authority Faces Backlash Over Crackdown on NGOs", מיום 7.12.2023, [זמין בקישור](#).
- 237 פרסום של ארגון "אל-חק" (Al-Haq), במקור בערבית: الحق) "Al-Haq Position Paper on the Law by Decree Concerning the Amendment of the Law on Charitable Associations and Civil Society Organizations" (United Nations Human Rights Council), A/HRC/53/22 "Report of the Independent International Commission of Inquiry on the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and Israel", מיום 9.5.2023, [זמין בקישור](#), בעמ' 10.
- 238 פרסום של ארגון "המרכז הפלסטיני לזכויות אדם" (Palestinian Center for Human Rights - PCHR), "Shrinking Space: Government Restrictions on Non-Profit Companies Funding in Light of International Standards", מיום 20.8.2019, [זמין בקישור](#).
- 239 אתר ה-OHCHR, לעיל, CEDAW; פרסום של ארגון "משמר זכויות האדם" (Human Rights Watch), "Human Rights Watch, Women's Centre for Legal Aid and Counselling, and Equality Now, Joint Submission to the CEDAW Committee on the State of Palestine, 70th session" (Jerusalem Institute "introduction" (ולחל: דו"ח זכויות נשים בפלסטין); פרסום של "מכון ירושלים לצדק" (Jerusalem Institute of Justice), "Implementation of the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women under the Palestinian Authority and Hamas" (ולחל: מכון ירושלים לצדק: CEDAW ברשות הפלסטינית ובחמאס). [זמין בקישור](#), בעמ' 6.
- 240 אמנת ה-"Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women - CEDAW", [זמינה בקישור](#), סעיף 2 (ולחל: CEDAW).
- 241 CEDAW, לעיל, בסעיף 3.
- 242 CEDAW, לעיל, בסעיף 5.
- 243 CEDAW, לעיל, בסעיף 16c; מכון ירושלים לצדק: אי-צדק חבוי, לעיל, בעמ' 33.
- 244 CEDAW, לעיל, בסעיף 6.
- 245 אתר ה-OHCHR, לעיל, Convention against Torture.
- 246 פרסום של המועצה הכלכלית-חברתית של האומות המאוחדות (Nations Economic and Social Council - ECOSOC), "Question of the Human Rights of All Persons Subjected to Any Form of Detention, Imprisonment, in Particular: Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment - Report of the Special Rapporteur, Mr. Nigel S. Rodley, Submitted Pursuant to Commission on Human Rights Resolution 1992/32", מיום 12.1.1995, [זמין בקישור](#), בפסקה 19; פרסום של ארגון "משמר זכויות האדם" (Human Rights Watch), "International Legal Prohibitions against Sexual Violence", מחודש אוגוסט 2007, [זמין בקישור](#).
- 247 אתר ה-OHCHR, לעיל, CRC.
- 248 אמנת ה-"Convention on the Rights of the Child - CRC", [זמינה בקישור](#), בסעיף 35.
- 249 חוק היסוד של הרשות הפלסטינית, לעיל, סעיף 9.
- 250 דו"ח זכויות נשים בפלסטין, לעיל, תת כותרת 4.
- 251 פרסום של ארגון "תוכנית הפיתוח של האומות המאוחדות" (United Nations Development Programme - UNDP), "Palestine Gender Justice - Assessment of Laws Affecting Gender Equality and Protection Against Gender-based Violence", משנת 2018, [זמין בקישור](#), בעמ' 19-22 (ולחל: דו"ח תוכנית הפיתוח של האומות המאוחדות בעניין צדק מגדרי; דו"ח של הפרלמנט האירופי, המנהל הכללי למדיניות פנים, מחלקת מדיניות C: זכויות אורח ועניינים חוקתיים (European Parliament, Directorate General for Internal Policies Policy Department C: Citizens' Rights and Constitutional Affairs), "Gender Equality and Women's Rights in Palestinian territories", מחודש אוקטובר 2011, [זמין בקישור](#), בעמ' 13-14 (ולחל: דו"ח הפרלמנט האירופי בעניין שוויון מגדרי בפלסטין; דו"ח הפרידום האוס, לעיל, בעמ' 9).
- 252 דו"ח התעללות בפלסטינים, לעיל, בעמ' 6; פרסום של ארגון "הרשת התיכונה לאינפורמציה פמיניסטית" (Mediterranean Network for Feminist Information - Medfeminiswiya), "CEDAW faces a fierce battle in Palestine", מיום 22.3.2021, [זמין בקישור](#) (ולחל: הקרב הקשה של CEDAW בפלסטין; שגרירות ארה"ב בישראל: זכויות אדם בגדה המערבית 2020, לעיל, בעמ' 53).

- 253 דו"ח תוכנית הפיתוח של האומות המאוחדות בעניין צדק מגדרי, לעיל, בעמ' 19; דו"ח הפרלמנט האירופי בעניין שוויון מגדרי בפלסטין, להלן, בעמ' 14.
- 254 דו"ח הפרלמנט האירופי בעניין שוויון מגדרי בפלסטין, לעיל, בעמ' 14; דו"ח זכויות נשים בפלסטין, לעיל, תת כותרת 2.
- 255 דו"ח תוכנית הפיתוח של האומות המאוחדות בעניין צדק מגדרי, לעיל, בעמ' 19.
- 256 דו"ח הפרלמנט האירופי בעניין שוויון מגדרי בפלסטין, לעיל, בעמ' 14; דו"ח זכויות נשים בפלסטין, לעיל, תת כותרת 2; דו"ח הפרלמנט האירופי בעניין שוויון מגדרי בפלסטין, לעיל, בעמ' 15.
- 257 דו"ח תוכנית הפיתוח של האומות המאוחדות בעניין צדק מגדרי, לעיל, בעמ' 20.
- 258 UNICEF, MENA Gender Equality Profile, Occupied Palestinian Territories, 2011; מכון ירושלים לצדק: אי-צדק חבוי, לעיל, בעמ' 33.
- 259 מכון ירושלים לצדק: אי-צדק חבוי, לעיל, בעמ' 33; דו"ח מחלקת המדינה 2022, לעיל, בעמ' 74; דו"ח זכויות נשים בפלסטין, לעיל, תת כותרת 2; דו"ח הפרלמנט האירופי בעניין שוויון מגדרי בפלסטין, לעיל, בעמ' 9; שגרירות ארה"ב בישראל: זכויות אדם בנדה המערבית 2020 לעיל, בעמ' 55.
- 260 שגרירות ארה"ב בישראל: זכויות אדם בנדה המערבית 2020, לעיל, בעמ' 55; דו"ח מחלקת המדינה 2022, לעיל, בעמ' 74.
- 261 דו"ח הפרלמנט האירופי בעניין שוויון מגדרי בפלסטין, לעיל, בעמ' 15; מכון ירושלים לצדק: אי-צדק חבוי, לעיל, בעמ' 33.
- 262 דו"ח הפרלמנט האירופי בעניין שוויון מגדרי בפלסטין, להלן, בעמ' 9.
- 263 מכון ירושלים לצדק: אי-צדק חבוי, לעיל, בעמ' 33; דו"ח הפרלמנט האירופי בעניין שוויון מגדרי בפלסטין, לעיל, בעמ' 15.
- 264 דו"ח מחלקת המדינה 2022, לעיל, בעמ' 73; דו"ח תוכנית הפיתוח של האומות המאוחדות בעניין צדק מגדרי, לעיל, בעמ' 18.
- 265 דו"ח תוכנית הפיתוח של האומות המאוחדות בעניין צדק מגדרי, לעיל, בעמ' 18.
- 266 דו"ח מחלקת המדינה 2022, לעיל, בעמ' 73; דו"ח תוכנית הפיתוח של האומות המאוחדות בעניין צדק מגדרי, לעיל, בעמ' 18.
- 267 דו"ח זכויות נשים בפלסטין, לעיל, תת כותרת 2.
- 268 דו"ח הפרלמנט האירופי בעניין שוויון מגדרי בפלסטין, לעיל, בעמ' 15.
- 269 פרסום של ארגון "משמר זכויות האדם" (Human Rights Watch), "Palestine: 'Marry-Your-Rapist' Law, Repealed", מיום 10.5.2018, [זמין בקישור](#), תת כותרת "Children Born Out of Wedlock" (להלן: משמר זכויות האדם: הרשות ביטלה חוק המחייב נישואין לאנס).
- 270 דו"ח הפרלמנט האירופי בעניין שוויון מגדרי בפלסטין, לעיל, בעמ' 14.
- 271 דו"ח זכויות נשים בפלסטין, לעיל, תת כותרת 5.
- 272 דו"ח זכויות נשים בפלסטין, לעיל, תת כותרת 3.
- 273 דו"ח זכויות נשים בפלסטין, לעיל, תת כותרת 3; משמר זכויות האדם: הרשות ביטלה חוק המחייב נישואין לאנס, לעיל, תת כותרת "Criminalization of Abortion".
- 274 מכון ירושלים לצדק: אי-צדק חבוי, לעיל, בעמ' 33; דו"ח תוכנית הפיתוח של האומות המאוחדות בעניין צדק מגדרי, לעיל, בעמ' 19.
- 275 דו"ח הפרלמנט האירופי בעניין שוויון מגדרי בפלסטין, לעיל, בעמ' 15; דו"ח הפרלמנט האירופי בעניין שוויון מגדרי בפלסטין, לעיל, בעמ' 14; דו"ח תוכנית הפיתוח של האומות המאוחדות בעניין צדק מגדרי, לעיל, בעמ' 19.
- 276 דו"ח זכויות נשים בפלסטין, לעיל, תת כותרת 6; דו"ח תוכנית הפיתוח של האומות המאוחדות בעניין צדק מגדרי, לעיל, בעמ' 18.
- 277 דו"ח זכויות נשים בפלסטין, לעיל, תת כותרת 5.

278 מכון ירושלים לצדק: CEDAW ברשות הפלסטינית ובחמאס, לעיל, בעמ' 10; דו"ח זכויות נשים בפלסטין, לעיל, תת כותרת 3.

279 פרסום של ארגון "מאוחדים עם ישראל" (United with Israel), "The PA has also taught Palestinians that the mothers of Martyrs are 'the most beautiful' and 'the most exalted' because 'they taught their children that victory is not achieved through words and slogans but through strong red blood'." [זמין בקישור](#), 20.11.2022, מכון ירושלים לצדק: CEDAW ברשות הפלסטינית ובחמאס, לעיל, בעמ' 10.

280 מכון ירושלים לצדק: CEDAW ברשות הפלסטינית ובחמאס, לעיל, בעמ' 11.

281 מכון ירושלים לצדק: CEDAW ברשות הפלסטינית ובחמאס, לעיל, בעמ' 12.

282 דו"ח הפרלמנט האירופי בעניין שוויון מגדרי בפלסטין, לעיל, בעמ' 8.

283 דו"ח הפרלמנט האירופי בעניין שוויון מגדרי בפלסטין, לעיל, בעמ' 8.

284 מכון ירושלים לצדק: CEDAW ברשות הפלסטינית ובחמאס, לעיל, בעמ' 13.

285 מכון ירושלים לצדק: CEDAW ברשות הפלסטינית ובחמאס, לעיל, בעמ' 13; דו"ח הפרלמנט האירופי בעניין שוויון מגדרי בפלסטין, לעיל, בעמ' 8.

286 דו"ח התעללות בפלסטינים, לעיל, בעמ' 7; דו"ח זכויות נשים בפלסטין, לעיל, תת כותרת 6.

287 דו"ח התעללות בפלסטינים, לעיל, בעמ' 7; דו"ח זכויות נשים בפלסטין, לעיל, תת כותרת 6.

288 דו"ח מחלקת המדינה 2022, לעיל, בעמ' 73; מכון ירושלים לצדק: CEDAW ברשות הפלסטינית ובחמאס, לעיל, בעמ' 15.

289 מכון ירושלים לצדק: CEDAW ברשות הפלסטינית ובחמאס, לעיל, בעמ' 15.

290 דו"ח התעללות בפלסטינים, לעיל, בעמ' 7.

291 דו"ח התעללות בפלסטינים, לעיל, בעמ' 6; פרסום של ארגון "משמר זכויות האדם" (Human Rights Watch), "The Deadly Toll for Palestinian Women", מיום 19.9.2019, [זמין בקישור](#) ולהלן: משמר זכויות האדם: העול הקטלני של נשים פלסטיניות.

292 דו"ח התעללות בפלסטינים, לעיל, בעמ' 6; פרסום באתר "אל גזירה" (Aljazeera), "Palestine: Femicide", מיום 29.11.2021, [זמין בקישור](#), "highlights need for domestic violence law".

293 דו"ח מחלקת המדינה 2022, לעיל, בעמ' 74.

294 מכון ירושלים לצדק: איצדק חבוי, לעיל, בעמ' 33.

295 דו"ח הפרידום האום, לעיל, בעמ' 13; דו"ח זכויות נשים בפלסטין, לעיל, תת כותרת 5.

296 דו"ח הפרלמנט האירופי בעניין שוויון מגדרי בפלסטין, לעיל, בעמ' 10; פרסום של המשרד הפלסטיני לענייני נשים - הוועדה למלחמה באלימות נגד נשים (Ministry of Women's Affairs - National Committee to Combat Violence Against Women), "National Strategy to Combat Violence Against Women 2011-2019", משנת 2020, [זמין בקישור](#), בעמ' 14.

297 דו"ח מחלקת המדינה 2022, לעיל, בעמ' 72.

298 דו"ח הפרלמנט האירופי בעניין שוויון מגדרי בפלסטין, להלן, בעמ' 10.

299 דו"ח התעללות בפלסטינים, לעיל, בעמ' 6.

300 דו"ח התעללות בפלסטינים, לעיל, בעמ' 6; פרסום באתר "ג'רוזלם פוסט" (The Jerusalem Post), "Palestinian TV: If you have to beat your wife, follow Quranic instructions", מיום 9.4.2017, [זמין בקישור](#); פרסום באתר "זמן ישראלי" (The Times of Israel), "Gaza mufti explains how men should hit their wives", מיום 17.2.2016, [זמין בקישור](#).

301 דו"ח מחלקת המדינה 2022, לעיל, בעמ' 72; דו"ח זכויות נשים בפלסטין, לעיל, תת כותרת 4. ראוי לציין גם שלעיתים קרובות ומקרה זה, ומאחר שרק גברים קרובי משפחה איננה כלפי בני זוג אלא כלפי ילדים. עם זאת, מאחר שהחוק מרשיע את שני הצדדים במקרה זה, ומאחר שרק גברים קרובי משפחה של הקורבן יכולים לדווח על כך למטרה לפי החוק, בפועל נשים נמנעות מדווח על מקרים אלה ודו"ח זכויות נשים בפלסטין, לעיל, תת כותרת 14.

- 302 משמר זכויות האדם: הרשות ביטלה חוק המחייב נישואין לאנס, לעיל, תת כותרת "Inadequate Protections for Domestic Violence".
- 303 דו"ח מחלקת המדינה 2022, לעיל, בעמ' 72.
- 304 דו"ח הפרלמנט האירופי בעניין שוויין מגדרי בפלסטין, לעיל, בעמ' 10.
- 305 דו"ח זכויות נשים בפלסטין, לעיל, תת כותרת 4; דו"ח מחלקת המדינה 2022, לעיל, בעמ' 73; דו"ח תוכנית הפיתוח של האומות המאוחדות בעניין צדק מגדרי, לעיל, בעמ' 18.
- 306 דו"ח התעללות בפלסטינים, לעיל, בעמ' 7; דו"ח זכויות נשים בפלסטין, לעיל, תת כותרת 4.
- 307 פרסום של ארגון "משמר זכויות האדם" (Human Rights Watch), "A Question of Security Violence against Palestinian Women and Girls", מיום 6.11.2006, [זמין בקישור](#), תת כותרת IV.
- 308 דו"ח התעללות בפלסטינים, לעיל, בעמ' 7; פרסום של "ארגון האי"מ לקידום והעצמת נשים" (UN Women), "Clinical Management of Rape in the State of Palestine in the Context of COVID-19", מחודש מרץ 2021, [זמין בקישור](#), בעמ' 7; דו"ח זכויות נשים בפלסטין, לעיל, תת כותרת 4.
- 309 דו"ח התעללות בפלסטינים, לעיל, בעמ' 7; משמר זכויות האדם: הרשות ביטלה חוק המחייב נישואין לאנס, לעיל, תת כותרת "Children Born Out of Wedlock".
- 310 הקרב הקשה של CEDAW בפלסטין, לעיל; פרסום בכתב העת "BMC Public Health", מיום 1.3.2023, [זמין בקישור](#), תת כותרת "Historical background"; שגרירות ארה"ב בישראל: זכויות אדם בגדה המערבית 2020 לעיל, בעמ' 53.
- 311 פרסום באתר "אל-מוניטור" (Al-Monitor), "West Bank women look to divorce marital status from IDs", מיום 6.6.2015, [זמין בקישור](#).
- 312 זכויות אדם במזרח התיכון ובאפריקה, להלן, בעמ' 53.
- 313 אמנסטי: דו"ח בינלאומי שנתי 2020-21, לעיל, בעמ' 284.
- 314 מכון ירושלים לצדק: CEDAW ברשות הפלסטינית ובחמאס, לעיל, בעמ' 14.
- 315 פרסום באתר "אזרח גלובלי" (Global Citizen), "Palestinian Girl, 14, Escapes Child Marriage After Being Sold to Man 20 Years Her Elder", מיום 5.10.2017, [זמין בקישור](#).
- 316 פרסום של ארגון "משמר זכויות האדם" (Human Rights Watch), "Palestinian Authority: Thugs, Police Abuse Peaceful Protesters", מיום 16.2.2011, [זמין בקישור](#).
- 317 פרסום באתר "אל גזירה" (AlJazeera), "PA security forces are not serving the Palestinian people", מיום 14.7.2021, [זמין בקישור](#).
- 318 אמנסטי: החמרה בברוטליות של כוחות הביטחון הפלסטיניים, לעיל.
- 319 אמנסטי: החמרה בברוטליות של כוחות הביטחון הפלסטיניים, לעיל.
- 320 פרסום באתר "גיואיש כרוניקל" (Jewish Chronicle), "They beat me on my breasts and fondled me. Britain, must stop funding Palestinian security thugs", מיום 25.8.2022, [זמין בקישור](#).
- 321 פרסום באתר "הערבי החדש" (The New Arab), "Tortured by the Palestinian Authority: One woman's fight for justice", מיום 15.1.2020, [זמין בקישור](#) ולהלן: מלחמתה של אישה אחת למען הצדק.
- 322 דו"ח תוכנית הפיתוח של האומות המאוחדות בעניין צדק מגדרי, לעיל, בעמ' 22.
- 323 פרסום של ארגון "ועדת הלסינקי הבולגרית" (Bulgarian Helsinki Committee), "No Escape for Palestinian Women Forced into Prostitution", מיום 13.5.2013, [זמין בקישור](#) ולהלן: ועדת הלסינקי הבולגרית: אין תקווה לפלסטיניות הנאנסות לזנות).
- 324 דו"ח תוכנית הפיתוח של האומות המאוחדות בעניין צדק מגדרי, לעיל, בעמ' 22.
- 325 ועדת הלסינקי הבולגרית: אין תקווה לפלסטיניות הנאנסות לזנות, לעיל.
- 326 דו"ח תוכנית הפיתוח של האומות המאוחדות בעניין צדק מגדרי, לעיל, בעמ' 22.

- 327 פרסום של ארגון "סאווה" (SAWA – All the Women Together Today and Tomorrow), "Trafficking and Forced Prostitution of Palestinian Women and Girls: Forms of Modern Day Slavery", מחודש יוני 2008, [זמין בקישור](#), בעמ' 18-19 (להלן: סאווה: צורות של עבדות מודרנית).
- 328 סאווה: צורות של עבדות מודרנית, לעיל, בעמ' 15.
- 329 פרסום של משרד הנציב העליון של האו"ם לזכויות האדם (Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights), "Born Free and Equal - Sexual Orientation, Gender Identity and Sex, for Human Rights Characteristics in International Human Rights Law (Sec. Ed.)", משנת 2019, [זמין בקישור](#), בעמ' 9; ICCPR, art. 1; Universal Declaration of Human Rights, לעיל בסעיף 2; הועדה לזכויות אדם של האומות המאוחדות (UN Human Rights Committee), "Toonen v. Australia, Human Rights Committee", Communication No. 499/1992 (CCPR/C/50/D/499/1992), משנת 1994, [זמין בקישור](#), פסקאות 7, 8.
- 330 דו"ח התעללות בפלסטינים, לעיל, בעמ' 8.
- 331 דו"ח התעללות בפלסטינים, לעיל, בעמ' 8; פרסום של ארגון "שורת הדין", "Persecution of the LGBT Community in the Palestinian Authority's Territory Including the Gaza Strip", מיום 3.12.2019, [זמין בקישור](#), בעמ' 14 (להלן: שורת הדין: להט"בים ברשות הפלסטינית).
- 332 Draft Penal Code Palestine (2003), art. 258 and 262; דו"ח זכויות נשים בפלסטין, לעיל, תת כותרת 8.
- 333 דו"ח מחלקת המדינה 2022, לעיל, בעמ' 86.
- 334 פרסום של ארגון "החברה לסיוע למהגרים עבריים - היא"ס" (Hebrew Immigrants Aid Society - HIAS), "ירציית להיות כמוהם ולא הצלחת: מבקשי מקלט פלסטינים להטי"ב בישראל", מחודש דצמבר 2019, [זמין בקישור](#), בעמ' 4 (להלן: דו"ח אודות מבקשי מקלט פלסטיניים להטי"בים).
- 335 פרסום של ארגון "מרכז המחקר פיו" (Pew Research Center), "The Global Divide on Homosexuality", מיום 4.6.2013, [זמין בקישור](#); דו"ח אודות מבקשי מקלט פלסטיניים להטי"בים, לעיל, בעמ' 6.
- 336 דו"ח אודות מבקשי מקלט פלסטיניים להטי"בים, לעיל, בעמ' 4; פרסום של אוניברסיטת תל אביב, "Nowhere to Run - Gay Palestinian Asylum-Seekers in Israel", מאפריל 2008, [זמין בקישור](#), בעמ' 15.
- 337 דו"ח אודות מבקשי מקלט פלסטיניים להטי"בים, לעיל, בעמ' 4, 6.
- 338 דו"ח אודות מבקשי מקלט פלסטיניים להטי"בים, לעיל, בעמ' 5.
- 339 דו"ח אודות מבקשי מקלט פלסטיניים להטי"בים, לעיל, בעמ' 7-8.
- 340 דו"ח אודות מבקשי מקלט פלסטיניים להטי"בים, לעיל, בעמ' 11.
- 341 דו"ח התעללות בפלסטינים, לעיל, בעמ' 8.
- 342 פרסום באתר "GLAPN", "Refugee Status", מיום 20.8.2002, [זמין בקישור](#) (להלן: סטטוס פליטות).
- 343 פרסום באתר "נאן 11", "רצח על רקע נטייה מינית? פלסטיני נרצח בחברון - גופתו של אחמד אבו מרחיה, פלסטיני בן 25, נמצאה אתמול. הוא התגורר בישראל כי נרדף בעבר על רקע נטייתו המינית", מיום 6.10.2022, [זמין בקישור](#).
- 344 דו"ח מחלקת המדינה 2022, לעיל, בעמ' 86.
- 345 שורת הדין: להט"בים ברשות הפלסטינית, לעיל, בעמ' 14; דו"ח התעללות בפלסטינים, לעיל, בעמ' 8.
- 346 דו"ח אודות מבקשי מקלט פלסטיניים להטי"בים, לעיל, בעמ' 11.
- 347 דו"ח התעללות בפלסטינים, לעיל, בעמ' 8; שורת הדין: להט"בים ברשות הפלסטינית, לעיל, בעמ' 15-16.
- 348 דו"ח התעללות בפלסטינים, לעיל, בעמ' 11.
- 349 שורת הדין: להט"בים ברשות הפלסטינית, לעיל, בעמ' 14.
- 350 דו"ח התעללות בפלסטינים, לעיל, בעמ' 12.
- 351 פרסום באתר "וייס" (Vice), "Gay Palestinians Are Being Blackmailed Into Working As Informants", מיום 19.2.2013, [זמין בקישור](#); דו"ח התעללות בפלסטינים, לעיל, בעמ' 12.

352. פרסום באתר "דיילי ביסט" (Daily Beast), "Gay Palestinians In Israel: The 'Invisible Men'", מיום 13.8.2014, [זמין בקישור](#).
- 353 סטטוס פליטות, לעיל.
- 354 פרסום באתר "מאקו, גאווה", "אם אני חוזר לכפר, יורים לי כדור ברגליים: הומואים פלסטינים נחשפים", מיום 15.5.2020, [זמין בקישור](#).
- 355 שורת הדין: להט"בים ברשות הפלסטינית, לעיל, בעמ' 12.
- 356 שורת הדין: להט"בים ברשות הפלסטינית, לעיל, בעמ' 16-17.
- 357 דוח אמנסטי לשנת 2022/23, לעיל, בעמ' 290.
- 358 דו"ח התעללות בפלסטינים, לעיל, בעמ' 8.
- 359 פרסום באתר "חדשות NBC" (NBC News), "Palestinian police vow crackdown on LGBTQ events in West", מיום 20.8.2019, [זמין בקישור](#); פרסום באתר "ג'וזאיש כרוניקל" (Palestinian, Jewish Chronicle), "Palestinian Authority bans LGBTQ groups from the West Bank", מיום 19.8.2019, [זמין בקישור](#) ולהלן: JC – הרשות הפלסטינית אוסרת על ארגונים להט"בים.
- 360 JC – הרשות הפלסטינית אוסרת על ארגונים להט"בים, לעיל.
- 361 פרסום של ארגון "אלקאוס" (Al-Kaws) במקור בערבית: القوس), "AlQaws' Post-Police Statement: The Persecution and Restrictions Continue", מיום 30.10.2019, [זמין בקישור](#) ולהלן: תגובת אלקאוס; פרסום באתר "זמן ישראל", "הרשות הפלסטינית מקצינה את המאבק בלהט"ב", מיום 19.8.2019, [זמין בקישור](#) ולהלן: זמן ישראל: הרשות מקצינה את המאבק בלהט"ב.
- 362 פרסום באתר "ג'רוזלם פוסט" (The Jerusalem Post), "PA police arrest, harass members of LGTBQ community", מיום 30.10.2019, [זמין בקישור](#); תגובת אלקאוס, לעיל; זכויות אדם כמזרח התיכון ובאפריקה, לעיל, בעמ' 53.
- 363 זמן ישראל: הרשות מקצינה את המאבק בלהט"ב, לעיל.
- 364 ההכרזה האוניברסלית על זכויות אדם של האומות המאוחדות (Universal Declaration of Human Rights) סעיף 1, [זמינה בקישור](#).
- 365 חוק היסוד של הרשות הפלסטינית, לעיל בסעיף 4.
- 366 פרסום של ארגון "מרכז בנין-סאדאת למחקרים אסטרטגיים", "רדיפת הנוצרים בשטחי הרשות הפלסטינית", מיום 27.5.2019, [זמין בקישור](#) ולהלן: מרכז בנין-סאדאת: רדיפת נוצרים ברשות הפלסטינית; פרסום של "פרויקט פילוס" (Philos Project), "Jerusalem Notebook: The Silent Struggle of Bethlehem's Christians", מיום 1.8.2016, [זמין בקישור](#) ולהלן: פרויקט פילוס: "המאבק השותק של נוצרי בית לחם"; פרסום באתר "מקור ראשון", "מתח פנימי" מי: קרבות בין מוסלמים לנוצרים בשטחים", מיום 31.5.2014, [זמין בקישור](#) ולהלן: מקור ראשון - מתח פנימי; פרסום של המרכז הירושלמי לענייני ציבוריים (Jerusalem Center for Public Affairs), "Human Rights of Christians", משנת 2005, [זמין בקישור](#), בעמ' 54.
- 367 פרויקט פילוס: "המאבק השותק של נוצרי בית לחם", לעיל; פרסום של ארגון "הפורום לחשיבה אזוירית", "לקראת חג המולד, השד הדתי בגדה משתחרר", מיום 5.11.2019, [זמין בקישור](#).
- 368 פרסום של ארגון "פרובידנס" (Providence), "Religious Freedom for Palestinian Christians? Not So Much", מיום 17.12.2019, [זמין בקישור](#).
- 369 פרסום באתר YNET, "Bethlehem's last Christians?", מיום 28.4.12, [זמין בקישור](#).
- 370 מקור ראשון - מתח פנימי, לעיל; פרסום באתר "ערוץ 7", "שתיקה סביב רדיפת הנוצרים ברשות הפלסטינית", מיום 27.5.2019, [זמין בקישור](#).
- 371 מרכז בנין-סאדאת: רדיפת נוצרים ברשות הפלסטינית, לעיל; פרסום באתר "ישראל היום" (Israel Today), "Christians Once Again Under Palestinian Attack", מיום 9.11.2022, [זמין בקישור](#) "ישראל היום: הנוצרים שוב תחת מתקפה"; פרסום של ארגון "הפורום המזרח תיכוני" (Middle East Forum), "The Persecution of Christians in the Palestinian Authority", מיום 25.12.2022, [זמין בקישור](#) ולהלן: הפורום המזרח תיכוני - רדיפת הנוצרים ברשות הפלסטינית.

- 372 ישראל היום: הנוצרים שוב תחת מתקפה, לעיל.
- 373 מרכז בנין-סאדאת: רדיפת נוצרים ברשות הפלסטינית, לעיל.
- 374 מרכז בנין-סאדאת: רדיפת נוצרים ברשות הפלסטינית, לעיל.
- 375 הפורום המזרח תיכוני - רדיפת הנוצרים ברשות הפלסטינית, לעיל.
- 376 הפורום המזרח תיכוני - רדיפת הנוצרים ברשות הפלסטינית, לעיל; פרסום באתר "ישראל חדשות 365" (Israel 365 News), "Christians are attacked in Bethlehem. A rabbi calls on Israel to intervene", מיום 21.11.2022, [זמין בקישור](#).
- 377 פרויקט פילוס: "המאבק השותק של נוצריי בית לחם", לעיל.
- 378 פרסום במילון בריטניקה (Britannica), "jizyah" [זמין בקישור](#).
- 379 פרסום באתר "זמן ישראל" (The Times of Israel), "Paying the Jizya in Bethlehem", מיום 15.4.2016, [זמין בקישור](#).
- 380 פרסום באתר "זמן ישראל" (The Times of Israel), "Paying the Jizya in Bethlehem", מיום 15.4.2016, [זמין בקישור](#); פרסום באתר "עמוד התווך" (The Pillar), "Palestine Christians have no 'margin of maneuver', amid violence", מיום 9.10.2023, [זמין בקישור](#).
- 381 פרסום באתר "הספרייה היהודית הוירטואלית" (Jewish Virtual Library), "Palestinian Authority: Christians in the Palestinian Authority", [זמין בקישור](#).
- 382 פרסום באתר "זמן ישראל" (The Times of Israel), "Christian family pans girl's pro-Israel video", מיום 28.4.2014, [זמין בקישור](#).
- 383 פרסום באתר "CBN חדשות" (CBN news), "Official Sentenced to Death for Home Sale to Jews", מיום 30.4.2012, [זמין בקישור](#).
- 384 פרסום באתר "הארץ", "Jordan, PA Arrest 2 Palestinians for Selling Hebron House to Jews", מיום 30.3.2007, [זמין בקישור](#).
- 385 פרסום באתר "הוושנינגטון גלוב" (Washington Globe), "A Test of Faith in the Holy Land", מיום 1.17.1999, [זמין בקישור](#).
- 386 משמר זכויות האדם: שתי רשויות, לעיל, תת כותרת "Torture under International Law"; דו"ח התעללות בבלס-טינים, לעיל, עמ' 1.
- 387 אתר ה-"UN Treaty Body Database", סטטוס החתימה על הפרוטוקול הלא מחייב לאמנת ה-Convention against Torture, [זמין בקישור](#).
- 388 פרסום באתר "בית הדין הפלילי הבינלאומי" (International Criminal Court), "The States Parties to the Rome Statute", [זמין בקישור](#).
- 389 אמנת רומא (Rome Statute), [זמינה בקישור](#), סעיף 7; משמר זכויות האדם: שתי רשויות, לעיל, תת כותרת "Torture under International Law".
- 390 משמר זכויות האדם: שתי רשויות, לעיל, תת כותרת "Torture under International Law".
- 391 דו"ח התעללות בבלסטינים, לעיל, בעמ' 4; אמנת "Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment - CAT" (ולהלן: "Convention against Torture"), והשוו לחוק היסוד הפלסטיני, לעיל, בסעיפים 13, 32; משמר זכויות האדם: שתי רשויות, לעיל, תת כותרת "Palestinian Law".
- 392 Convention against Torture General Comment No. 2, UN Doc. Convention against Torture /C/GC/2, 8-9 (January 24, 2008), הערה כללית מס' 2 לאמנת Convention against Torture, לעיל; דו"ח התעללות בבלסטינים, לעיל, בעמ' 4.

- 393 האמנה דורשת כי עבירת העינויים תהיה עבירה מסוג "פשע" – עבירה שעונשה מעל שלוש שנות מאסר, ולא עבירה מסוג "חטא" או "עוון" (עבירות שעונשן פחות משלוש שנות מאסר). ראו פרסום של "האומות המאוחדות", "Initial report submitted by the State of Palestine under article 19 of the Convention, due in 2015"; Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment"; משנת 2019, זמין בקישור, בעמ' 17 (ולהלן: דו"ח הרשות הפלסטינית הנוגע לאמנת העינויים); דו"ח התעללות בפלסטינים, לעיל, בעמ' 4; דו"ח הרשות הפלסטינית הנוגע לאמנת העינויים, לעיל, בעמ' 6 ובהערות שוליים 3-4; Convention against Torture, לעיל, סעיפים 2, 4; פרסום בכתב העת, *Buffalo Human Rights Law Review*, "The Obligation to Establish Sentences for Torture That Are Commensurate with the Gravity of the Offense", מיום 4.1.2016, זמין בקישור, בעמ' 144-145.
- 394 Convention against Torture, לעיל, סעיף 2; דו"ח התעללות בפלסטינים, לעיל, בעמ' 5.
- 395 דו"ח התעללות בפלסטינים, לעיל, בעמ' 5; דו"ח המרכז הפלסטיני לשנת 2020, לעיל, בעמ' 28-29.
- 396 דו"ח ההתעללות בפלסטינים, בעמ' 2-3; ראו לדוגמה: חניקה כפולה: פרקטיקות של דיכוי על ידי הרשות הפלסטינית, לעיל, בעמ' 12.
- 397 חניקה כפולה: פרקטיקות של דיכוי על ידי הרשות הפלסטינית, לעיל, בעמ' 6; פרסום של ארגון "הפיקוח האירופיים תיכני על זכויות אדם" (Euro-Mediterranean Human Rights Monitor), "Arbitrary detentions by Palestinian 'security forces' in 2015", משנת 2015, זמין בקישור (ולהלן: מעצרי שווא ע"י הרשות הפלסטינית).
- 398 חניקה כפולה: פרקטיקות של דיכוי על ידי הרשות הפלסטינית, לעיל, בעמ' 12.
- 399 שם; מעצרי שווא ע"י הרשות הפלסטינית, לעיל.
- 400 פרסום של ארגון "הפיקוח האירופי-תיכני על זכויות אדם" (Euro-Mediterranean Human Rights Monitor), "New Report: Over 1,000 cases of arbitrary detention in Gaza and West Bank during 2017 indicative of prevalent dissent-crushing policy", מיום 29.5.2018, זמין בקישור.
- 401 פרסום של ארגון "המועצה הבלתי תלויה לזכויות אדם" (The Independent Commission for Human Rights - ICHR), "Monthly Report on Violations of Human Rights and Freedoms in Palestine May 2019", מיום 29.7.2019, זמין בקישור.
- 402 פרסום של ארגון "המועצה הבלתי תלויה לזכויות אדם" (The Independent Commission for Human Rights - ICHR), "Monthly Report on Violations of Human Rights and Freedoms in Palestine January 2019", מיום 9.2.2019, זמין בקישור.
- 403 פרסום של ארגון "המועצה הבלתי תלויה לזכויות אדם" (The Independent Commission for Human Rights - ICHR), "Monthly Report on Violations of Human Rights and Freedoms in Palestine April 2019", מיום 14.5.2019, זמין בקישור.
- 404 חניקה כפולה: פרקטיקות של דיכוי על ידי הרשות הפלסטינית, לעיל, בעמ' 12.
- 405 שם, בעמ' 13.
- 406 שם, בעמ' 14.
- 407 משמר זכויות האדם: שתי רשויות, לעיל, תת כותרת "Halawa Family and 'Rami', Nablus".
- 408 דו"ח מצב פלסטין 2022, לעיל.
- 409 דו"ח משמר זכויות האדם, לעיל, בתת כותרת "The Role of PA Security Forces"; פרסום של ארגון "משמר זכויות האדם" (Human Rights Watch), "Palestinian Authority: No Justice for Torture Death in Custody", מיום 16.2.2019, (ולהלן: משמר זכויות האדם: אין צדק למתים במעצר). זמין בקישור.
- 410 הרשות הפלסטינית נכשלה בענישת רוצחיו של ניזאר בנאת לעיל; דוח אמנסטי לשנת 2022/23, לעיל, בעמ' 290; דו"ח מצב פלסטין 2022, לעיל.
- 411 דו"ח משמר זכויות האדם: אין חדשות זה חדשות טובות, לעיל, תת כותרת "The Role of PA Security Forces"; חניקה כפולה: פרקטיקות של דיכוי על ידי הרשות הפלסטינית, לעיל, בעמ' 14-15.

- 412 פרסום של ארגון "הנרי ג'קסון סוסייטי" (the Henry Jackson Society), "Confronting Human Rights Abuses in the Region", in the Palestinian Authority An Essential Step for Progress in the Region, בעמ' 6 ולהלן; דו"ח הנרי ג'קסון סוסייטי; פרסום של ארגון "בצלם", "Statistics on the death penalty in the Palestinian Authority and under Hamas control in Gaza", 9.5.2023, ולהלן: סטטיסטיקה של גזרי דין מוות בפלסטין; פרסום של ארגון "בצלם", "Death Penalty in the Palestinian Authority and Under Hamas Control", מיום 1.1.2011, [זמין בקישור](#).
- 413 דו"ח הנרי ג'קסון סוסייטי, לעיל בעמ' 6; סטטיסטיקה של גזרי דין מוות בפלסטין, לעיל.
- 414 פרסום של ארגון "המרכז הפלסטיני לזכויות אדם" (Palestinian Center for Human Rights - PCHR), "Annual Report 2014", מיום 4.6.2015, [זמין בקישור](#), בעמ' 92-93; פרסום של ארגון "המועצה הבלתי תלויה לזכויות אדם" (The Independent Commission for Human Rights - ICHR), "Monthly Report on Violations of Human Rights and Freedoms in Palestine August 2016", משנת 2016, [זמין בקישור](#), בעמ' 2-5; הרשות הפלסטינית נכשלה בענישת רוצחי של ניאזר בנאת, לעיל; פרסום באתר "נירוזלם פוסט" (The Jerusalem Post), "UK-based Arab HR group accuses PA of abuse", מיום 30.12.2012, [זמין בקישור](#) ולהלן: ארגון זכויות אדם בריטי יוצא נגד הרשות).
- 415 ארגון זכויות אדם בריטי יוצא נגד הרשות, לעיל.
- 416 פרסום של ארגון "משמר זכויות האדם" (Human Rights Watch), "West Bank: Reports of Torture in Palestinian Detention", מיום 20.10.2010, [זמין בקישור](#).
- 417 פרסום באתר YNET, "Palestinian who converted to Judaism arrested, badly beaten by PA forces", מיום 22.10.2019, [זמין בקישור](#).
- 418 פרסום באתר "אל-מוניטור" (Al-Monitor), "Alleged Beating by PA Interrogators Costs Palestinian Man His Speech", מיום 2.5.2013, [זמין בקישור](#).
- 419 משמר זכויות האדם: אין צדק למתים במעצר, לעיל.
- 420 מכון ירושלים לצדק: אי-צדק חבוי, לעיל, בעמ' 39-40.
- 421 שם, בעמ' 35.
- 422 מכון ירושלים לצדק: אי-צדק חבוי לעיל, בעמ' 33; דו"ח מחלקת המדינה 2022, לעיל, בעמ' 82.
- 423 פרסום של ארגון "הצילו את הילדים" (Save the Children), "Child Rights Situation Analysis Right to Protection in the occupied Palestinian territory", משנת 2008, [זמין בקישור](#), בעמ' 27-28; מכון ירושלים לצדק: אי-צדק חבוי, לעיל, בעמ' 37.
- 424 פרסום של האומות המאוחדות (United Nations), "The Situation of Palestinian Children in The Occupied Palestinian Territory, Jordan, Syria and Lebanon: An assessment based on the Convention on the Rights of the Child", משנת 2010, [זמין בקישור](#), בעמ' 18; מכון ירושלים לצדק: אי-צדק חבוי, לעיל, בעמ' 37-38.
- 425 מכון ירושלים לצדק: אי-צדק חבוי, לעיל, בעמ' 40; פרסום של משרד העבודה של ארצות הברית (Department of Labor of the U.S.), "Findings on the worst form of child labor 2022", משנת 2022, [זמין בקישור](#), בעמ' 1088.
- 426 פרסום של "Save the Children" ארגון "הצילו את הילדים", "The Palestinian National Authority Report on the Implementation of the Convention on the Rights of the Child in the Occupied Palestinian Territory", בעמ' 206, [זמין בקישור](#).
- 427 שגרירות ארה"ב בישראל: זכויות אדם בנגדה המערכת 2020, לעיל, בעמ' 66.
- 428 פרסום של ארגון "אזרח גלובאלי" (Global citizen), "Palestinian Girl, 14, Escapes Child Marriage After Being Sold to Man 20 Years Her Elder", 5.10.2017, [זמין בקישור](#); דו"ח מחלקת המדינה 2022, לעיל, בעמ' 82.
- 429 פרסום של ארגון "ילדות, לא כלות" (Girls, Not Brides), "Palestine", משנת 2020, [זמין בקישור](#) ולהלן: ילדות, לא כלות: פלסטין; פרסום של ארגון "מבט עולמי" (World Vision), "Early Marriage in Palestine", מיום 12.12.2019, [זמין בקישור](#); פרסום של ארגון "UNFPA", "Child marriage in the occupied Palestinian territory", [זמין בקישור](#).

430 ילדות, לא כלות: פלסטין, לעיל.

431 מאמרו של טארק דאנה באתר MASARAT מיום 10.4.2016, [זמין בקישור](#) ולהלן: טארק דאנה; State Department reports on human rights practice 2021, [זמין בקישור](#), 9.11.2022, ולהלן: עיאזי אבו ג'יאב; קובי מיכאל ויואל גוז'נסקי באתר INSS, "הרשות הפלסטינית – האם היא נישלון מדינתי, עדכן אסטרטגי מאפריל 2006", [זמין בקישור](#) ולהלן: קובי מיכאל ויואל גוז'נסקי.

432 פרסום של Khaled Abu Toameh מה־JCPA, מיום 23.7.2023, [זמין בקישור](#) ולהלן: Khaled Abu Toameh. שם. 433

434 טארק דאנה, לעיל; Overview of corruption and anti-corruption in Palestine, January 19 2012, [זמין בקישור](#).

435 טארק דאנה, לעיל.

שם. 436

437 שם; עיאזי אבו ג'יאב.

438 Khaled Abu Toameh, לעיל.

439 דיווח של סוכנות הידיעות AP באתר עיתון "הארץ", "World Bank Gives Palestinians Mixed Marks on Corruption", מיום 18.5.2011, [זמין בקישור](#).

440 עיאזי אבו ג'יאב; מיכאל מילשטיין, מבט על באתר INSS, "קידום הבחירות ברשות הפלסטינית: הסיבות למהלך וסיכויי היתכנותו", מיום 10.11.2019, [זמין בקישור](#).

441 קובי מיכאל ויואל גוז'נסקי, לעיל.

442 טארק דאנה, לעיל.

443 סקר דעת קהל מספר 86 של ארגון PCPSR, מדצמבר 2022, [זמין בקישור](#).

444 בסקר מדצמבר 2021 עמד אחוז זה על 84%; בסקר מדצמבר 2020 עמד אחוז זה על 86%; בסקר מיוני 2019 עמד אחוז זה על 80%.

445 The Public Opinion Poll On Corruption and Anti-Corruption Efforts for 2022 by AMAN, [זמין בקישור](#).

446 סקר Global Corruption Barometer של ארגון Transparency International לשנת 2010-2011, [זמין בקישור](#).

447 ראו את אוזנר התחקיר באתר Foreign Policy מיום 5.6.2012, [זמין בקישור](#).

448 Overview of corruption and anti-corruption in Palestine, January 19 2012, [זמין בקישור](#).

449 דיווח של אסף גבור ב"מקור ראשון" מיום 22.7.2022, [זמין בקישור](#).

450 מאמרו של אבי יששכרוף בעיתון "הארץ", מיום 10.2.2010, [זמין בקישור](#).

451 Global Corruption Barometer – Middle east & North Africa 2019, by Transparency International, [זמין בקישור](#).

452 מאמרה של ורד קיסר באתר "הפורום לחשיבה איזורית", "שוחד מיני ברשות הפלסטינית: השתקה לא תעזור", מיום 15.2.2020, [זמין בקישור](#).

453 State Department reports on human rights practice 2022, [זמין בקישור](#); State Department reports on human rights practice 2019, [זמין בקישור](#).

454 טארק דאנה, לעיל.

455 דו"ח ארגון AMAN, The State of Integrity and Combating Corruption in Palestine 2022, [זמין בקישור](#).

456 טארק דאנה, לעיל.

457 דו"ח ארגון HRW לשנת 2020 על Israel and Palestine, [זמין בקישור](#).

- 458 State Department reports on human rights practice 2021, [זמין בקישור](#).
- 459 ראו למשל ידיעה באתר אמנסטי העולמי, "Palestine: Justice remains elusive two years after the killing of Nizar Banat" מיום 24.6.2023, [זמין בקישור](#).
- 460 Khaled Abu Toameh, לעיל. לפי הידיעה בארגון אמנסטי העולמי, בהערת השוליים הקודמת, נכתי אישום הוגשו אך ורק נגד 14 פקידים זוטרים בנין המעשה, בעוד ששום כתב אישום לא הוגש נגד הבכירים האחראים למעשה.
- 461 הידיעה באתר אמנסטי העולמי, לעיל.
- 462 כתבתו של שלומי אלדר באתר AL-MONITOR, "העיתונאים הפלסטינים מתפעלים מחופש העיתונות בישראל" מיום 12.1.2017, [זמין בקישור](#).
- 463 טארק דאנה, לעיל.
- 464 פרסום של פרופ' חיים זנדברג, "המאבק על עצמאות הרשות השופטת ברשות הפלסטינית" "The Struggle for the Independence of the Judiciary in The Palestinian Authority", מיום 22.12.2022, [זמין בקישור](#), בעמ' 3 (ולהלן: מאמרו של פרופ' זנדברג).
- 465 מאמרו של פרופ' זנדברג, לעיל, בעמ' 4; חוק הרשות השופטת, חוק מס' 1 של 2002 (Judicial Authority Law), No. 1 of The Palestinian Authority 2002, [זמין בקישור](#), בסעיפים 1-3 (ולהלן: חוק הרשות השופטת הפלסטינית).
- 466 מאמרו של פרופ' זנדברג, לעיל, בעמ' 4-5.
- 467 חוק הרשות השופטת הפלסטינית, לעיל, בפרקים 2-4; מאמרו של פרופ' זנדברג, לעיל, בעמ' 5.
- 468 חוק הרשות השופטת הפלסטינית, לעיל, בסעיפים 9, 40; מאמרו של פרופ' זנדברג, לעיל, בעמ' 5.
- 469 חוק הרשות השופטת הפלסטינית, לעיל, בסעיף 9; מאמרו של פרופ' זנדברג, לעיל, בעמ' 4.
- 470 שם.
- 471 חוק הרשות השופטת הפלסטינית, לעיל, בסעיף 30; מאמרו של פרופ' זנדברג, לעיל, בעמ' 4.
- 472 חוק הרשות השופטת הפלסטינית, לעיל, בסעיפים 97-98.
- 473 חוק היסוד של הרשות הפלסטינית לעיל, בסעיפים 97, 102, 104; מאמרו של פרופ' זנדברג, לעיל, בעמ' 4.
- 474 פרסום של ארגון "הג'ורנאל הפלסטיני-ישראלי" (Palestine-Israel Journal), "Palestine from a Flawed Democracy to Authoritarianism", משנת 2023, [זמין בקישור](#), חלק 5.1.
- 475 מאמרו של פרופ' זנדברג, לעיל, בעמ' 5; חוק היסוד של הרשות הפלסטינית, (Basic law of the Palestinian National Authority) (Amended on August 13, 2005), [זמין בקישור](#), בסעיף 103 (ולהלן: חוק היסוד של הרשות הפלסטינית); פרסום בכתב העת "Journal of Positive School Psychology", מאת Mohammed Ibrahim "Historical Evolution Of The Al Mashni, Yusramizza Binti Md Isa, Nor Azlina Binti Mohd Noor", משנת 2022, [זמין בקישור](#), בעמ' 2698.
- 476 פרסום של ארגון "ReliefWeb" (גוף שהוקם על ידי משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים - United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - OCHA), "Palestinian chief judge retracts", מיום 8.8.2005, [זמין בקישור](#); פרסום באתר "המשפטן" (Jurist), "Palestinian chief justice resigns", מיום 9.8.2005, [זמין בקישור](#); פרסום באתר "אלג'זירה" (Aljazeera), "Palestinian judge quits over new law", מיום 14.10.2005, [זמין בקישור](#) (ולהלן: אלג'זירה: שופט פלסטיני פורש).
- 477 פרסום באתר "זמן ישראל" (Times of Israel), "The struggle for the Palestinian judiciary's independence, and why it matters", מיום 14.12.2021, [זמין בקישור](#) (ולהלן: זמן ישראל: מאבקה של הרשות השופטת הפלסטינית).
- 478 מאמרו של פרופ' זנדברג, לעיל, בעמ' 11.
- 479 מאמרו של פרופ' זנדברג, לעיל, בעמ' 1; פרסום של המועצה השיפוטית העליונה של הרשות הפלסטינית (The High Judicial Council of the Palestinian Authority), "Curriculum Vitae for Chief Justice Farid Jallad", נצפה בנרסתו מיום 1.12.2010 באמצעות "WayBackMachine", [זמין בקישור](#).

480 מאמרו של פרופ' זנדברג, לעיל, בעמ' 11; סעיף 43 לחוק היסוד.

481 מאמרו של פרופ' זנדברג, לעיל, בעמ' 18; פרסום באתר "אמד", (AMAD, במקור, בערבית: أمدا), "האם הנשיא של המועצה השיפוטית העליונה התפטר או פוטר?" (هل أقيل رئيس مجلس القضاء الأعلى أمر استقال؟), מיום 31.5.2014, [זמין בקישור](#) (בערבית).

482 מאמרו של פרופ' זנדברג, לעיל, בעמ' 15; פרסום באתר "טלוויזיית סלאם" (Salam TV), במקור, בערבית: تلفزيون السلام, "עו"ד נאיל אלחוח עותר נגד ההחלטה למנות את נשיא המועצה השיפוטית העליונה" (المحامي الحوح يطعن بقرار تعيين رئيس مجلس القضاء الأعلى), מיום 7.12.2015, [זמין בקישור](#) (בערבית); פרסום של ארגון "אג'נדה שיפוטית" (Legal Agenda), במקור, בערבית: المفكرة القانونية, "החלטה שיפוטית לבטל את מינויו של נשיא המועצה השיפוטית העליונה" (أقرار قضائي بإبطال تعيين رئيس مجلس القضاء الأعلى في فلسطين), מיום 9.12.2015, [זמין בקישור](#) (בערבית).

483 מאמרו של פרופ' זנדברג, לעיל, בעמ' 16.

484 פרסום באתר "זמן ישראל" (Times of Israel), "PA announces move to boost independence of its judiciary, drawing praise from US", מיום 30.7.2023, [זמין בקישור](#) (להלן: עבאס מכריז על צעד לחיזוק הרשות השופטת); דו"ח המרכז הפלסטיני לשנת 2020, לעיל, בעמ' 95.

485 מאמרו של פרופ' זנדברג, לעיל, בעמ' 28.

486 מאמרו של פרופ' זנדברג, לעיל, בעמ' 28.

487 התוכנית האסטרטגית לשנים 2020-2023, בעמ' 10.

488 מאמרו של פרופ' זנדברג, לעיל, בעמ' 30-31.

489 מאמרו של פרופ' זנדברג, לעיל, בעמ' 31.

490 מאמרו של פרופ' זנדברג, לעיל, בעמ' 30-31.

491 מאמרו של פרופ' זנדברג, לעיל, בעמ' 38-39.

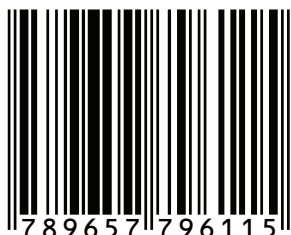

פורום קהלת

פורום קהלת הוא מכון מחקר השוכן בירושלים ופועל לעיגון מעמד הקבע של ישראל כמדינת הלאום של עם היהודי, לחיזוק הדמוקרטיה הישראלית, קידום חירות הפרט ועידוד יישום עקרונות השוק החופשי בישראל. הפורום איננו מפלגתי ונשען על מקורות עצמאיים פרטיים ללא מימון ישיר או עקיף ממדינת ישראל או מכל ישות מדינית אחרת. כל תוצרי הפורום מוגשים למקבלי ההחלטות ולציבור ללא תמורה.

ISBN 978-965-7796-11-5

9 789657 796115

פורום קהלת (ע"ר)

רח' עם ועולמו 8

ירושלים, 9546306

טל' 02-6312720

office@kohelet.org.il

www.kohelet.org.il